SLOVENSKI JADRAN

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 30. SEPTEMBRA 1960 ★ POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI ★ LETO IX. — ŠTEV. 40

NAŠA DELEGACIJA NA XV. ZASEDANJU GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Velik odmev na besede predsednika Tita

Na govorniški tribuni Generalne skupščine OZN v New Yorku so se zvrstili številni govorniki, med njimi predsednik ZDA Dwight Eisenhower in predsednik sovjetske vlade Nikita S. Hruščev. Razen njunega pa ni bil noben govor deležen tolikšne pozornosti, kot prav izvajanja predsednika FLRJ Tita. Točna ocena mednarodnega položaja in opozorilo na najvažnejše probleme, ki bi jih bilo treba rešiti, da bi bil zagotovljen mir v svetu, brezkompromisno in zato nepristransko imenovanje stvari s pravim imenom — vse to je povzročilo veliko odobravanja v svetu. Posebno pa so besede predsednika Tita odjeknile pri malih narodih in pristaših politike aktivne koeksistence, ki jo je tovariš Tito ocenil kot edino sredstvo za rešitev človeštva pred grozečo vojno nevarnostjo.

Predsednik Tito razvija močno politično in diplomatsko dejavnost tudi izven Generalne skupščine OZN. Njegovi sestanki in razgovori z vodilnimi državniki, ki so se zbrali v New Yorku, so deležni velike pozornosti novinarjev. Med drugimi se je predsednik Tito sestal tudi z Eisenhowerjem, s Hruščevom, Nehrujem, Naserjem, Nkrumahom, Fidel Castrom, Mc Millanom in drugimi visokimi predstavniki posameznih držav. V prisrčnih razgovorih je z njimi izmenjal mnenja o svetovnem položaju in o ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti za pomiritev sveta in ureditev najbolj perečih problemov.

Razburjenje zaradi govora Hruščeva

Ves zahodni svet pa se je — seveda z ZDA na čelu — postavil po robu nekaterim zahtevam, ki jih je v svojem govoru pred Generalno skupščino OZN izrekel sovjetski premier Hruščev. Ta je predlagal takojšnjo neodvisnost še preostalih dežel pod kolonialno upravo, revizijo statuta generalnega sekretarja OZN in delitev njegove funkcije na tri dele, predlagal je spremembo načrta o razorožitvi, kritiziral delo Hammarskjoelda v Kongu, zahteval prenos sedeža OZN iz Amerike v Švico ali Avstrijo, napadel je Francoze zaradi vojne v Alžiriji, hkrati pa je izrekel pripravljenost Sovjetske zveze na sodelovanje z ZDA. Njegova izvajanja so povzročila žolčne razprave in huda nasprotovanja zahodnih krogov. Seveda ni treba posebej poudarjati, da so vzhodne dežele in delno afriške in azijske države podprle njegove predloge in zahteve.

Zasedanje Generalne skupščine OZN seveda še traja in bodoči razvoj bo pokazal, če bo njeno delo rodilo takšne rezultate, kot si jih želi ves miroljubni svet — prav gotovo pa večina prebivalstva našega planeta.

Na petnajstem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku so se ponovno srečali najodločnejši borci za mir in dejavno sožitje med vsemi narodi in državami sveta. Sedanja skupščina je posebno pomembna, ker se je kot vodje državnih delegacij udeležujejo najvišji predstavniki posameznih dežel-članic OZN. Njihov glas ima posebno težo in opozarja na najbolj pereče probleme, ki bi jih morali ljudje po vsem svetu rešiti v korist pomiritve in rešitve civilizacije pred grozečim uničenjem, ki bi ga našemu planetu utegnila prinesti vojna obračunavanja. Vsi, ki si želijo mir, so zato s posebnim zanimanjem in pozornostjo spremljali govore našega predsednika republike Tita in drugih poglavarjev držav, ki ne pripadajo nobenemu bloku. Teh držav je vedno več in velesile ostajajo osamljene spričo naraščajočega števila malih držav-članic OZN, katerih glasovi se vse močneje čujejo v tej svetovni organizaciji. Na sliki: dva ugledna prijatelja med prisrčnim srečanjem v New Yorku: predsednik FLRJ Josip Broz-Tito in predsednik ZAR Abdel Gamal Naser

PRED VOLITVAMI SZDL
Z NOVIM V NOVO

Pred volitvami novih vodstev krajevnih odborov Socialistične zveze se tudi v koprskem okraju vedno bolj zahtevno postavlja vprašanje prostorov na sedežih teh organizacij pa tudi njihovih podružnic. Na videz formalno in niti ne važno vprašanje je dejansko bistvenega pomena za nadaljnji razvoj ne samo organizacijske dejavnosti članov Socialistične zveze, marveč je njegova ureditev pogoj za oživljenje vsega kulturno-zabavnega in izobraževalnega dela v določenem kraju ali okolišu. Prostori naj bi torej ne bila samo neka pisarna krajevnega odbora SZDL ali podružnice, marveč družabno shajališče članov vseh množičnih in družbenih organizacij, shajališče vseh državljanov, ki naj v njem najdejo dovolj novega znanja, širših političnih obzorij, pa tudi zabave in razvedrila.

Prav v koprskem okraju stanje v tem pogledu ni nič kaj rožnato in treba bo veliko koordiniranega dela in naporov za ureditev tega problema. V vsem okraju je na 300 organizacij le 20 takih, ki že imajo prostore, pa še te pomanjkljive. Je pa v okraju po vaseh in večjih naseljih 51 zadružnih ali kulturnih domov, v katerih bi z malimi preureditvami bilo mogoče pripraviti ustrezne prostore v omenjenem smislu. Žal mnoge dvorane služijo zdaj kmetijskim organizacijam za skladišča ali so kako drugače zapuščene in ne služijo pravemu namenu. To bo treba in se bo dalo s skupnim delom lahko urediti, teže pa bo to vprašanje rešiti tam, kjer sploh ni nobenih primernih stavb. Treba bo pogledati za zgradbami splošnega ljudskega premoženja ali drugimi primernimi prostori, da bi lahko v njih uredili skupni družbeno-politični in kulturno-zabavni center določenega kraja ali področja.

Po približnih ugotovitvah Okrajnega odbora SZDL Koper bi bilo treba za ureditev prostorov za vseh 197 novih krajevnih odborov SZDL in njihovih 40 podružnic okrog 94 milijonov dinarjev. Teh seveda zdaj nimamo in bo treba zato združiti vse sile in povezati v akciji urejevanja teh prostorov vse družbene in politične organizacije ter člane delovnih kolektivov, da bi že takoj spočetka vsaj za silo rešili ta problem. Pozneje bo laže, saj bodo prostori postali živa potreba, ko bo njihova funkcija docela vzpostavljena. Prav je, če bomo o tem precej govorili že na predvolilnih sestankih SZDL in se določeno pogovorili o sodelovanju z drugimi organizacijami in podjetji, saj je prav od rešitve tega vprašanja odvisno v veliki meri vse naše delo v prihodnosti.

Kooperacija TOMOS-CITROEN uresničena

Že letos prvi avtomobili Citroën na naših cestah

Te dni so v Beogradu pristojni organi zvezne državne uprave odobrili in podpisali naši tovarni TOMOS pogodbo o industrijski kooperaciji s francosko avtomobilsko industrijo Citroën. Po pogodbi bi bila ta kooperacija v tem, da bo TOMOS serijsko izdeloval nekatere dele za avtomobile Citroën po tehnični dokumentaciji te tovarne, ona pa bo Tomosu v enaki višini vrednosti (po pogodbi za okrog 200 milijonov francoskih frankov letno) dobavljala druge dele, potrebne za sestavljanje Citroënov.

S tem je bil zaključen dolg proces in so rodila sad vztrajna prizadevanja vodstva tovarne ter političnih in oblastvenih forumov koprskega okraja za razširitev in nadaljnji razvoj proizvodnje naše industrije motornih vozil. Po dokončni sklenitvi pogodbe s Citroënom bo Tomos takoj lahko pričel montirati in dajati na trg prve avtomobilčke, o katerih je bilo veliko govora. Gre za zelo ekonomično in trpežno vozilo odličnih prometnih lastnosti. Koliko bo stalo in kdaj jih bo Tomos začel dajati na trg, pa je odvisno od dokončnega dogovora s Citroënom.

Razširitev proizvodnje motornih vozil na izdelovanje avtomobilov pomeni v Tomosu tudi povečanje delovnega kolektiva, povečanje prebivalstva Kopra, povečanje narodnega dohodka in s tem nadaljnje bogatenje koprske komune, okraja in vse naše skupnosti, zato smo posebej prebivalci koprskega okraja ponosni na doseženi uspeh in se ga upravičeno veselimo obenem z delovnim kolektivom Tomosa, ki mu k temu prisrčno čestitamo!

IZ GOVORA PREDSEDNIKA TITA V GENERALNI SKUPŠČINI OZN

Milijoni ljudi gledajo v dvorano OZN

Predsednik Tito je v svojem govoru v Generalni skupščini Združenih narodov povedal stvari, ki so se trajno vtisnile v pamet ljudi po vsem svetu, saj so njegove besede prenesle vse radijske postaje in reproducirali vsi časopisi sveta. Med drugim je tovariš Tito dejal:

Pogosto je bilo rečeno, da so oči sveta uprte v to dvorano, toda ne smemo pozabiti, da so izven te dvorane stotine milijonov ljudi, ki so pripravljeni podpreti vsako našo konstruktivno akcijo in jo s silo svoje volje in svojega števila spremeniti v nov korak naprej, k miru in boljšemu življenju za vse narode, za ljudi vseh celin.

Popolnoma je jasno, da je problem dokončne likvidacije kolonialnih odnosov najtesneje povezan z obstojem prepada med nezadostno razvitimi državami in visoko razvitimi deli sveta, kakor sta Evropa in Severna Amerika, in da pomeni enega izmed glavnih vzrokov, da se ta prepad ohranjuje in širi.

Današnje tako imenovano ravnovesje v oboroževanju je ostvarjeno na tako visoki in nevarni ravni vojne tehnike, da dejansko z vsakim dnem čedalje bolj izgublja svoj smisel. To ravnovesje ne prinaša varnosti, nasprotno, spreminja se v stanje popolne negotovosti in nenehne smrtne nevarnosti za človeštvo.

Razorožitev, če jo gledamo iz dovolj široke perspektive, bi dejansko pomenila svojevrstno obliko pozitivne menjave sveta in odnosov v njem.

Mi verujemo in trdimo naposled, da vojna ni več neizogibna, ampak da obstajajo vse realne možnosti, da bi jo za zmerom izključili kot sredstvo politike in reševanja mednarodnih odnosov.

Prepričani smo in trdimo, da za današnji svet ni druge alternative razen aktivne miroljubne koeksistence, s katero razumemo možnost in potrebo, da bi razvijali trajno sodelovanje med državami z različnimi družbeno-političnimi ureditvami.

Nas, predstavnike velikih in majhnih držav v enaki meri čaka velika in edinstvena naloga, da s skupnimi napori prispevamo, da bodo ljudje in narodi širom po svetu krenili naproti vedrejši prihodnosti.

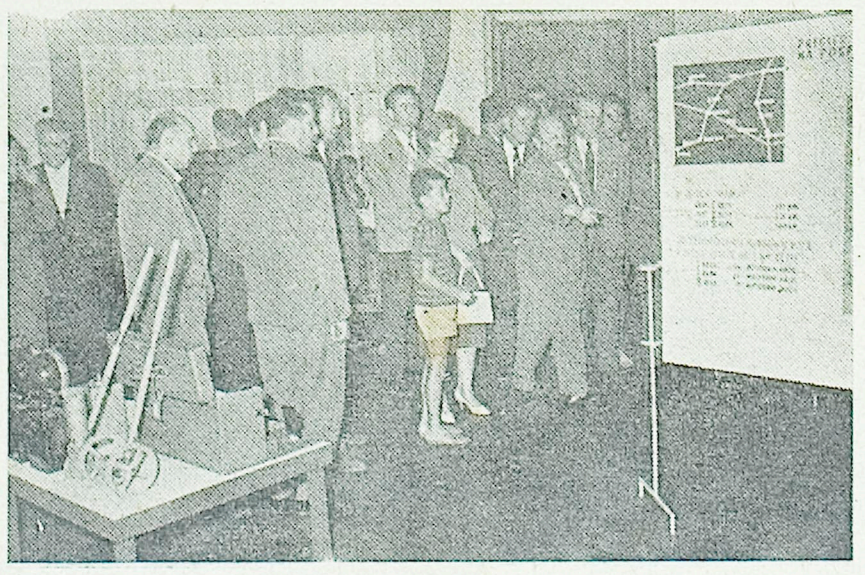

Minuli ponedeljek je bila v mali dvorani koprskega gledališča slovesno odprta poučna razstava »Zavarujmo človeka na cesti!«. Med drugimi gosti je bil pri otvoritvi tudi predsednik OLO Koper Albin Dujc. Več o tem preberite na 9. strani današnje številke

III. MEDNARODNI FESTIVAL MODE

V Beogradu bodo jutri odprli tretji mednarodni festival mode, ki bo trajal do 4. oktobra. Na njem bo sodelovalo 74 tvrdk iz 13 dežel in na večernih modnih revijah bodo prikazali okrog 600 modelov.

Tovariša Boris Kraigher in Jože Ingolič na Pivki

Pretekli petek sta se mudila na področju postojnske, pivške in ilirskobistriške občine predsednik IS LRS Boris Kraigher in državni sekretar za kmetijstvo Jože Ingolič, kjer sta si v spremstvu sekretarja OK ZKS Koper Alberta Jakopiča, predsednika OLO Albina Dujca in predstavnikov občinskih LO omenjenih občin ogledala več podjetij in kmetijskih posestev. Po ogledu postojnskega živinorejskega kombinata s pitališčem v Prestranku in obratov podjetja »Javor« v Prestranku in Pivki, sta ugledna gosta obiskala tudi perutninarsko farmo »Kras« v Neverkah. Tovariša Boris Kraigher in Jože Ingolič sta se povsod zanimala za nadaljnji razvoj teh podjetij, za delovne in življenjske pogoje delavcev ter politiko nagrajevanja in sta v razgovoru s predstavniki omenjenih podjetij obravnavala perspektivne programe posameznih gospodarskih organizacij.

Gosta sta se najdlje zadržala v obratih lesnega podjetja »Javor« v Prestranku in Pivki, kjer sta izrazila kolektivom posebno priznanje za prizadevnost pri delu in za lepe izdelke.

Po obisku v postojnski občini si je predsednik Izvršnega sveta LRS v popoldanskem času ogledal v Ilirski Bistrici podjetja Topol, Zadružnik in Lesonit. Povsod ga je zanimalo izvajanje plana, način nagrajevanja po učinku in perspektiva za nadaljnji razvoj podjetij. Tudi o razvoju ilirsko-bistriških podjetij se je tovariš Kraigher izrazil pohvalno, nato pa si je ogledal še del kmetijskega posestva v Smrjah, se zanimal za kooperacijo in ugotovil zlasti glede nasadov pomembne rezultate, ki so bili tamkaj doseženi. Predsednik Izvršnega sveta se je pred odhodom iz Ilirske Bistrice zanimal tudi za brkinsko cesto, o kateri gradnji se je izrazil zelo pohvalno in priporočil, naj jo dograde. Tovariša Kraigher in Ingolič sta ostala na večerji v Ilirski Bistrici, kjer sta se po daljšem razgovoru z gostiteljem prisrčno poslovila in se vrnila v Ljubljano.

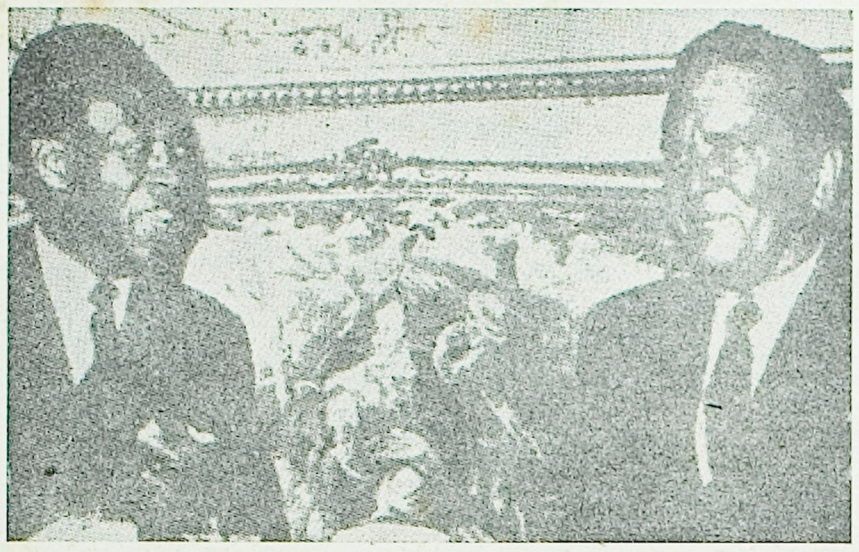

Kolonialistom gre na sedanjem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov posebno na živce povezovanje osvobojenih narodov, povezovanje njihovih voditeljev z ljudmi kakor so Tito, Naser in Nehru, ker to pomeni hkrati osvajanje borbenih izkušenj teh ljudi v boju za svobodo in enakopravne odnose v svetu. Poseben vrtinec žolčnih komentarjev v vrstah imperialistične propagande je povzročil sestanek med našim predsednikom republike Titom in predsednikom Gane Nkrumahom (na sliki) v New Yorku

Razširitev in modernizacija puljskega Uljanika

V petletnem planu razvoja naših ladjedelnic bo ladjedelnica »Uljanik« deležna največje pozornosti — tako glede razširitve kot modernizacije. V tem razdobju bodo investirali v ta namen 9 milijard 703 milijonov dinarjev, kar znaša tretjino vseh denarnih sredstev, namenjenih za naše ladjedelnice.

Levji delež teh sredstev — šest in pol milijarde dinarjev — bodo namenili oddelku strojegradnje ter predvidevajo, da bodo z rekonstrukcijo in nabavo nove strojne opreme lahko že v letu 1965 povečali proizvodnjo strojev vsaj štirikrat, zmogljivost tukaj izdelanih največjih strojev pa bo znašala 170 tisoč konjskih sil.

Razen tega bodo vložili znatna sredstva za razširitev navoza št. 1 in doka 2, kjer bodo potlej lahko sprejemali v delo največje ladje, ki jih gradimo pri nas. Precej pozornosti pa bo deležna tudi obnova operativne obale, ki jo bodo opremili z najsodobnejšimi žerjavi. Teh bo osem, med njimi kar trije magnetni. Uprava ladjedelnice in organi delavskega samoupravljanja pa niso pozabili tudi na izboljšanje delovnih pogojev svojih delavcev, saj bodo samo za nove slačilnice in veliko novo jedilnico porabili 160 milijonov dinarjev.

Naj pripomnimo, da je bilo tudi doslej za ladjedelnico »Uljanik« porabljenih precej sredstev, predvsem po letu 1947, ko so jo že usposobili za gradnjo najbolj kompiliranih plovnih objektov, tudi podmornic. Zato ni pretirana trditev, da se bo »Uljanik« že čez pet let uvrstil med najmodernejše ladjedelnice v Evropi.

Novice s TRZAŠKEGA

STAVKA KOVINARJEV

Minuli teden je v Trstu za eno uro prekinilo delo okrog 10.000 ladjedelniških kovinarjev, da bi podprli dvotedensko stavko delavcev podjetja ORION-Petrochimica. Ta stavka je namenjena borbi proti nasilju, samovolji in grobim metodam, ki jih uporabljajo voditelji podjetja ORION-Petrochimica proti delovnemu kolektivu. Delavci namreč zahtevajo od delodajalca, naj ne krši delovne pogodbe in naj spoštuje zakone o nadurnem delu. Kakor je znano, že dalj časa delavci tega podjetja trpijo zaradi izredno slabih delovnih pogojev in trepetajo pred grožnjami z odpusti.

EVROPSKA ZVEZA ZA RADIODIFUZIJO

V ponedeljek dopoldne se je pričelo v Trstu mednarodno zasedanje Evropske zveze za radiodifuzijo, na katerem sodeluje 22 držav, med njimi tudi Jugoslavija. Posvetovanje bo trajalo teden dni in se bo zaključilo z izletom v Postojnsko jamo in Ljubljano.

TRST IMA 212.312 VOLIVCEV

Šestega in sedmega novembra bodo tudi na Tržaškem pokrajinske in občinske volitve in udeležilo se jih bo 212.312 volilnih upravičencev, ki bodo volili na 344 voliščih. Zanimivo je, da bo med volivci 95.532 moških in 116.780 žensk.

NEUPRAVIČEN ODPUST

Vodstvo podjetja Dilfi v industrijskem pristanišču je iz neutemeljenih razlogov odpustilo šest vajenk. Temu odpustu se je sindikalna organizacija uprla in zahtevala poseben sestanek na Uradu za delo, ki naj bi preprečil samovoljo podjetja.

Vnekaj vrstah

WASHINGTON: Ameriško kmetijsko ministrstvo je Poljski odobrilo kredit v višini 10,3 milijona dolarjev za nabavo pšenice in ječmena, Poljska pa bo v ZDA kupovala tudi tobak.

NEW YORK: Predsednik kubanske vlade dr. Fidel Castro je izjavil med zasedanjem OZN, da je povabil predsednika sovjetske vlade Nikito Hruščeva na obisk Kube. Hruščev je povabilo sprejel, kdaj pa bo obiskal Kubo, se še ne ve.

TUNIS: Delegacija začasne alžirske vlade na zasedanju Generalne skupščine bo zahtevala takojšnje posredovanje Organizacije združenih narodov za prekinitev vojne v Alžiriji.

LONDON: V londonskem pristanišču je zasidranih okrog 150 ladij in 20.000 pristaniških delavcev je brez dela zaradi stavke 1500 kontrolorjev za natovarjanje in iztovarjanje blaga.

Četrti kongres Socialistične zveze Črne gore

V Titogradu je zasedal te dni četrti kongres SZDL Črne gore, ki je med drugim razpravljal o aktualnih vprašanjih nadaljnjega družbeno-ekonomskega razvoja Črne gore in o nalogah Socialistične zveze delovnih ljudi. Kongresu je prisostvoval tudi generalni sekretar Zveznega odbora SZDLJ Aleksander Rankovič, ki je v svojem govoru omenil potrebo po tesnejši povezavi osebnih interesov delovnega človeka z interesi socialistične družbe. Dejal je, da je za uspešno razvijanje dela v organizacijah SZDL nujno potrebno utrjevati kot osnovno metodo dela posvetovanja s čim širšim krogom članov SZDL ter zavestno in pravilno obravnavati konstruktivne predloge in priporočila posameznikov. Gre namreč za to, je med drugim omenil generalni sekretar SZDLJ Aleksander Rankovič, da so uspehi organizacij Socialistične zveze v veliki meri odvisni od načina družbeno-politične pritegnitve svojih članov k reševanju skupnih problemov.

Osnovni referat na tem kongresu je imel Blažo Jovanović, predsednik SZDL Črne gore. Ta referat je obravnaval potrebo po izobraževanju in šolanju strokovnih kadrov ter vsklajevanje njihovega dela s potrebami ekonomskega in družbenega razvoja, kakor tudi napotke, kako naj poteka delo v komuni pod vplivom dela organov družbenega in delavskega upravljanja.

Ob zaključku kongresa so po obširni razpravi izvolili nov glavni odbor SZDL Črne gore, ki ga sestavlja 111 članov, za predsednika pa je bil ponovno izvoljen Blažo Jovanović.

Sprehod po svetu

MAR RES NI KRIV?

Vsemu svetu je znano, da je moral zahodnonemški minister za begunce Theodor Oberländer spomladi odstopiti, češ da je sodeloval leta 1941 v pokolu v Lvovu in Ukrajini. Sedaj pa je bonnski tožilec sporočil o zaključku preiskave, ki je »dokazala«, da ni izključeno sodelovanje nekaterih Ukrajincev in pripadnikov bataljona Nachtigal, v katerem je bil Oberländer oficir za zvezo, pri mučenju in pobijanju Židov »brez vednosti in v nasprotju z ukazom« poveljnika bataljona Oberländerja. Sporočilo nadalje pravi, da je Nürnberški proces prisodil krivdo za ta mučenja pripadnikom nacistične varnostne službe in da Oberländer za pokole ni osebno odgovoren, čeprav je vrsta dokazov o tem, da so njegove enote sodelovale pri množičnih streljanjih v Zahodni Ukrajini leta 1941 in da je tudi on pri njih vsaj posredno sodeloval.

HRUŠČEV ZA RAZOROŽITEV

Predsednik sovjetske vlade Hruščev je med drugim odgovoril novinarjem takole: »Sem za sporazum o razorožitvi, ker je to poglavitna stvar za ureditev miru.« Izjavil je tudi, da je za pogajanja o razorožitvi, ki pa ne bi smela biti brez navzočnosti predstavnikov nevtralnih držav. Dejal je tudi, da bo Sovjetska zveza nadaljevala z jedrskimi poskusi le, če bodo z njimi nadaljevale tudi druge države.

CASTRO OBTOŽUJE ZDA

Kubanski predsednik vlade dr. Fidel Castro je v splošni razpravi v Generalni skupščini obtožil ZDA, da podpira diktaturo v Latinski Ameriki in nudi zatočišče kubanskim vojnim zločincem. Pakt o medameriški obrambi pa je v svojem govoru proglasil za pakt, ki naj ščiti ameriški monopol. Dr. Fidel Castro je v svojem govoru tudi pozval, naj bi resneje obravnavali možnosti takojšnje proglasitve neodvisnosti Alžirije in da je zelo nevarna trditev, češ da je Alžirija sestavni del Francije, »kajti Alžirija pripada Afriki, ne pa Evropi«.

LE POLOVICA

Ko je potoval premier Kambodže Norodom Shihanuk na zasedanje Generalne skupščine v New York, se je ustavil v Nizzi. Na vprašanje novinarjev je med drugim tudi dejal:

— Američani pravijo, da Kitajcem ni mogoče zaupati, ker ne spoštujejo pogodb. Ko bi v Združene narode sprejemali samo tiste države, ki pogodbe spoštujejo, bi se število njenih članov zmanjšalo za polovico.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradaškja. Izhaja vsak petek. Izdaja ČZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klišeji tiskarna ČZP »Primorski tisk«

Epilog velike tihotapske afere

Pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani je bila včeraj kazenska razprava proti skupini tihotapcev valute in zlata. Ti so doma iz koprskega in ljubljanskega okraja. Ker je ob zaključku redakcije razprava še trajala, bomo z njenim potekom in razsodbo sodišča seznanili naše bralce v prihodnji številki Slovenskega Jadrana.

Skupaj se bo moralo zagovarjati devet obtoženih, celotna mreža in ožilje, v katero se je stekalo tihotapljeno zlato, pa šteje okrog 60 ljudi. Med njimi so številni zlatarji in zobozdravniki, ki so žlahtno kovino potrebovali pri svojem poklicnem delu.

Preko meje so nosile dinarje in zanje kupovale zlato v Trstu ter ga nato draže prodajale v Jugoslaviji tri imetnice propustnic Videmskega sporazuma: 24-letna Nives G., 47-letna Ivanka P. in 65-letna Antonija S. Hodile so preko obmejnega bloka v Krvavem potoku pri Kozini, nato pa od doma v Podgorju nosile zlato v Ljubljano, kjer je sorodnica, 30-letna Ines S. bila razen Mira V. glavna odjemalka in razpečevalka žlahtne kovine, ki je vsem skupaj končno bila v pogubo, saj sta sla po denarju in pohlep po bogastvu uničila cele družine. Tega bi jim prav gotovo ne bilo treba, ker gre v glavnem za dobro situirane ljudi, ki jim je družba po njihovem delu dajala dovolj sredstev za dobro preživljanje.

NA POSTOJNSKEM POSLEJ

dve večerni politični šoli

V nasprotju z lanskim letom, ko je v vsej postojnski občini delovala le ena večerna politična šola v Postojni, bodo letos, 11. oktobra, odprli enako šolo tudi v Pivki. Zanjo se je doslej prijavilo že 32 mlajših slušateljev.

Teden dni prej, to je 4. oktobra, pa bo začela z delom tudi večerna nadaljevalna politična šola v Postojni. Občinski komite ZKS je že izbral 35 kandidatov in to predvsem mlajši, perspektivni kader iz lokalnega gospodarstva in ondotnih šol. Povprečna starost slušateljev ne bo presegla niti 26 let. Program obeh večernih šol, ki je že sestavljen, obsega predavanja iz ekonomske in ostalih obče politično družbenih ved ter je prilagojen intelektualni ravni prijavljenih slušateljev.

Po vseh znakih sodeč pridobiva večerno izobraževalno strokovno in politično šolstvo na Postojnskem iz leta v leto več pristašev. Razen politične in srednje ekonomske večerne nadaljevalne šole v Postojni, kjer so že pričeli s poukom v 2. letniku, bo z odprtjem nove politične šole v Pivki, drugem gospodarsko najmočnejšem centru postojnske občine, končno ugodeno tudi željam tistih ljudi, predvsem mlajših, ki si žele v domačem kraju s pomočjo organiziranega večernega pouka poglabljati in izpopolnjevati svoje politično znanje. M. A.

Te dni je bila pri nas na obisku skupina 31 mladincev iz Agadira; ti bivajo v naši državi na povabilo Rdečega križa Jugoslavije. Minulo nedeljo so gostje obiskali tudi Postojnsko jamo, Predjamski grad in Notranjski muzej v Postojni. Na sliki: mladinci pred vhodom v Postojnsko jamo

POHOD PO POTEH GORIŠKE FRONTE

VELIKA UDELEŽBA

Zamisel o množičnih lahkoatletskih tekmovanjih v okviru okrajev, se je začela prvič uresničevati na Primorskem. V nedeljo so namreč priredili v okolici Nove Gorice prvi množični pohod »Po poteh goriške fronte«. Prireditev ni imela samo športnega značaja, marveč tudi politični, saj so jo posvetili 15-letnici osvoboditve Slovenskega Primorja.

Pohoda se je udeležilo 2 tisoč športnikov, zastopnikov množičnih in drugih organizacij, zastopnikov delovnih kolektivov, ljudske milice, JLA itd. Lahko rečemo, da ni bilo večje organizacije ali društva, ki ne bi poslala na to prireditev svojih zastopnikov.

Od sedemdesetih ekip jih je 40 tekmovalo na 20 km dolgi progi v tekmovalnem pohodu. Prvo mesto je zasedel tolminski Partizan, ki je potreboval za progo 1 uro, 19 minut in 32 sekund.

RAZJASNITEV V KONGU

Svetovna javnost je bila presenečena nad sestankom med polkovnikom Mobuto in ministrskim predsednikom Lumumbo, posebno še, ko je Lumumba izjavil, da je dosežen popoln sporazum s predsednikom republike Kasavubo. Lumumba je tudi pozdravil predlog predsednika Gane Nkrumaha v Generalni skupščini OZN o umaknitvi vseh sil OZN v Kongu, ki niso pripadnice neodvisnih afriških držav.

V zvezi s sedanjim položajem v Kongu pa je Hruščev med drugim dejal na zasedanju Generalne skupščine OZN, da je prišlo v tej republiki do mednarodne krize, ki spominja na sueško krizo pred štirimi leti, saj so bili številni znaki, da gre za imperialistično podjarmljenje mlade države.

NENAVADEN POŽAR

V torek je v zgodnjih jutranjih urah izbruhnil v seniku Marjana Roliha v Topolcu požar, ki je ogrozil okrog 5 tisoč kilogramov sena. Žarišče požara je bilo v notranjosti močno stlačenega sena, kjer je zaradi vlage in parjenja vlažne gmote prišlo do samovžiga. Nenavadni požar so sicer pogasili, vendar je kljub temu nastala škoda, ki jo cenijo na okrog 350 tisoč dinarjev.

Prve volitve organov delavskega samoupravljanja v tovarni izdelkov iz plastičnih mas »Iplas« v Kopru minuli teden

V TOVARNI IPLAS SO IZVOLILI PRVI DELAVSKI SVET

Srečno pot v redno proizvodnjo!

Datum 24. september pomeni za tovarno plastičnih mas Iplas v Kopru z obratom v Podgradu nedvomno važen mejnik na poti njenega nadaljnjega razvoja. Izvolitev prvega delavskega sveta za tri od skupno šestih obratov nalaga organom delavskega samoupravljanja važno nalogo pri utrjevanju tega podjetja, ki je v preteklih letih bilo nalik ladji na razburkanem morju ter je pretrpelo vrsto gospodarskih pretresov. Sedaj vse kaže, da so se stvari obrnile na bolje. Naša mlada industrija plastičnih mas je v kratkem razdobju z povsem izmenjanim vodstvom že dosegla tako stopnjo razvoja, ki ji zagotavlja ne le obstoj, ampak nesluten razmah na temeljih sedanjega gospodarstva. Veliko zaslugo za lepše čase v tovarni »Iplas« ima vsekakor obrat v Podgradu, kjer so v kratkem času ustvarili skoraj iz nič močno gospodarsko enoto.

Vrsta novih izdelkov, med temi iskana umetna masa, si utirajo kljub hudi konkurenci pot na tržišče in delovni kolektiv si nenehno prizadeva, da bodo tudi v bodoče držali korak s proizvodi konkurenčnih tovarn, tako glede kvalitete izdelkov kot obsega asortimana. Dejstvo, da bodo povečali s produkcijo polietilenskih vlaken in umetnih smol že v bližnji prihodnosti vrednost bruto proizvodnje od sedanje ene milijarde na 7,5 milijarde dinarjev, potrjuje široko ekonomsko zasnovo, obsežen program in prizadevanje vodstva tovarne in kolektiva, da bi redna proizvodnja stekla zares nemoteno. To jim zagotavlja tudi obsežno sodelovanje s podobnimi industrijskimi podjetji v tujini in skrb za pomladitev lastnega strokovnega kadra. Velja omeniti, da tovarna »Iplas« sodeluje tudi na zveznem natečaju s tremi programi ter se poteguje za okrog 4 milijarde dinarjev kredita, da bo lahko uspešno uvedla proizvodnjo nekaterih novitet na področju plastične industrije, predvsem proizvodnje poliesterskih vlaken in umetnih smol.

Naloge, ki stoje pred novoizvoljenim organom delavskega samoupravljanja, so torej očitno velike in odgovorne, saj bo moral razen neposredne proizvodnje vzeti nase delavski svet skupno z vodstvom tovarne skrb za nadaljnje izpopolnjevanje nagrajevanja po delu in ne nazadnje skrb za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev delavcev. Sedanja gradnja 28 družinskih stanovanj, ki jih gradi podjetje za člane svojega kolektiva, je nedvomno že lep prispevek v tem prizadevanju. b

OBVESTILO

Komisija za izobraževanje borcev NOV pri Občinskem odboru Zveze borcev NOB Koper vabi vse člane, ki niso v svoji mladosti dopolnili osemletne osnovne šole, da se vpišejo v dopisno šolo.

Tovariše in tovarišice vabimo, da se čimprej javijo pri Občinskem odboru ZB NOV Koper zaradi podrobnih navodil.

Podjetja in ustanove prosimo, da na to opozorijo svoje uslužbence, ki jim je ta izobrazba potrebna.

UGODNA OCENA DELA V IZOLSKI OBČINI

V skladu s planiranim razvojem

Minuli teden so odborniki Občinskega ljudskega odbora Izole na svoji seji razpravljali o delu občinskega sveta za družbeni plan in finance. Poročilo je zajelo obdobje zadnjih 18 mesecev in omenilo, da so člani sveta na 10 sejah obravnavali 90 vprašanj in skoraj vsa ugodno rešili. K predlogu letošnjega občinskega družbenega plana in proračuna so dali še 16 priporočil za sprejetje novih odlokov, nadalje 21 predlogov za prevzem poroštvenih izjav gospodarskim organizacijam, v lastni pristojnosti pa so obravnavali 28 primerov in sproti spremljali izvajanje občinskega proračuna ter občinskih skladov.

V sklopu tega sveta deluje tudi komisija za odmero dohodkov in prometnega davka, ki je v letu in pol obravnavala 63 primerov.

Sklepe sveta za družbeni plan in finance je izvajal oddelek za finance skupno z upravo za dohodke pri občinskem ljudskem odboru. Dohodki iz gospodarstva in od prebivalcev so lani dosegli 91 odstotkov predvidene realizacije zato, ker so bili predvideni nekoliko previsoki dohodki od kmetijstva in ker je bila zaradi odpisa optantske zemlje znižana odmera v 468 primerih za 5,385.000 dinarjev, medtem ko bo letos ta odmera znižana še za okrog 10 milijonov dinarjev.

Plan proračunskih dohodkov v letošnjem prvem polletju je bil dosežen z 41,5 odstotka, to je v vrednosti 55,805.000 dinarjev, in plan proračunskih izdatkov s 44,9 odstotka ali v višini 60,323.000 dinarjev.

Po razpravi o tem poročilu, ki je obravnavalo tudi druga področja dela sveta, so odborniki sprejeli odlok o javnem redu in miru v občini, odlok o določitvi tipičnih stavb za ugotovitev osnove hišnini in odlok o ustanovitvi sklada za pospeševanje stanovanjske izgradnje ter komunalne dejavnosti. Izmed drugih obravnavanih točk dnevnega reda pa je bil najpomembnejši sklep o dodelitvi pol milijona dinarjev stanovanjski skupnosti v Izoli za nabavo strojev v krojačnici, ki bo začela z delom sredi oktobra.

Ne odlašajte z nabavo zimnice

Mestne trgovine Postojna, ki imajo široko razpredeno trgovsko mrežo vse do obalnega področja, so se letos zadovoljivo oskrbele z zimnico. Tudi cene osnovnih artiklov — jabolk, krompirja in čebule — so kljub občutno višjim transportnim stroškom (pri nekaterih predmetih za 200 %) ugodne in tudi ustaljene.

Potrošniki se bodo lahko letos oskrbeli s kakovostnim krompirjem po ceni 18 din za kilogram, jabolka bodo veljala glede na sorto in kakovost od 48 do 55 dinarjev in čebula od 48 do 52 dinarjev.

Grosist seveda ne more predvidevati, če bodo ugodne odkupne cene obveljale tudi kasneje, zato priporoča potrošnikom oktober kot najprimernejši mesec za nabavo zimnice. Sicer pa zagotavljajo, da bodo imeli vso zimo na zalogi dovolj blaga po približno enakih cenah. Trgovci priporočajo predvsem sindikalnim podružnicam, naj pravočasno sestavijo sezname svojih članov-potrošnikov in jih z navedbo količine iskanega blaga oddajo v koprskem in piranskem skladišču Mestnih trgovin Postojna. Individualnim naročnikom pa priporočajo, da se vpišejo v sezname pri trgovcih, kjer so stalni odjemalci.

Razveseljiva je tudi napoved, da bo letos dovolj južnega sadja, katerega cene bodo ustaljene, kar bo po njihovem mnenju ugodno vplivalo na stabilizacijo cen blaga domače proizvodnje. b

Na kratko

OSVOJILI SMO IZDELAVO TV SPREJEMNIKOV ZNAMKE PHILIPS

Pet jugoslovanskih podjetij radijske industrije se je odločilo za izdelavo televizijskih sprejemnikov znamke Philips, da bomo tudi v naši državi imeli enoten tip TV sprejemnikov. Tako bodo lastniki televizijskih sprejemnikov lahko dobili ustrezne nadomestne dele, izdelane doma po licenci tovarne Philips, ki sodi med najuglednejša radio-industrijska podjetja na svetu.

UVOZ: 79 TOVORNJAKOV-HLADILNIKOV

V kratkem bomo uvozili 79 tovornih avtomobilov-hladilnikov, znamke Mercedes-Benz, ki bodo imeli nosilnost po 15 do 25 ton. Z njimi bomo pospešili prevoz hitro pokvarljivih živil po naši državi in na tuja tržišča.

TOVARNA ZA KONSERVIRANJE POVRTNINE

V Bečeju v Vojvodini je te dni začela s poskusnim obratovanjem nova tovarna za konserviranje povrtnine. V začetku bo konservirala le paradižnike, potem pa, ko bodo uredili 450 ha zemljišč za pridelavo vrtnin v njeni neposredni bližini, bo postala ena izmed najpomembnejših živilsko-predelovalnih tovarn v državi.

ZARADI DEŽJA — VEČ FIŽOLA

Znano je, da je v deževnih letih boljša letina fižola. In tako bo tudi letos, ko ga bomo pridelali najmanj 132 tisoč ton in tržnih presežkov bo okrog 44 tisoč ton. Največ fižola bo na Hrvatskem in v Sloveniji, nekoliko manj pa v Srbiji in Črni gori.

S SEJE OK ZKS KOPER RAZPRAVA O IZVAJANJU DRUŽBENEGA PLANA

V četrtek minuli teden je na svoji seji Okrajni komite ZKS Koper razpravljal o izvajanju letošnjega družbenega plana. Iz poročila in razprave, v katerih so obdelali zbrane podatke, je bilo razvidno, da bo letošnji načrt izpolnjen, če ne bo nepredvidenih zaprek, hkrati pa bo s tem vsaj v osnovnih postavkah dosežen tudi petletni perspektivni načrt razvoja koprskega okraja. Za zagotovitev dosedanjega tempa in odstranitev nekaterih pomanjkljivosti je komite sprejel nekaj priporočil.

Na seji so člani komiteja obravnavali tudi nekatera personalna vprašanja in razrešili nekaj članov, ki odhajajo na nove službene dolžnosti izven okraja. Za novega organizacijskega sekretarja so izvolili Ivana Renka.

Velik uspeh Zagrebškega velesejma

V nedeljoje bil zaključen 59. Zagrebški velesejem, katerega se je udeležilo 1172 domačih in 5279 tujih razstavljavcev iz 29 držav. Letos so prvič razstavljali svoje izdelke tudi Kuba, Tunis, Kanada in Meksika, Združena arabska republika pa namerava prihodnje leto zgraditi svoj pavilion.

Medtem ko so na lanskoletnem velesejmu sklenili za 225 milijard dinarjev pogodb, so letos presegli 300 milijard dinarjev. Velesejem si je ogledalo okrog 1,500.000 ljudi, med njimi tudi številne gospodarske, trgovske in druge delegacije z vseh kontinentov, ki so se zelo zanimale za izdelke naše industrije in za naše kmetijske pridelke.

NAŠ TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR

Priprave zakonodajnih organov

Za jesensko zasedanje Zvezne ljudske skupščine pripravljajo naši zakonodajni in drugi organi ter razne komisije nekatere nove zakone, ki bodo imeli velik pomen za naš nadaljnji razvoj. Kot vemo, je v pripravi nov perspektivni načrt za razvoj našega gospodarstva v naslednjih petih letih, poleg tega pa zakon s področja kreditnega in bančnega sistema.

Morda bi se danes najprej nekoliko zadržali ob tistih osnutkih zakonov, katerih namen je, urediti naš kreditni in bančni sistem, ker bodo omenjeni osnutki že v oktobru dani v splošno razpravljanje najširši javnosti oziroma prizadetim organom, gospodarskim organizacijam, ustanovam in drugim. Zakon naj bi uredil tako važno in občutljivo področje kot je področje kreditiranja gospodarstva in bančna organizacija.

Eno temeljnih načel, ki naj bi bilo uzakonjeno v omenjenem zakonu, je, da bodo sredstva gospodarskih organizacij in sredstva sploh ne glede na njihov namen in rok vračila, izenačena. Z drugimi besedami, ne bodo več razlike med osnovnimi in obratnimi sredstvi in uporabniki teh sredstev bodo morali samo pravilno gospodariti z njimi in jih nalagati tako, da zaradi tega ne bi prišlo do zastoja v njihovih dejavnostih. Ni dvoma, da je ta preobrat, na katerega se že dalj pripravljamo, pomemben korak, ki bo potegnil za seboj še druge posledice. Te pa so, da bodo morale gospodarske organizacije same ustvarjati sredstva za svoj normalen razvoj in poslovanje in da bodo prišle banke v poštev res samo za njihove izredne potrebe. Nov kreditni sistem naj vpliva na to, da se bodo gospodarske organizacije čimbolj osamosvojile od bank.

Ob tem načelu, ki naj bi ga uveljavili novi predpisi, je važno, od kod naj gospodarske organizacije črpajo sredstva za redno obratovanje in za večanje obsega tega poslovanja. Ob tem vprašanju zadenemo na vprašanje delitve dohodka gospodarskih organizacij, ki danes ni taka, da bi jim omogočala odtegovanje kakih večjih sredstev v ta namen. O tem je bilo že govora, ko smo ponovno obravnavali vprašanje o večanju skladov obratnih sredstev, česar podjetja ob sedanji delitvi dohodka niso mogla delati. O tem vprašanju bo treba verjetno še razpravljati, ker temelji uspeh novega sistema kreditiranja prav na tem, da se spremeni delitev dohodka v gospodarstvu, o čemer pa sedaj ni govora, vsaj ne vzporedno s pripravami za reorganizacijo kreditnega sistema.

Glede reorganizacije bank je predvideno, da postane Narodna banka kreditor bank in hranilnic in ne neposredno gospodarstva, poleg nje kot centralne banke pa bi obstajale še poslovne banke. Težišče bančnega poslovanja bi bilo na komunalnih bankah kot poslovnih bankah. Med specialnimi bankami se omenjajo Jugobanka, Kmetijska banka in Industrijska ter prometna banka. V tej zvezi je še rečeno, da bi bila nosilec plačilnega prometa Narodna banka, pri kateri bi morali biti koncentrirani vsi žiro računi gospodarskih in drugih organizacij. Tako organizacijo zahteva, po mnenju redaktorjev osnutka zakona, služba družbenega knjigovodstva, ki ga vodi Narodna banka. To stališče pa ima razne hibe, ki ne morejo vzdržati kritike, zlasti pa ruši tisto načelo, ki bi ga morali uveljaviti tudi v bankah, to je načelo gospodarskega računa. -dt-

Ciril Kosmač

PETDESETLETNIK

V Slapu ob Idrijci je 28. septembra 1910 krepko vekanje naznanilo rojstvo sina v Kosmačevi družini. Dali so mu ime Ciril in dobrotne Sojenice so mu sprva namenile bridko usodo preganjanega Slovenca, trpečega zaradi stoletnih krivic, ki jih je na Primorskem moral prestajati njegov rod. Že v gimnaziji in na trgovski šoli je to hudo občutil in so se mu v duši porajali prvi osnutki umetnin, ki so ga pozneje, ko jih je realiziral, uvrstile med prve pisatelje in poznavalce slovenske besede. Zaradi slovenstva so ga Italijani zaprli v Tolminu — komaj devetnajstletnega — nato pa je ušel v Jugoslavijo. Kraljevina ga je razočarala in je resnico in pravico iskal še drugod po svetu.

Ciril Kosmač je pisatelj »po božji volji«, kot so včasih rekli. Prve stvaritve izpod njegovega peresa gredo v leto 1934, najlepša, globoko človeško občutena dela pa so nastala po osvoboditvi. Kdo ne pozna na Primorskem in v Sloveniji stvaritev, ki jih je Ciril posvetil prav svoji ožji domovini Primorski. Tudi prvi slovenski umetniški film »Na svoji zemlji« je njegovo delo — s svojim scenarijem mu je vdihnil dušo partizanske Primorske, ki je tujec ni mogel nikoli ukloniti.

Zdaj živi pisatelj med nami — v Portorožu mu teko leta. Med nami je učakal svoje srečanje z Abrahamom in vsi prijatelji in znanci mu ob tem želimo še veliko sreče in zdravja, osebnega zadovoljstva in plodnega dela za nadaljnjo bogatitev slovenske besede in književnosti!

»Kdo bo listje grabil...« — pravi narodna pesem. Zdaj bi lahko rekli: »Kdo bo grozdje trgal, ko stara umrla bova...« V bregu nad Tomosom v Kopru je kmetija. Doma sta ostala sama oče in mati. Štirje sinovi so zaposleni v industriji in prometu in tudi hčerka se je poročila z doma. Jutri bo zemlja terjala krepko roko in nenehno skrb, ki bo morala priti od drugod, če naj bodo vinogradi obdelani in hiša oskrbovana. To je nujni razvojni proces ne samo te kmetije in tega kraja, marveč vse naše dežele, ki menja svojo podobo iz dneva v dan...

TEDENSKA PROMETNA KRONIKA

Še ena smrtna žrtev prometa

V sredo, 21. septembra, kmalu po 19. uri, ko je bil že mrak, je na cesti v Dekanih trčil motorist Aleksander Kovačič v 23-letnega pešca Bogdana Maurija, uslužbenca podjetja Slavnik. Trčenje je bilo iz doslej še nepojasnjenih vzrokov tako silovito, da je Bogdan Mauri kljub takojšnji zdravniški pomoči umrl, voznik motorja Aleksander Kovačič pa je bil teže poškodovan. Vse kaže na pomanjkljivo vsklajevanje hitrosti vožnje s stanjem ceste in prometa na nevarnem zavoju pri postajališču v Dekanih.

VINJENOST IN POSLEDICE . . .

Franc Maskon iz Kazelj se je peljal 22. septembra s kolesom po cesti od Storij proti Sežani. Ker je bil vinjen, ga je zaneslo s cestišča v obcestni smernik in zaradi padca mu je počila lobanja. Kmalu po tej nezgodi je pripeljal nek potniški avtomobil, za katerega še ni ugotovljeno, kdo ga je upravljal, in pregazil zadnje kolo na cesti ležečega Maskonovega kolesa. Po preiskavi komisije odseka za promet pri oddelku za notranje zadeve OLO Koper je bila ovržena prvotna domneva, da je bil kolesar žrtev trčenja z neznanim avtomobilistom in ugotovljeno je, da je bila nesreča prej, kot je avtomobilist pustil sledove na kolesu. In pri tem se sprašujemo: kako je mogel voziti neznani avtomobilist preko kolesa, ne da bi ga opazil in če je opazil kolo na cesti ter verjetno občutil sunek, zakaj ni ustavil vozila in nudil pomoč ponesrečencu?

ZARADI NEPRIMERNE HITROSTI

je pri Komnu v soboto popoldne Tržačan Jožko Pavlin zdrsnil z osebnim avtomobilom mimo ovinka v obcestno drevo in zaradi nezasenčenih luči sta v Šmarjah pri Sežani ob srečanju trčila osebna avtomobila, na katerih je okrog 30 tisoč dinarjev škode. August Cvelbar pa je vozil po cesti med Planino in Postojno vlačilec in ko je rezal enega izmed ostrih ovinkov nad Planino, je trčil v sprednji del prihajajočega tovornjaka. Na srečo je trčenje povzročilo le manjšo materialno škodo.

ZAVARUJMO ČLOVEKA NA CESTI!

To velja predvsem tistim, ki po nesreči zbežijo in se ne zmenijo za posledice trčenja. Eden izmed takšnih voznikov je v Luciji pri Portorožu podrl motorista Emila Čendaka iz Sečovelj in ne meneč se za posledice, odpeljal z mopedom svojo pot. Čendak je obležal na cesti in zaradi resnih poškodb so ga morali prepeljati v bolnišnico, kdo pa je bil pobegli mopedist, bomo objavili prihodnjič.

Po zaključku

V času Tedna borbe proti tuberkulozi so priredili v Velikem Ubeljskem več uspelih akcij, ki sta jih sprožila PRK in člani RK. Razen prostovoljnih prispevkav so nabrali tudi več kilogramov zdravilnega čaja in ga poklonili bolnišnici v Šempetru pri Gorici. Podmladkarji Rdečega križa so se seznanili z nastankom, nevarnostjo in zdravljenjem tuberkuloze, za odrasle pa je imel na Razdrtem dr. Tepina posebno predavanje o tuberkulozi in drugih boleznih, ki so pri nas najbolj pogoste. Vd

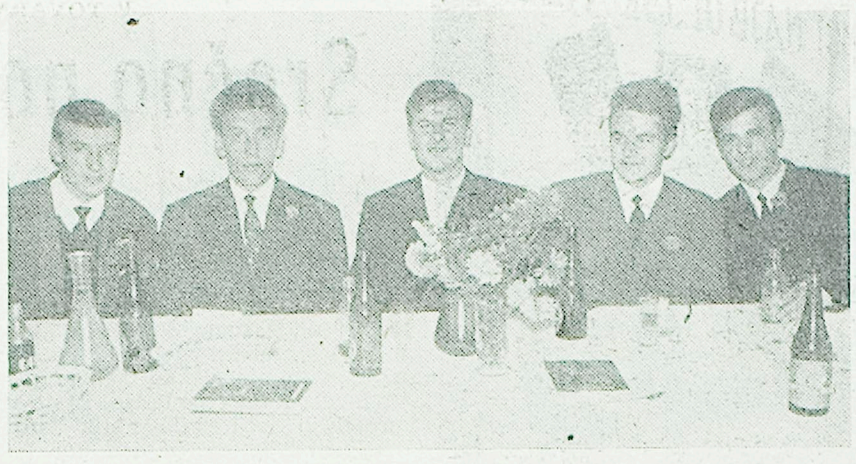

Minuli teden je kolektiv tiskarne in celotno časopisno-založniško podjetje Primorski tisk v Kopru slavilo vesel dogodek: promocijo petih vajencev za kvalificirane tiskarske delavce (trije ročni stavci in dva strojnika). Po triletni učni dobi in uspešno opravljenih izpitih v Ljubljani so mladi tiskarji nastopili službo kvalificiranih delavcev v svojem podjetju, kjer so se izučili. Vsi so domačini iz Kopra ali neposredne okolice, s čimer se uresničuje po vodstvu zamišljena kadrovska politika, ki naj podjetju zagotovi domači kader in čimbolj prepreči neprijetno prelivanje kadrov skozi svoje obrate

IZ POSTOJNE

V mesecu novembru in decembru bodo pripravili postojnski fotoamaterji dva začetniška tečaja, ki bosta namenjena predvsem gojencem učnih zavodov v Postojni. Na tečajih bodo seznanili začetnike z osnovnimi pojmi fotografije in z delom s fotografskim aparatom. Prihodnje leto pa nameravajo prirediti še nadaljevalni tečaj za izpopolnitev osnovnega znanja; obravnavali bodo razvijanje negativov, povečavo fotografij itd. Kakor hitro bo otvorjen prenovljeni Kulturni dom, bodo dobili v njem postojnski fotoamaterji svoje klubske prostore, kjer si bodo lahko uredili temnico in knjižnico, v kateri naj bi bila predvsem aktualna literatura s področja fotoamaterske dejavnosti in stalna razstava najboljših fotografskih del. I. V.

Močan obisk Postojnske jame v letu 1960

Skorajda ne moremo dvomiti o tem, da gre močan obisk domačih in tujih gostov v Postojnski jami v letošnjem letu na rovaš smotrnega razvoja turizma na Postojnskem in boljše organizacije. Od začetka leta do 20. septembra si je ogledalo Postojnsko jamo 245.825 turistov, kar je za 12.500 več kakor v istem časovnem razdobju lani. Obisk tujcev je v primerjavi z lanskim letom nekolikanj upadel, kar je slejkoprej posledica letošnjih mednarodnih trenj v svetu. Jamo je obiskalo 97.900 gostov iz inozemstva. Vendar pa to še ni dokončna številka, ker je ravno v tem mesecu bila Jama najbolj obiskovana, saj si marsikdo prihrani ogled Postojnske jame šele za konec dopusta in poletne sezone.

Zanimiv je tudi podatek, da so si v letošnjem letu ogledali jamo državljani 50 držav, med njimi tudi iz Japonske, Pakistana, Etiopije, ZAR, Čila, Urugvaja in Liberije.

Kljub močnemu obisku v Postojnski jami pa je bil camping prostor pri Pivki jami slabo obiskan. Na njem je taborilo le 2000 tujih in nekaj več kot 80 domačih turistov.

IZMENJAVA IZKUŠENJ

Člani sekretariata Okrajnega komiteja LMS Koper so preteklo soboto in nedeljo obiskali Novo Gorico, kjer so bili gostje tamkajšnjega mladinskega vodstva. Gostje iz Kopra so navezali tudi prisrčne stike z nekaterimi mladinskimi aktivi tega področja. Med drugim so obiskali Tovarno pohištva v Novi Gorici in tolminsko učiteljišče, kjer so se seznanili z delom teh močnih mladinskih aktivov. Izkušnje o delu Ljudske mladine pa so izmenjali tudi z okrajnim mladinskim vodstvom Nove Gorice.

Pred vrati je zamenjava vozniških dovoljenj

Oddelek za notranje zadeve OLO Koper obvešča vse voznike motornih vozil, da bo po 83. členu Pravilnika o voznikih motornih vozil (Uradni list FLRJ, št. 32/59) zamenjal vozniška dovoljenja na področju koprskega okraja. Zamenjavo bo izvedel izključno preko AMD za voznike amaterje in preko podružnic Združenja šoferjev in avtomehanikov za poklicne voznike.

Vsi vozniki motornih vozil oddajajo v zamenjavo vozniška dovoljenja po začetnih črkah priimka, in sicer:

VOZNIKI-AMATERJI:

1. od A do E do 3. oktobra,
2. od F do K do 17. oktobra,
3. od L do P do 2. novembra,
4. od R do Ž do 14. novembra.

POKLICNI VOZNIKI:

1. od A do K do 2. novembra,
2. od L do Ž do 14. novembra.

Avto-moto društva in podružnice Združenja šoferjev in avtomehanikov bodo izdajale voznikom motornih vozil potrdila o prejemu vozniških dovoljenj, ki bodo nadomeščala vozniško dovoljenje do prevzema novega. Novo vozniško dovoljenje mora voznik dvigniti v 10 dneh od dneva izročitve v zamenjavo pri organizaciji, kjer jo je izročil.

Vozniki morajo predložiti razen vozniškega dovoljenja še dve fotografiji 3,5×4,5 cm in 450 din gotovine. Poklicni vozniki motornih vozil kategorije D pa tudi zdravniško potrdilo, izdano od pooblaščenega zdravnika in ne sme biti starejše od 6 mesecev. Na fotografiji mora biti voznik slikan od spredaj, brez pokrivala in z očali, če jih redno nosi ali če mu jih je zdravnik predpisal.

Tiskovine za zamenjavo vozniških dovoljenj imajo vsa AMD in podružnice ZSAM.

Opozarjamo voznike motornih vozil, da veljajo vozniška dovoljenja, izdana po določbah pravilnika o voznikih motornih vozil (Uradni list FLRJ, št. 31/52), le do 31. XII. 1960.

Iz pisarne
Oddelka za notranje zadeve
OLO Koper

SLOVENSKI JADRAN
v vsako primorsko hišo

VABILO

Okrajni koordinacijski odbor za vzgojo in varnost v prometu vabi na ogled razstave

ZAŠČITIMO ČLOVEKA NA CESTI!

Razstava je odprta do 5. oktobra v Mali gledališki dvorani v Kopru.

ŠE VEDNO PROBLEM V POSTOJNI

Velika potrošnja alkoholnih pijač

V prvih šestih mesecih letošnjega leta so gostinski obrati postojnske občine dosegli 130 milijonov din prometa, to je za 22,7 % več kakor lani v istem časovnem razdobju. Predvideni načrt gostinskega prometa je bil tako izpolnjen s 46 %. Če upoštevamo rahel dvig cen v gostinstvu, lahko cenimo povečavo količinskega obsega prometa za 14 %. Gostinstvo družbenega sektorja je ostvarilo 38 milijonov prometa. Kljub povečanju števila zaposlenih v gostinstvu, se promet na posameznika ni zmanjšal marveč celo rahlo povečal.

V prvem polletju so prodali na Postojnskem za 345.159 litrov raznih pijač, od tega 264.342 litrov alkoholnih pijač in le 80.853 litrov brezalkoholnih.

SPREHAJALČEVI ZAPISKI

Reklama je ogledalo podjetnosti

Po vsem svetu je v navadi, da postavljajo v turističnih krajih ob cestah reklame in opozarjajo z njimi na svoje znamenitosti in mikavnosti. Popotniki jih vidijo, in če se spočetka nemara sploh niso nameravali tam ustaviti, to vendarle store. Reklama je, tako pravijo, mogočna sila in ogledalo podjetnosti.

Tega se v polni meri zavedamo tudi mi, ob slovenskem morju, zato seveda nismo pozabili na tako obcestno reklamo. Imamo jo ob najbolj prometni avtomobilski cesti, po kateri mora vsakdo, kdor nas želi obiskati iz zaledja. In da je nihče ne bi prezrl, je temu primerno velika. Brat bratu povedano, meri skoraj nekaj sto kvadratnih metrov.

»Kakšna? Kje?« boste vprašali. Ne delajte se nevedne, saj vendar niste tujci v naši deželici. Da pa le ne bo ugibanj, povemo kar naravnost: Pod Črnim kalom stoji in za njeno veliko ploskvijo se skrivajo hkrati kar pošta, trgovina in menda še gostilna. Reklama je tudi izreden primerek smiselnosti, ker opozarja s svojo zgovorno podobo popotnika, da prihaja v kraje starinske preteklosti.

Na to reklamo smo res upravičeno lahko ponosni. In pri vsem tem nas ni stala niti prebite pare, zakaj ustvaril jo je s prostovoljnim delom vse pohvale vredni — zob časa. Kljub vsej svoji zgovorno učinkoviti reklami pa le še ni povsem popolna. Na njej je namreč nekaj posameznosti, ki bi utegnile v dobrem poznavalcu starih vzbuditi dvom, ali ni nemara ponarejena. Mimo se pač vozijo med laiki tudi vseh vrst specializirani strokovnjaki.

Zaradi tega priporočam, da bi še sami — seveda tudi s prostovoljnim delom — izdelek zoba časa vsaj nekoliko dopolnili. Zbrali bi se Črnokalci, in nemara še kaki požrtvovalni Koprčani, s kladivi in dleti ter z reklame zbili še tisto malo ometa, kar se ga tako vztrajno drži. Starinskost bi bila potem še popolnejša.

Sprehajalec

Ob Tednu požarne varnosti: akcija postojnskih gasilcev, ki pripadajo najstarejšemu Prostovoljnemu gasilskemu društvu koprskega okraja. Postojnsko PGD bo pravkar praznovalo zlati jubilej, kar bomo proslavili v merilu okraja

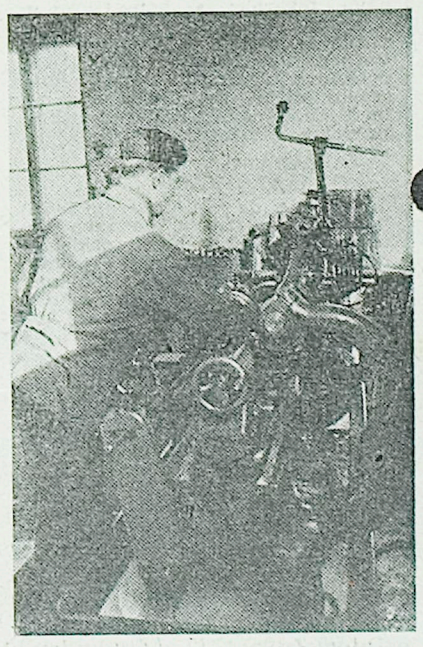

Čeprav delavci postojnskega podjetja LIV delajo za zdaj še vedno v neprimernih prostorih, pa z dobro delovno organizacijo, predvsem pa z izdelanim sistemom nagrajevanja po učinku dosegajo izredno lepe uspehe

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. Petrozavodsk, 12. obleka, 13. Bavarska, 17. Drago, 18. so, 19. Anatol, 20. loka, 21. Andi, 23. jata, -a, 24. lira, 26. sto, 29. Rab, 30. sum, 33. nag, 34. Lurd, -a, 36. Irak, 38. Aman, 40. Elis, 43. Caruso, 46. Am, 47. akant, 48. arabeska, 50. klanje, 51. Anaksimander.

Kaj pravijo drugod ...

Primorske NOVICE

VPRAŠANJE CENTRA ZA DRUŽBENO PREHRANO V NOVI GORICI

Sekretariat občinskega sindikalnega sveta v Novi Gorici je prejšnji teden obravnaval med drugim vprašanje ustanovitve centra za družbeno prehrano v Novi Gorici. V tem centru naj bi pripravljali tople obroke hrane in jih potem razvažali po delovnih kolektivih, tako da bo vsak delavec med delovnim odmorom lahko prišel do toplega obroka. Sekretariat je sklenil sklicati v kratkem sestanek vseh, ki se po podjetjih ukvarjajo s tem vprašanjem, na katerem se bodo podrobneje pogovorili o poslovanju centra.

DOLENJSKI LIST

»KRKA« — LETNI PLAN DO 1. NOVEMBRA

Tovarna zdravil »Krka« Novo mesto je v prvem polletju presegla plan proizvodnje za 28 odstotkov. Do 1. novembra bodo proizvodni plan za leto 1960, kot vse kaže, izpolnili, do konca leta pa znatno presegli.

Pomurski vestnik

PREDSTAVNIKI OKRAJEV IN OKRAJNIH KOMITEJEV ZKS V MURSKI SOBOTI

Pomurje so v ponedeljek obiskali predstavniki okrajev in okrajnih komitejev ZKS iz vse Slovenije. Med svojim obiskom so se v Murski Soboti razgovarjali s predstavniki soboškega OLO in OK ZKS o aktualnih nalogah ter izmenjali nekatere dosedanje izkušnje. Za tem so si ogledali nekatere industrijske objekte, med drugim tudi tovarno perila in pletenin Mura, Tovarno mlečnega prahu, obrat Planika v Turnišču ter nekatera kmetijska in vinogradniška gospodarstva. Seznanili so se tudi s stanovanjsko izgradnjo v Murski Soboti.

Celjski tednik

TO NI PRIMEREN ODNOS DO POTROŠNIKA

Celjskim gospodinjam se je v zadnjem času že večkrat zgodilo, da so zjutraj v pekarni Ada kupile pecivo v prepričanju, da je sveže, pa so šele doma ugotovile, da so kupile pecivo od prejšnjega dne. Negodovanje je bilo seveda upravičeno. Vendar to ni poglavitno. Pekarna lahko prodaja staro pecivo, vendar mora kupca na to opozoriti, sicer bo kupcev od dne do dne manj, saj se v ostalih pekarnah to ne [illegible] marsikatera gospodinja pa bo morda zelo rada kupila peci[illegible] [illegible]ega dne, zlasti če ima doma bolnika.

IZ NAŠEGA LJUDSKOPROSVETNEGA ŽIVLJENJA

Težišče programa na pestrosti in kvaliteti

Priprave na republiški kongres Svobod in prosvetnih društev Slovenije ter načrt dela za sezono 1960/61 sta bili točki razprave zadnje seje plenuma našega Okrajnega sveta Svobod in PD.

Zedinili so se, naj bi bili občni zbori društev, kjer tega še niso opravili, do 15. oktobra, občinske skupščine pa do 20. novembra. To velja tudi za kulturno-prosvetne krožke italijanske manjšine v obalnih občinah, ki že dve leti niso imeli občnih zborov. O pripravah na občne zbore in občinske skupščine smo na kratko že pisali, prav tako o njihovi izredni pomembnosti, ker je pred vrati kongres in pa jubilejno leto 1961, ko bomo slavili 20-letnico ljudske revolucije. Če se bodo društva in občinski sveti držali teh rokov, bo tudi okrajna skupščina lahko ob dogovorjenem datumu, to je 17. decembra. V istem mesecu je zaenkrat predviden tudi republiški kongres.

V razpravi o materialni bazi društev je bilo razveseljivo pojasnilo predsednika Okrajnega sveta Ivana Mavsarja o snovanju novih fondov za politične in družbene organizacije. Akcija teče v republiškem merilu, okrajni centri pa pošiljajo svoje predloge izvršnemu svetu. Naš predlog je, naj bi imeli v občinah posebne fonde od ustvarjenega prometa in ti fondi ne smejo biti manjši, kot so bile vse dotacije v letu 1959/60. Zavedati se moramo, da tudi do zdaj ta sredstva včasih niso bila majhna, bila pa so nekontrolirana in neskladno razdeljena. Ko bo odvajanje v tak fond uzakonjeno, bodo odpadle tudi naše pritožbe, da so sredstva za kulturno in prosvetno delo vedno manjša, čeprav narodni dohodek skokovito raste. Seveda pa je to še stvar časa in razprav in zaenkrat bo treba pač skrbeti, da bodo potrebna sredstva zagotovljena v proračunih in družbenih planih za prihodnje leto oz. za petletno obdobje.

Zagotovitev osnovne materialne baze je pogoj za izvršitev programa dela za sezono 1960/61. Ta načrt dela seveda upošteva predvsem poživitev in obogatitev društvenih dejavnosti glede na jubilejno leto, na drugi strani pa išče nove in sodobne oblike, ki bi pritegnile in aktivirale v društvih čim več članov, zlasti mladino. Zato je bila kratka formulacija prve točke: organizacijska in kadrovska utrditev naših društev in občinskih svetov, za katere vedo, da še ne odigravajo tiste vloge, ki jim je namenjena. To jim bo uspelo s sodelovanjem in v povezavi z drugimi organizacijami na terenu, zlasti SZDL, Ljudsko mladino in sindikati. Ker že poudarjamo pritegnitev in vključitev mladine v društva, se moramo čim skrbneje pripraviti na mladinski pevski festival v Celju prihodnje leto. Tu ne gre samo za afirmacijo našega okraja, ampak za veliko več. To pomeni 4000 mladih ljudi, ki bodo prej ali slej nadaljevali svoje delo v prosvetnih društvih. Glasbeni sosvet se bo kmalu sestal in sestavil svoj podrobnejši program dela. S tem v zvezi so seveda še priprave na občinske in okrajni mladinski festival, kar bo že sodilo tudi v okvir proslav 20-letnice ljudske vstaje.

Ker veliko govorimo o klubih in sploh o novih oblikah ljudskoprosvetnega dela, zadnje čase pa še o prostorih za družbene organizacije po mestih in vaseh, ni mogel mimo tega vprašanja niti program Okrajnega sveta. Zdaj imamo v našem okraju okrog 20 klubov, na ureditev pa še čakajo prostori v številnih zadružnih domovih, ki jih imamo pri nas 51. Skupen predlog Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega sveta Svobod je, naj bi občinski ljudski odbori vzdrževali te domove, v upravljanje pa bi jih dali prosvetnim društvom oziroma tisti organizaciji, ki bi ji uspelo urediti klubske in društvene prostore.

Vprašanje naših ljudskih knjižnic je dokaj urejeno — najbolj pereče je le vprašanje prostorov za LK v Sežani in vključitev hrpeljske knjižnice v občinski proračun — vendar so člani Okrajnega sveta sprejeli v program, da bodo še skrbeli za njihovo jačanje in za zagotovitev sredstev.

Z urejanjem klubov in domov bodo prosvetna društva lahko tudi odločneje in uspešneje posegala v zabavno življenje. Za podrobno spoznavanje vseh oblik kulturno-zabavnega življenja bodo s pomočjo dobrih predavateljev pripravili v Kopru enotedenski seminar, ki bi se ga morali udeležiti predstavniki vseh društev in občinskih svetov. To naj bi bilo torej tudi leto krepitve klubskega življenja, ustanavljanja novih klubov in usmerjanja in obogatitve zabavnega življenja. To vse bo uspelo le v široko zasnovani dejavnosti društva in njegovi povezavi s sorodnimi društvi ter organizacijami in ne v ozki zaprtosti.

Nadaljnja povezava prosvetnih društev je v sodelovanju z delavskimi in ljudskimi univerzami pri izobraževalnemu delu.

Letošnja sezona bo obdobje izrednega števila revij in festivalov. Omenili smo že celjski pevski festival in občinske ter okrajno revijo pod geslom »Pokaži, kaj znaš«, še prav poseben predlog našega Okrajnega sveta merodajnim republiškim forumom pa bo za vsakoletno revijo zabavne glasbe, ki naj bi bila v Kopru v poletnih mesecih. Na to revijo naj bi se zbrali najboljši amaterski zabavni ansambli iz republike. V spodbudo in za večjo privlačnost bi ob tej reviji razpisali natečaj za skladbe in besedilo pesmi, kjer bi bil poudarek na morju in na domači slovenski popevki.

To bi bile glavne točke bodočega programa dela, kakor so ga obravnavali člani Okrajnega sveta. Občinskim svetom ga bodo dali v nadaljnjo razpravo, obenem pa bo služil tako njim kot društvom za orientacijo pri sestavljanju lastnih programov.

Z. L.

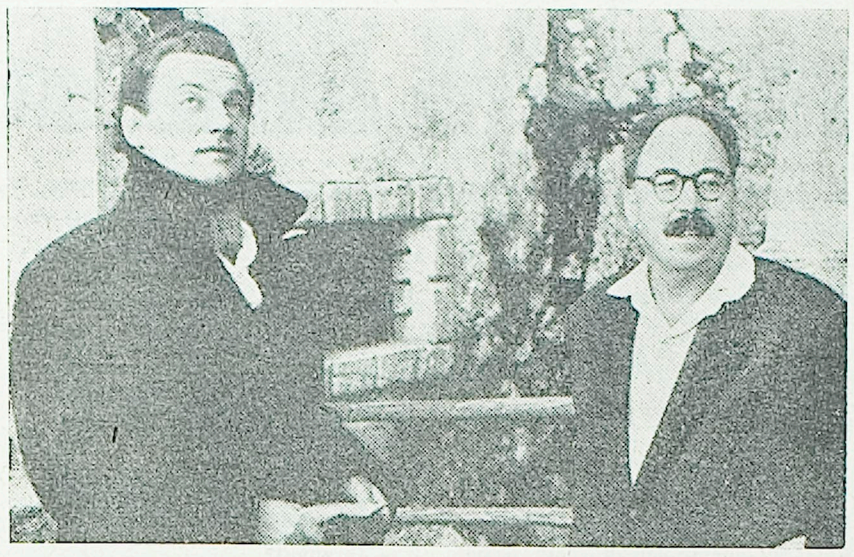

Snemali bodo nov film

Podjetje Viba-film iz Ljubljane bo začelo v kratkem snemati v Predjamskem gradu kratki barvni film, za katerega je napisal scenarij mladi književnik Saša Vuga, režiral pa ga bo Zvonimir Sintič. Predvidevajo, da bo film končan konec oktobra. Saša Vuga pripravlja še scenarij za celovečerni film o Erazmu Predjamskem po pripovedki, ki ima zgodovinsko ozadje. Erazem Predjamski se bo torej kmalu vrnil v svoj grad! — Na sliki: scenarist Sašu Vuga in režiser Zvonimir Sintič pred Predjamskim gradom

DVE REVIJI

AMATERSKIH DRUŽIN IN MLADINSKE DRAMATIKE — letos v Zagorju ob Savi in na Jesenicah

Med razgibano in mnogo obetajočo dejavnostjo Svobod in prosvetnih društev, med številnimi občinskimi, okrajnimi, republiškimi revijami in festivali, čemur daje posebno obeležje proslavljanje 20-letnice ljudske revolucije, gre vsekakor omeniti dve reviji amaterske dramske dejavnosti.

Vsakoletna revija amaterskih dramskih družin bo letos v Zagorju ob Savi, in sicer od 6. do 12. junija 1961. Na reviji naj bi sodelovalo 5 do 12 skupin, ki jih bo izbirala posebna komisija. Obetajo, da bo uprizarjanje del za amaterske skupine v novem domu in na sodobno urejenem odru v Zagorju pravo doživetje. Sosvet za dramatiko pri zvezi Svobod in PD priporoča, naj bi se te republiške revije udeležilo kar največ režiserjev, ki bi si ogledali vse predstave in bi sodelovali v razgovorih o uprizoritvah. Tako bo revija obenem seminar za režiserje. V dneh revije bo v Zagorju tudi letna konferenca dramskih amaterjev Slovenije.

Novost prihodnje sezone bo druga revija, to je revija mladinske dramatike, in sicer na Jesenicah od 15. do 22. maja 1961. Namen revije je, da bo razgibala zanimanje za gledališko dejavnost med mladino in obenem spodbudila dramatike, da bodo pisali nova odrska dela za otroke in mladino. Revija bo imela tudi manifestativni značaj, poleg amaterskih dramskih skupin pa bodo nastopala tudi poklicna gledališča za mladino. Voditelji amaterskih gledališč bodo ob tej priložnosti izmenjali svoje izkušnje in skupaj s strokovnjaki določili ustrezno vlogo gledališču pri vzgoji mladega rodu.

Obe republiški reviji bosta brez dvoma razgibali naše amaterske odre in delavce. Pričakovati je velik odziv zlasti pri mladini, ki je ponekod že zdaj pokazala željo pri sodelovanju v dramskih skupinah in ji marsikje niso znali ali pa niso hoteli ustreči.

ZAVOD PRIMORSKE PRIREDITVE V ZIMSKI SEZONI

Do zdaj samo predlogi za glasbena gostovanja

Kot je našim bralcem že znano — o tem smo pisali že v poletnih mesecih — so pristojni forumi prepovedali iz varnostnih razlogov uporabo gledališke dvorane v Kopru. Zdaj, ko povsod že pričenjajo zimsko sezono, se zdi, da se je stvar vendarle premaknila z mrtve točke in da bodo začeli s popravljalnimi deli, ki naj bi bila gotova do konca oktobra.

Upravo Zavoda Primorske prireditve smo zaprosili, da bi nas seznanili z okvirnim načrtom letošnje zimske sezone. Zaenkrat smo zvedeli samo za nekatera glasbena gostovanja, za katera so v dogovoru s Koncertno direkcijo v Ljubljani in ki jih bodo predlagali v odobritev upravnemu odboru Zavoda. Konkretnih dramskih gostovanj pa še niso predvideli.

Iz okvirnega načrta je razvidno, da bi začeli sezono 5. oktobra, in sicer v dvorani Glasbene šole, ker pač gledališka dvorana še ni uporabna. Obenem bi bila to nova oblika koncerta s klavirjem v sredini, kot smo spoznali tudi gledališče v krogu. Gostoval bi italijanski *pianist NINO GARDI* iz Vidma, znan v svetovnem merilu. Gostovnje bi bilo razen v Kopru tudi v Piranu, in sicer v Tartinijevi sobi Muzeja. Sezono v gledališki dvorani bi otvoril *nastop skupine solistov baleta ljubljanske Opere* z odlomki iz popularnih baletov ob klavirski spremljavi. Gostovanja bi bila v Kopru, Izoli, Sežani, Novi Gorici, Tolminu, Piranu in v tovarni Javor v Prestranku. Sledi gostovanje našega znanega mladega *violinista Dejana Bravničarja* in pozneje še skupine ljubljanskih instrumentalnih solistov. Pod naslovom »Koncertni recital« bi slišali recitacije tujih in domačih pesmi ob sodelovanju *flavtista Borisa Čampe, harfistke Pavle Uršičeve in pianistke Darinke Bernetičeve.* Med tujimi gostovanji velja omeniti obisk znane japonske *pianistke Sumiko Juiči.* Z veseljem bi gotovo pozdravili gostovanje *mladinskega orkestra Glasbene šole Moste iz Ljubljane* pod vodstvom prof. Cirila Veroneka. Orkester — letos je prejel v Zagrebu na tekmovanju mladih glasbenikov I. nagrado — bi nastopil skupno s koprsko Glasbeno šolo.

Glasbeni program ni zanemaril niti zabavnega in vedrejšega dela. Tako najdemo predlog za gostovanje *Avsenikov,* enega od *jazz-ansamblov RTV Ljubljana,* pri čemer bi lahko sodelovali z Radiom Koper. Nadalje gre za znano Grupo Dalmatincev RTV Zagreb s pevko Borko Mamulo, za gostovanje *renomiranega pevskega zbora RTV Ljubljana* in za *Zadovoljne Kranjce.*

Vsekakor so vse to lepi obeti za našo koncertno in zabavnoglasbeno sezono, kar smo doslej najbolj pogrešali. V dopolnitvi z dramskimi predstavami in z ureditvijo dvorane bo tako v Kopru poskrbljeno za dobro zimsko kulturno sezono prireditev.

Jugoslovanski festival amaterske dejavnosti

V Beogradu in po vsej državi so začeli s pripravami za doslej največjo manifestacijo amaterske kulturne dejavnosti, ki bo v naši državi prihodnje leto v počastitev 20-letnice ljudske revolucije. Številne občinske, okrajne in republiške revije ter festivali bodo imeli svoj vrhunec v prireditvah zveznega merila, ki naj bi bile od 22. do 29. novembra 1961 v Beogradu. To naj bi bil pregled in nagradno tekmovanje najboljših amaterskih ansamblov vseh zvrsti, posameznikov in mladih umetnikov. Na manifestativen način naj bi se pokazala široka družbena dejavnost in kulturno umetniška ustvarjalnost naših ljudi, posebej še mladine. Nastopi naj bi bili na visoko kvalitetnem nivoju in do izraza naj bi prišla predvsem nova in najsodobnejša stremljenja.

Organizatorji festivala so Kulturno-prosvetni svet Jugoslavije, Ljudska mladina Jugoslavije in Zveza sindikatov Jugoslavije, za pokroviteljstvo pa nameravajo zaprositi predsednika republike tovariša Tita. Celoten potek festivala bosta spremljala radio in televizija.

Predvidevajo, da bo na festivalu sodelovalo 16 glasbenih ansamblov vokalne in instrumentalne resne glasbe ter enako število iz vrst pihalnih, zabavnih ali drugih orkestrov narodne glasbe. Gledaliških predstav naj bi bilo na programu 11, prav toliko pa tudi folklornih ali baletnih skupin. Tem ansamblom naj bi se pridružilo še 60 solistov. Po predvidevanjih bo na festivalu aktivno sodelovalo okrog 2.100 amaterjev. Zanimiva je zahteva festivalskega programa, da lahko sodelujejo le ansambli, ki bodo vnesli v delo svežino in novost.

Izbor udeležencev na jugoslovanskem festivalu bodo opravili predvsem na republiških revijah. Slovenija naj bi poslala 3 ansamble pevskih zborov in orkestrov resne glasbe, 3 pihalne ali narodne skupine, 2 dramski družini ter 2 folklorni ali baletni skupini.

KAJ NAM OBETA V SVOJEM PROGRAMU ZA SEZONO 1960/61

koprska Ljudska univerza

V pestrem programu koprske ljudske univerze za sezono 1960/61 najdemo na prvem mestu 17 predvidenih predavanj za mesto Koper. Med temami so aktualni zunanje in notranjepolitični in drugi dogodki, umetnost, gospodarstvo, urbanizem, pomorstvo, vzgoja, književnost, zdravstvo in drugo. Šestnajst ciklusov predavanj za delovne kolektive obsega seveda razna gospodarska vprašanja, vlogo gospodarskih organizacij, njihovih organov družbenega upravljanja, upošteva pa tudi pomen izobraževanja proizvajalcev, ki morajo spoznati tudi politične in druge dogodke doma in po svetu. Ciklus kmetijsko-gospodarskih predavanj za kmetijska posestva, zadruge in podeželje — predvidenih je 20 predavanj — predvideva poleg aktualnih in strokovnih tem tudi predavanja z vizualnimi ponazorili. Program poljudno-znanstvenih predavanj bo zanimal zlasti mladino, ki bo spoznavala tuje dežele in narode ter se seznanjala z njihovimi običaji ter položajem v svetu.

V povezavi z Društvom prijateljev mladine bo organizirala Ljudska univerza šolo za starše, kjer bodo predavanja enkrat na mesec. Program skuša v 16 temah zajeti probleme telesnega in duševnega razvoja otroka od najnežnejše mladosti. V počastitev 20. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov bo priredila Ljudska univerza še ciklus predavanj za mladino pod naslovom »Borci pripovedujejo«. Za mladino in za odrasle bodo zanimivi diskusijski večeri o filmih pod naslovom »Na filmskem platnu smo gledali«.

Razen predavanj bodo v okviru Ljudske univerze razni tečaji in seminarji. Politična šola v Kopru preide z letošnjim šolskim letom v okvir Ljudske univerze, prav tako harmonikarski tečaj pri koprski Glasbeni šoli. Ob sodelovanju z Zdravstvenim domom v Kopru bodo organizirali zdravstveno-prosvetne tečaje za osebje živilske stroke, za administrativno osebje podjetij in ustanov pa bo organiziran tečaj slovenščine.

Kot posebno razveseljiv dogodek bi končno omenili še redno tedensko predvajanje poučnih in zabavnih filmov za pionirje in cicibane.

SLOVENSKI JADRAN
v vsako hišo Slovenskega Primorja

PRED FESTIVALOM »OPATIJA 1960«. V Opatiji končujejo priprave na III. festival zabavnih pesmi, ki bo od 7. do 9. oktobra. Festival »Opatija 1960« pripravlja jugoslovanska radiotelevizija in opatijsko gledališče. Izmed 400 del domačih skladateljev je posebna žirija izbrala 20 pesmi, ki jih bo zapelo 16 naših najbolj znanih interpretatorjev zabavne glasbe. Pevce bosta spremljala veliki zabavni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča in orkester RTV Beograd pod vodstvom Vojeslava Simiča. Letos je prvič opaziti, da je festival zbudil zanimanje v tujini. Svojo udeležbo so prijavili predstavniki radiotelevizijskih postaj iz Rima, Trsta, Monte Carla, Pariza, Kölna, Varšave, Budimpešte, Bukarešte in Sofije. Razen njih pa še predstavniki nekaterih podjetij za izdelovanje gramofonskih plošč iz Italije in Zahodne Nemčije.

NAŠA GLEDALIŠČA V ŠTEVILKAH. Čeprav se je število poklicnih gledališč od sezone 1955/56 zmanjšalo do sezone 1958/59 od 73 na 55, je značilno, da dajejo sedanja gledališča večje število predstav in pritegujejo večje število gledalcev. Tako so na primer v sezoni 1955/56 vsa gledališča v Jugoslaviji dala 11.602 predstavi, ki jih je videlo 4,289.000 gledalcev, v sezoni 1958/59 pa si je predstave ogledalo veliko večje število ljudi, in sicer 4,596.000 ljudi.

PRVI SEJEM KNJIGE V SLOVENIJI. Od 15. do 19. oktobra bo v Ljubljani prvi sejem slovenske knjige. Razen prodaje bo zajel tudi razstavo literarnih del in dal pregled dela slovenskih založb v preteklih 15 letih. Razen slovenskih pa bodo lahko sodelovale tudi založbe iz ostalih republik. Razstava bo predvidoma v Domu sindikatov. V času sejma bodo založbe in knjigarne prodajale knjige slovenskih in jugoslovanskih avtorjev po znižanih cenah, delovni čas v knjigarnah pa bo neprekinjen. Geslo sejma knjig bo »Knjigi odprimo pot do kupca«.

V BEOGRADU VISOKA ŠOLA ZA POLITIČNE DELAVCE. Z letošnjim šolskim letom bo začela v Beogradu z delom visoka šola za politične vede, kjer bo organiziran pouk in proučevanje političnih in drugih družbenih znanosti, proučevanje socialističnega sistema in sodobnh mednarodnih odnosov. Študentje na tej šoli se bodo pripravljali na družbeno politično dejavnost, znanstveno raziskovalno delo in za pouk s posameznih področij družbenih ved. V šoli bo mogoče dobiti tudi doktorski naslov, vanjo pa se lahko vpišejo pod enakimi pogoji vsi državljani, ki imajo določeno izobrazbo po zahtevah osnovnega natečaja in ki opravijo sprejemni izpit. Drugi kandidati se lahko vpišejo kot izredni študenti.

★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★

ANDRÉ DEVIGNY

Mojega sina so zaprli

(Odlomek iz romana NA SMRT OBSOJENI JE POBEGNIL. Izdala založba Mladinska knjiga v zbirki »Školjka« v prevodu Boža Kovača in v opremi Mire Rojčeve. V knjigi fotografije iz istoimenskega romana)

Tramvaj za Annemasse je imel eno uro zamude. Oče je stopil v kavarno Rigaud pri postaji, da bi počakal. Sedel je za mizo, položil poleg sebe zavoj in naročil pijačo z žganjem. Počival je po jutranji hoji. Med potjo skozi vas je srečal nekaj ljudi, ki so ga videli, kako je stopal z zavojem v roki in namršen. Razumeli so, da se je zgodilo nekaj resnega, o čemer niso mogli dvomiti v teh časih.

— Sinoči sem zvedel, da so mi zaprli sina. Grem pogledat, kaj se je pravzaprav zgodilo, je dejal gospodu Rigaudu, enemu izmed svojih starih prijateljev.

— Katerega?

— Andrea, oficirja.

— Mogoče so ga zaprli, ker je oficir.

— Ne. V Annemasse ga je prišla iskat nemška policija, čeprav so tu Italijani. Napravil je nekaj velikega.

— Kje je?

— V lyonski jetnišnici.

— Mogoče se bo izmazal. Bil je že v hujšem.

— Zdaj pa se bojim najhujšega... Moral se je obnašati kot fantalin, je zaključil in pohitel na plano, da bi skočil na tramvaj, ki se je ustavil na bližnjem tiru in poklical potnike z vreščečim in zloveščim glasom.

V Lyonu ni bil, odkar je zaradi rane, ki jo je staknil v Champagni, ležal v bolnišnici Desegenettes. Toda imeni Brotteaux in Peerache sta ga v hipu vrnili za trideset let nazaj. Spet se je videl vojaka, ki opravlja iste pohode, koraka po istih nabrežjih in pločnikih kot tolikokrat prej.

Ustavil se je pred postajo in pred seboj zagledal strugo Verduna in trg Carnot. Napeto je med drugimi potniki dolgo opazoval nekaj nemških vojakov, ki so čakali na vlak, ali pa so odhajali v vojašnico. Spustil se je po stopnicah, zavil na levo, prišel do nabrežja Saone, prečkal mostič Saint-Georges, malo zašel na bregu Fourviere in nazadnje prišel na trg des Minimes. Pozvonil je pri vratih neke gimnazije.

Jeana Cambusa ni bilo, vendar se je moral vrniti čez kaki dve uri, ker je imel večerne učne ure. Oče se je odločil, da bo počakal. Sedel je na klop v veliki veži, prav pod oprsje Julesa Ferryja. Bil mu je zelo podoben po brkih in odločnosti, ki je sevala iz vse njegove osebnosti. Hišnik je bil zelo naklonjen temu plemenitemu kmetu in v želji, da bi mu napravil uslugo, ga je prišel obvestit, brž ko je profesor Cambus stopil v šolo. Cambus je bil zelo mladosten, visok, temne polti in močno mršav. Imel je kvečjemu trideset let.

— Oče Devigny, je dejal preprosto. Gospa Deletraz mi je sporočila, da so mi zaprli sina. Prišel sem pogledat, kaj se je zgodilo.

— Tu ne moreva govoriti, je odvrnil Cambus, ki niti za hip ni podvomil, da je stari mož res oče Devigny. Stopiva v mojo sobo. Stanujem v tej hiši. Pri meni se bova laže pogovorila.

Njun korak se je izgubil v dolgih, mračnih in žalostnih hodnikih, na katere so gledale večinoma prazne predavalnice. Stopila sta v sobo, ki se ji je poznalo, da stanuje v njej izobražen samec. Oče je sedel na bel lesen stol. Po tleh so ležale obleke, na pol odprti kovčki, zvezki in knjige. Za klobuk ni bilo prostora ne na mizi niti na železni postelji.

— Toliko dela imamo, se je opravičil Cambus.

Nato je dejal brez obotavljanja:

— Prav ste prišli. Včeraj sem dobil od vašega sina pismo, poslano iz Saint-Etienna.

— Je zunaj?

— Ne, na žalost.

Polistal je po knjigi, skriti na neki omari. Vzel je dva orumenela listka, prva iz celice 45, ki sem ju dal Buryju. Položil ju je v drhtečo in pohabljeno roko, ki mu je molela nasproti. Oče je počasi in glasno prebral stavek za stavkom in se ustavljal pri pikah. Nato je čez čas ponovil:

»Umiram od lakote... ne pozabite na družinico... oddelek na smrt obsojenih...«

Počasi je razgrnil drugo sporočilo in povzel:

»Te novice so namenjene vsem, vam, mojim staršem, ženi, ko se vrne. Vestno jih sporočite naprej. To so novice jetnika, ki je nekoč mislil na domovino, zdaj pa je prostora le še za ženo, otroke, starše, za vse tiste, ki jih ima rad. Nikdar vam nisem bil tako blizu kot sedaj. Šele po vsem tem vem, kako lepo je imeti starše. Šele zdaj, ko sem sam, znam vse ceniti. Nič ne pomeni ljubezen matere ali očeta, žene, ljubezen med člani družine v primeri s prvimi dnevi, ki jih bomo skupaj preživeli v svobodni in srečni Franciji, če bo vse po sreči. Zaupam in upam. Upajte tako kot jaz. Ne dajte, da vas potre nesrečni dogodek. Z zaupanjem bomo zmagali in spet postali gospodarji.«

— Ve, da je izgubljen, je po doldem molku spregovoril oče in solza, ki mu je zameglila oči, je spolzela po zgubani koži, se zgubila v beli bradi. Če on tako piše, potem ni več upanja.

Za hip je zmotilo tišino v sobi samo kričanje otrok, ki so pridrli iz ene izmed predavalnic. Cambus je spoštoval očetovo bolečino in je molčal.

— V naši družini ni navada, da bi takole govorili, je spet povzel. Če je napisal nekaj takega, pomeni, da je zelo nesrečen in obupan. Podobno je oporoki.

— Nikogar ni pozabil, je poskušal profesor, celo tovarišev ne, ki jih skuša rešiti. Ne pozabite, da je pismo končal z besedami zaupanja.

— Zato, da nas ne bi spravil ob pamet. Preberite še enkrat vaše pismo. Misli na prihodnost žene in otrok. Dobro ga poznam in vem, da je to priporočilo mišljeno resno. Izgubil je upanje, da jih bo še kdaj videl. Razen tega pa umira od lakote. V mojih časih smo se drugače bojevali. Zdelo se nam je pod častjo, če nismo delili kruha z jetniki. Naj jih ustrelijo, če že mora biti, vendar naj jih ne pustijo poginiti v temnici kot živali. Fant prosi za pomoč. Rekel bom Nemcem. Spomnil jih bom na 1914. leto, na Gerbeviller. Dvema njihovima sem dal svojo čutaro in ju zvlekel v zaklonišče, da sem ju rešil. Vojna brez predpisov ni več vojna. Ne bojim se. Grem k njim; zato sem prišel.

Cambus je ostal nem pred takim gnevom in odločnostjo. »Ubogi mož,« je pomislil, »ne pozna Gestapa. Če bo ugovarjal, ga bodo vrgli v ječo, kot sina. Namesto enega bosta dva. Moram mu preprečiti, da bi napravil tako neumnost in moram pridobiti čas.«

— Gospod Devigny, je rekel, najprej je treba odnesti v Montluc zavoj. V pismu pravi, da naj jih prinašamo petnajstega in tridesetega. Danes smo štirinajstega, torej bo jutri treba tja.

— V tem zavoju sem prinesel nekaj obleke in pribor za umivanje. Med potjo sem v neki trgovini kupil živeža.

— Tu ne boste dobili ničesar. V mestu je beda. Vse je na nakaznice. Samo ena možnost je, lahko greva h g. Plateauju, mesarju na aveniji de Saxe.

— Ko bi to vedel, bi prinesel od doma. Zdaj pa si moram poiskati sobo, da bom prespal.

— Sobe ni mogoče dobiti. Večino hotelov so zasedli Nemci, drugi so zaprti. Niti enemu potniku ne morejo v Lyonu dati sobe. Vam bom pomagal. Vi boste spali tu, jaz v sosednji, tovariševi sobi. Tako vam ne bo treba izpolniti obrazca.

— Kakšnega obrazca?

— Lista, na katerega morate napisati vrsto podatkov, in ga lastnik hotela vsako jutro odnese na policijo.

— V Lyonu me ni bilo že trideset let in že dvajset let nisem prespal izven domače hiše. Nisem vajen.

— Ne bojte se, jaz vas bom vodil. Zdaj pa morava k Plateauju, da bova kaj dobila.

Spustila sta se nazaj k Saone. Oče je opazil, da se je Cambus pogosto oziral.

Nenadoma se je ustavil in rekel:

— Kako je spravil obe pismi iz ječe in zakaj sta bili oddani v Saint-Etiennu?

Sodili bodo gestapovcu

(Odlomek iz romana NEBO NAD DOMAČIJO. Izdala Založba Obzorja v Mariboru v opremi Janeza Vidica)

Lena, ki že drugo noč ni zatisnila očesa, je zgodaj zjutraj pograbila dečka in odšla z njima na postajo.

»Se peljemo k papanu?« se je razveselil Dolfi.

»Po papana gremo, kajne, mama?« je ugibal njegov starejši brat.

»Ne, ne gremo k papanu!« je Lena odsekano odgovorila. »Papa

ANTON INGOLIČ

ni več v Mariboru, odpeljali so ga v Ljubljano na kliniko, tam so boljši zdravniki.«

Dečka sta izprašujoče pogledala mater, šele zdaj sta opazila, da je bleda v obraz in da ima zajokane oči.

»Je hudo z njim?« je vprašal Dolfi.

»Hudo, zelo hudo,« je odvrnila Lena. Pogledala je dečka. Naj jima pove, da njun oče sploh ni v bolnišnici, da se ni ponesrečil pri montaži, kakor jima že ves čas laže, da ga niso odpeljali v Ljubljano na kliniko, marveč da je tam že nekaj tednov v zaporih in da mu bodo danes sodili? Ne, ne! se je takoj zavrnila. Počakal bo na sodbo, še vedno bo dovolj časa, da jima razodene resnico.

»V Maribor se peljemo,« je rekla kolikor mogoče mirno. Kupila vama bom obleko. Takšna ne moreta k očetu v Ljubljano.«

»Samo da ni treba v šolo!« je navdušeno zaklical Viki, Dolfi pa je menil, da jih bo oče zares še bolj vesel, če ga bosta obiskala v novih oblekah.

Odpeljali so se s šolarskim vlakom. Lena je zaman iskala prazen kupe ali vsaj miren vagon, dečkoma pa je bil všeč živžav in direndaj. V odprtem prostoru sta se prerila k oknu, Lena pa je sedla na konec klopi; a ko sta se dvignila dva nižješolca, morda zaradi nje, morda ker jima ni bilo več obstanka na istem mestu, se je še ona preselila bliže k oknu.

Je storila prav, da se pelje v Maribor namesto v Ljubljano?

Ko je pred dnevi dobila povabilo na razpravo, je seveda sklenila, da bo šla, čeprav se je že tedaj vprašala, kaj bi mogla še povedati v Karlov prid, saj je že vse, kar je imela povedati, napisano. Seveda tedaj še ni vedela, česa ga pravzaprav dolžijo. Še nekaj dni prej je dobila sporočilo, da ga lahko obišče. Nemudoma se je odpeljala k njemu. Ko je zagledala njegov bledi, shujšani obraz in preplašene, zbegane oči, je vedela, da je z njim huje, kakor si je mislila. Najprej je vprašal po dečkih, potem se je pozanimal, ali je še v službi. Res, stražar je prežal na vsako besedo, vendar bi bil lahko to in ono povedal in naročil, a bil je mrk in molčeč, tudi ona bi bila lahko marsikaj vprašala, pa jo je od neznane groze stiskalo v grlu. »Bila je vojska,« je rekel, ko je stražar dal znak, da je konec obiska, »kot vsak vojak sem se tudi jaz moral pokoravati vojaški disciplini. Tega ne pozabi, Leni! To povej tudi Vikiju in Dolfiju!« »Povej, kaj si storil!« je jeknila. »Med vojno sem izvrševal povelja svojih nadrejenih,« je odvrnil suho, »neumno pa je bilo, da sem prišel sem. Ne vem, kaj me je premotilo.« »Kdaj te bodo izpustili?« »Končano!« je že drugič ponovil stražar. Slovo je bilo kratko: stisk roke, bežen objem, Karlov zbegani pogled in trdi, odsekani stražarjevi pa negotovi Karlovi koraki. Šele pred dvema dnevoma se ji je razkrila resnica. Ni in ni mogla verjeti očem, kar je v časopisu prebrala pod naslovom »Spet en vojni zločinec pred ljudskim sodiščem.« Da Karlo ni bil samo tolmač, marveč tudi gestapovec, da je med zaslišavanjem zapornike tepel, mučil in pošiljal na prisilno delo, celo v smrt? Je to mogoče? Res, že nekaj dni potem, ko je nemška vojska zasedla Liege, je prevzel službo tolmača. »Karlo, ne bi rajši ostal pri svojem delu?« ga je tedaj opomnila. »Čas je takšen,

(Konec na 8. strani)

NOVE knjige

Založba Lipa v Kopru je izdala Prešernov Sonetni venec s tridesetimi barvnimi gravurami Mihe Maleša. Uvod k Maleševim ilustracijam je napisal Francè Stelè. Prvič je izšel Sonetni venec leta 1937 pri Bibliofilski založbi v Ljubljani s črnobelimi linorezi, ki so ustrezali tegobnemu, elegičnemu razpoloženju Sonetnega venca. Nova izdaja se razlikuje od prve po tem, da so linorezi poživljeni v barvno simboličnem smislu in tako še bolj poudarjajo značilno valovanje pesnitve med mračnimi in upzbujajočimi, svetlejšimi razpoloženji. Kot ilustrator je Maleš zvesto sledil pesnikovi misli, njegova likovna lirika ustreza romantičnemu razpoloženju Prešernove pesnitve.

Zelo lepa izdaja koprske založbe Lipe je plačala dolg slovenskega založništva našemu velikemu pesniku Francetu Prešernu, na policah ljubitelja pa pomeni veliko vrednost in obogatitev.

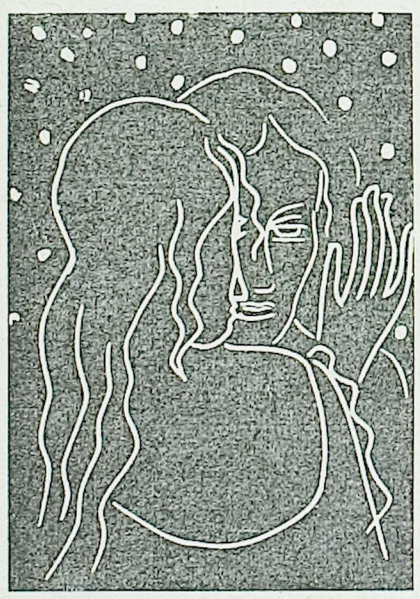

Težave podnajemnikov

(Odlomek iz veselega romana TAKŠNI SO PAČ. V knjižni zbirki »Ljudska knjiga« izdala Prešernova družba v Ljubljani. Prevedel M. Vrhovec, opremil B. Rogelj)

Preben je šel po tlakovani vrtni stezi in se radovedno ogledoval. Hiša in vrt sta napravila nanj vtis, da tu stanujejo premožni ljudje. Čudno se mu je zdelo, da oddajajo sobo. Samo če se ni zmotil!

Na vratih je stalo ime MELVAD in tako so se imenovali ljudje, ki so hoteli oddati sobo. Preben je zbral pogum in pozvonil. Čakal je precej dolgo, nato je za vrati zaslišal korake. Bil je prepričan, da ga nekdo opazuje skozi lino.

»Kdo je?« je zaklical oster glas za vrati.

Preben se je zdrznil. Glas je zvenel grozljivo in Preben se je nehote spomnil pravljic iz otroških let, v katerih je nastopala hudobna čarovnica. Nato se je opogumil in povedal ime.

»Kaj želite?« je vprašal oster ženski glas.

»Glede sobe,« je rekel skozi zaprta vrata. »Sem vam že telefoniral.«

Vrata so se komaj toliko odprla, da je Preben zlezel skozi špranjo. Ugotovil je, da glas pripada starejši, precej posušeni gospe, ki se je opirala na palico.

»Vi ste se torej zanimali za sobo?« je rekla gospa. »Kako se že pišete?«

Preben je ponovil svoje ime.

»Vstopite,« je rekla. Slišalo se je kot povelje.

V stanovanju je Preben zagledal prav tako posušenega gospoda, ki je sedel v naslonjaču.

»Ta mladi gospod bi rad najel sobo,« je rekla gospa Melvad.

»Tako, to ste vi.« Glas starejšega gospoda je namigoval na to, da je precejšnja predrznost biti ta in ta. »Sedite.«

Preben je hitro sedel. V glasovih obeh starih ljudi je bilo nekaj, kar mu je svetovalo, naj uboga.

»Vi hočete torej najeti sobo?« je vprašala gospa.

»Da... to se pravi, rad bi jo videl,« je rekel Preben.

Stara človeka sta se spogledala. Današnja mladina je zares nesramna.

»Z mano!« je rekla gospa Melvad. »Tu zgoraj.«

FINN SOEBORG

Preben je vstal in šel za njo v prvo nadstropje. Po stopnicah je lezla brez palice, kakor vrana.

»Tu je,« je rekla in odprla vrata.

Preben si je ogledal sobo.

Nič se ji ni dalo reči, bila je svetla in zelo čedno opremljena.

»Pojdite spet dol,« je rekla, ko se ji je zdelo, da si jo je že zadosti ogledal.

»No, ste zdaj zadovoljêni?« je vprašal gospod Melvad porogljivo, ko se je Preben vrnil v sobo.

»Da,« je pohitel Preben.

»Za tako ceno je čedna,« je rekla gospa.

»Da, res.«

»Zato pa bi morali nekoliko pomagati pri hišnem delu, ker nimava služkinje.«

»Aha,« je naredil Preben. Najrajši bi vprašal, kakšno bo to delo, a je imel občutek, da bi tako vprašanje sprejela nemilostno. No, vsekakor ne bo slabše kakor služiti kot Jersperjeva pestunja.

»Dobro, sklenjeno,« je rekel gospod Melvad.

»Da,« je potrdil Preben.

»Dobro. Prvega se lahko vselite. Zaradi reda pa morate že sedaj plačati najemnino za prvi mesec.«

Za slovo mu nista dala roke in ga tudi spremila nista.

»Saj boste sami našli ven,« je rekla gospa Melvad.

Preben je hitro potrdil.

»Toda dobro zaprite vrata za seboj,« je zaklicala za njim.

Naslednja Prebenova skrb je bila, kako pripraviti Axela in Rimso na to, da se hoče izseliti. Sklenil je, da takoj odide domov in vse pove Rimsi, tako bi bilo vse prej mimo.

Rimse je bila zelo užaljena, ko se je dotaknil stvari.

»Zakaj se hočeš izseliti?« ga je vprašala. »Ali ti pri nas ni bilo dobro?«

»Da,« je rekel Preben, »toda ne gre za to.«

»Zakaj pa nočeš ostati pri nas?«

»Ah... da... no.« Več Preben ni maral reči, imel je občutek, da ga je polomil.

»Zelo nehvaležen se mi zdiš,« je rekla Rimse.

Preben ni odgovoril. Vendarle sta dobro ravnala z njim, več kot gotovo je bilo, da se mu v novem stanovanju ne bo godilo bolje. Sam sebi se je zdel neumen in nesramen.

Jesper, ki je doslej z zanimanjem poslušal pogovor, je šel iz sobe.

»Sedaj ti bom povedala,« je rekla Rimse, ko Jesperja ni bilo več v sobi, »vem, da hočeš proč, ker ne moreš prenašati Jesperja.«

»Ne, ni res,« je protestiral Preben.

»Pa je res. Nikoli ga nisi maral. Že prvi dan se je opazilo. Sram te bodi. Celo tepel si ga in zmerjal in psihično mučil.«

»Psihično?«

»Seveda. Sam mi je pravil, da si mu hotel natvesti tisto neumnost o štorklji, ki prinaša otroke.«

»A tako.« Prebenu se to ni zdelo nič groznega, vendar je uvidel, da se do malega ni vedno tako obnašal, kakor je prav. Paglavec je vendar ljubezniv fantek, sicer nekoliko težak, a je še otrok. Prebenovo kesanje je raslo.

Nekaj časa sta molčala. Preben je premišljeval, kako bi ublažil slabo razpoloženje, ki ga je povzročil. Hotel je povedati, kako žal mu je, da se ni zmerom primerno vedel. Toda zelo težko je bilo najti prave besede.

Njegovo premišljevanje se je prekinilo, ko so se vrata nenadoma odprla in se je Jesper vrnil. Stopil je k Prebenu in mu vrgel v obraz pest papirčkov.

»Za božjo voljo...« Preben se je otresel in papirčki so padli na tla. En košček mu je obtičal na suknjiču. Ogledal si ga je in odkril, da je papir iztrgan iz njegovega dragega učbenika.

Preben je skoraj zavpil: »Ali si raztrgal moje knjige?«

»Da.« Jesper je zadovoljen prikimal. »To imaš zato, ker hočeš proč od nas.«

»Taka impulzivna dejanja so karakteristična za otroke,« je rekla ponosno Rimse. »Stori tisto, k čemur odrasle žene nagon, a česar vendar ne store zaradi privzgojenih psihičnih zaprek.«

Preben je bil vesel, da so ga privzgojene psihične zapreke ovirale, da ni storil tega, k čemur ga je gnal nagon. Še bolj pa ga je veselilo, da mu ni bilo treba izreči svojega kesanja zaradi nameravane preselitve.

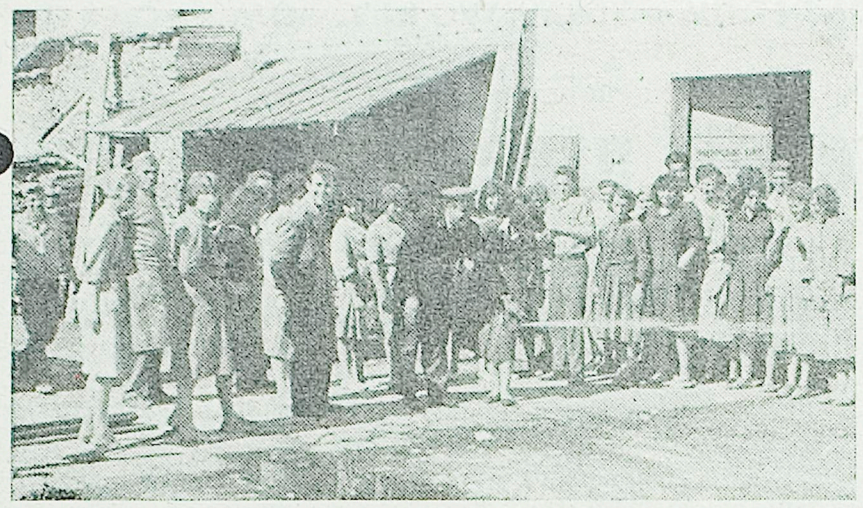

VAJA Z GASILSKIM APARATOM V »MALI OPREMI« V IZOLI

OB TEDNU POŽARNE VARNOSTI

Če bi izbruhnil požar . . .

Še vse premalo se delovni kolektivi zavedajo pomembnosti požarnovarnostne službe — Samo letos je DOZ v koprskem okraju izplačal 11,489.658 dinarjev požarne škode

Piran, 22. septembra 1960 ob deseti uri. Bilo je sončno in Pirančani so hiteli po opravkih. Na tržnici za občinsko zgradbo so gospodinje nakupovale zelenjavo in sadje, meso in kruh. Nenadoma pa je presunljivo zatulila sirena in s svojim zavijanjem opozorila prostovoljne piranske gasilce in državljane, da je treba pohiteti na pomoč, ker »nekje« gori.

V treh minutah in pol, ko je utihnil glas sirene, se je zbrala v Gasilskem domu desetina prostovoljnih gasilcev pod vodstvom poveljnika Iva Komarja. Dežurni gasilec Alfred Seles je upehanim članom, ki so na znak takoj prihiteli na zborno mesto, povedal za telefonično obvestilo o požaru. Pohiteli so k svojim omaram, se v trenutku preoblekli in poskakali v rdeči gasilski avtomobil.

Nemalo so bili Pirančani, ki so se zbrali pred Gasilskim domom, presenečeni (pa tudi oddahnili so se), ko so zvedeli, da je bila — le vaja.

Okrajna gasilska zveza Koper je namreč hotela ob sodelovanju poklicne gasilske čete iz Kopra pred začetkom letošnjega Tedna požarne varnosti, ki traja od 25. septembra do 2. oktobra, preskusiti pripravljenost PGD Piran v primeru požara.

In piranski prostovoljni gasilci so to preskušnjo odlično opravili. V dobrih štirih minutah so že sedeli v avtomobilu: Rudi Goljevščček, dijaki Pomorske srednje šole Pavel Kač, Janez Langevšek, Jože Mahovič in Marijan Fujan, ki so ob alarmu takoj zapustili šolske klopi, nadalje Alojz Leban iz ladjedelnice (on je sredi spanja po nočnem delu skočil iz postelje in prihitel v Gasilski dom), Tullio Jurinčič, ki je v podjetju polnil steklenice s sifonom, prekinil delo, se spogledal z delovodjem in v treh minutah je že bil pripravljen, da bo šel gasit požar; Albin Volk je celo pustil pol malice in niti je ni plačal, tako ga je zmdeel poziv gasilske sirene; Milan Matavuna je pritekel z dela na Punti, pa tudi dimnikar Milan Resman je prenehal z ometanjem.

Akcija je uspela in vsi so bili zadovoljni, ko jih je predsednik Okrajne gasilske zveze Koper Stane Žitko pohvalil za vzorno disciplino ter skrbno vzdrževanje gasilnih naprav.

V Piranu so požari redki. To je zasluga tudi občinske gasilske zveze, ki s PGD Piran pogosto pregleduje požarno-varnostno stanje v občini. Letos je bilo že 93 takšnih pregledov in pomanjkljivosti bolj ali manj odpravljajo sproti.

Nato so predsednik OGZ Stane Žitko, poveljnik OGZ Janez Hribar in namestnik komandirja poklicne gasilske čete ter inštruktor požarnovarnosne službe v podjetjih Jože Caharija obiskali piransko ladjedelnico.

Tam so zvedeli, da imajo štiri poklicne gasilce in 25 prostovoljnih. Zvedeli so tudi, da uprava podjetja in organi delavskega samoupravljanja nenehno skrbijo za varnost pred požari. Prostori ladjedelnice so slabi in za tak obrat premajhni. Zato so ob obali kupi materiala in ovirajo pospešeno gibanje. Skoraj večina delavcev še ne zna ravnati z gasilnimi aparati, čeprav jih imajo dovolj. Pa tudi kljub opozorilom o prepovedi kajenja na določenih mestih kadijo in se tako izpostavljajo nevarnosti vžiga.

Ustavili smo se v Rudniku črnega premoga v Sečovljah. Tudi tam imajo udarno prostovoljno desetino, ki ima vsak mesec najmanj dvakrat vaje in je pripravljena gasiti požare v rudniških objektih in celo v bližnji okolici, žal pa ne vidi, da v strojnici ni ročnega gasilnega aparata. Vendar so bolje organizirali reševalno skupino pod strokovnim vodstvom glavnega inženirja Franca Stularja. Ta skupina ima redne vaje in predavanja, da je ob vsakem času sposobna nuditi hitro in uspešno pomoč.

Tako smo se poslovili s Pirančani in na cesti ustavili tovornjak s prikolico. Ni važno, katero podjetje ga ima, saj takšnih tovornjakov, do vrha naloženih s hitro gorljivimi predmeti, brez gasilnih aparatov kroži po naših cestah več kot polovica. Najbolj žalostno pa je to, da velika večina šoferjev zelo malo ve o ukrepih za gašenje začetnega požara. In prav zaradi tega je škoda na avtomobilih zelo velika. Krivec pa malomarnost in varčevanje na nepravem mestu.

Mala oprema v Izoli je lesno-industrijsko podjetje. Že dvakrat je gorelo. Zato bi človek mislil, da so postali bolj oprezni. A zmotil bi se. V lakirnici, kjer delajo z nitrolakom, ni gasilnega aparata in delavki na tem mestu ga niti ne bi znali uporabljati. Na sploh pa so vsi gasilni aparati skoraj prazni, skrajno pomanjkljiva je ventilacija in naprav za odvajanje prahu ni. Res čudno je, da podjetje lesne stroke posveča tako malo, ali skoraj nič pozornosti požarnovarnostnim predpisom.

To velja tudi za podjetje Pristanišče Koper. Ob Škocjanskem zalivu je najmanj 5000 kubičnih metrov najbolj kakovostnega lesa in ob kopah le nekaj sodov brez vode in veder za gašenje. V veliki hali, kjer bi morali biti napisi o prepovedi kajenja, kadijo in samo en neugašeni cigaretni ogorek bi lahko povzročil požar. A preden bi ga v nočnih urah odkril čuvaj ter pritekel do prvega telefona, bi minilo najmanj 10 minut. Nehote se postavlja vprašanje: čemu je požarnovarnostna služba v Pristanišču Koper obtičala le pri nabavi aparatov, s katerimi razen dveh, treh ljudi ne zna nihče upravljati in zakaj nimajo nameščenca, ki bi skrbel za zavarovanje več milijard vrednega blaga?

—:—:—

Kaj pa zasebniki?

Nemalo je državljanov, ki preobremenjujejo električno napeljavo in povzročajo kratke stike. Uporabljajo tudi trirogeljne razdelilce, ki jih z dobički prodaja naša trgovska mreža, čeprav je njihova uporaba prepovedana. Nekateri, predvsem kmeti, ne dovolijo dimnikarjem rednega čiščenja dimnikov in dimnikarja celo naženejo s sekiro, kot je bil primer v Gažonu.

Takšnih primerov bi lahko našteli še najmanj sto. Vendar naj bo dovolj, kajti ni važno; v katerem podjetju smo se zglasili, saj v drugih je le nekoliko ali pa nič boljše. Pomembnejše je to:

- Temeljni zakon o varstvu pred požari pravi v 13. členu: Za izvajanje predpisanih ukrepov proti požaru je odgovoren lastnik objekta oziroma organ, ki upravlja objekt, v gospodarskih in družbenih organizacijah pa direktor podjetja oziroma vodja organizacije. Člen 47 pa pravi med drugim: Kdor ne izvede predpisanih ukrepov proti požaru v določenem času, čeprav zaradi tega ni bilo škodljivih posledic, se kaznuje za prekršek, in sicer odgovorna oseba z do 10 tisoč dinarji, gospodarska ali družbena organizacija pa z do 200 tisoč dinarji.
- Na splošno je bilo danih več milijonov dinarjev za preventivno požarnovarnostno službo. Nakupljeni so bili gasilni aparati in dana navodila, vendar le malokje znajo te aparate oskrbovati in z njimi upravljati. Ali z drugimi besedami: kapital brez vrednosti.
- Gasilsko šolo je obiskovalo več sto kandidatov iz našega okraja, a danes je le malo tistih, ki so svoje znanje pokazali v praksi.
- Bilo bi prav, če bi učenci strokovnih vajenskih šol opravili tudi tečaj o preventivni požarnovarnostni službi, da bi vsaj ti mladi delavci znali uporabljati gasilne aparate pri začetku požara.
- Da bi organi delavskega samoupravljanja, sindikalnih podružnic in upravni voditelji podjetij vsaj v tem Tednu požarne varnosti pregledali stanje v podjetjih in ga primerjali z določili raznih predpisov o požarni varnosti ter seznanili delovne kolektive o njihovem pomenu. Pri tej akciji pa bi lahko sodelovali tudi člani prostovoljnih gasilskih društev, saj je izmed 2000 v našem okraju 980 prostovoljnih gasilcev-operativcev.

NEVERKE — SREDIŠČE SODOBNEGA PERUTNINARSTVA

Trinajst milijonov jajc letno

S FIATOM-600 PO LABIRINTIH NEVERŠKE PERUTNINARSKE FARME ‚KRAS' ★ SKRIVNOSTI RASTOČEGA ‚KOKOŠJEGA VELEMESTA' ★ BELE LEPOTICE PASEM WHITE ROCK, CORNISH IN LEGHORN V NOVIH DOMOVIH ★ BROJLERSKA INDUSTRIJA NA POHODU ★ VELIKOPOTEZNI RAZVOJ BO NEVERŠKO FARMO UVRSTIL ŽE PRIHODNJE LETO MED VODILNE TOVRSTNE ZAVODE V EVROPI ★ JAJCA S TEKOČEGA TRAKU SAMO ZA DOMAČE TRŽIŠČE ★ PRED GRADNJO LASTNE TOVARNE MOČNIH KRMIL ★ NOVI KADRI ZA PERUTNINARSTVO V PRVI IN EDINI ŠOLI TE VRSTE BODO IMELI ‚NEVERŠKO VZGOJO'

Teren okrog Neverk v lepi Pivški dolini je kot ustvarjen za večje podjetje, ki se je specializiralo za vzgojo perutnine. Pojem proizvodnje v takem »kokošjem velemestu« kot so Neverke, ki imajo še svoji enoti v Ravnah in Zabičih, je dejansko treba razumeti drugače kot to pojmujejo mali rejci kokoši, saj gre tukaj za velikanski proizvodni obrat. Naj omenimo za uvod samo tisoče jajc, ki jih dnevno poberejo iz gnezd, ali pa ogromno valilnico s sodobnimi inkubatorji, kjer obujajo v življenje množico puhastega drobiža.

Da — in vse to, kar lahko že danes občudujemo v Neverkah, se je začelo šele pred dobrim letom. Opuščene vojaške objekte in okoličane, ki so izgubili v njih zaposlitev, lahko smatramo za izvor pobude, katero so občinski možje skupno z ustanoviteljem in investitorjem — Zadružno poslovno zvezo Slovenije — obravnavali kot idealno priložnost za začetek takega podjetja.

Tako nekako mi je tolmačil vzroke in posledice tega ukrepa prijazni tehnik podjetja Slavko Brglez, ki je tudi botroval skromnim začetkom izgradnje »Krasa« julija preteklo leto. Takrat so namreč sprejeli v varstvo prve pernate prebivalce in prednike današnjega stotisočglavega potomstva. Naj pripomnimo, da so valilna jajca uvozili iz tujine, predvsem iz ZDA in Švice.

POZOR, MINE!

— Kar v avto sediva! me je prijazno povabil tovariš Slavko. Zares praktičen izhod, kajti objekti so raztreseni najmanj na površini dvajsetih hektarov, večino starih nesnih kokšnjakov in vzrejnih objektov pa zakriva gozd. Zanesljiv vodič in vožnja po glavnih prometnih žilah pa te dni v Neverkah sploh ni odveč, kajti nepreviden gost bi ob nepravem času kaj lahko zabredel na minska polja, ker si pri gradbenih delih pomagajo z dinamitom.

Gozd nama je odkrival objekt za objektom. Kako različni po načinu gradnje od onih, ki so jih zgradili namensko!

— Poglejte, vse to so stari vojaški objekti, ki smo jih za silo preuredili v kokošnjake, je tolmačil spremljevalec in smehljaje opazoval moje začudenje, ko sva prišla do prvih velikanskih nesnih kokošnjakov s približno 800 m² površine. Pogled v notranjost je bil zares nenavaden: okrog 5000 pernatih prebivalcev, ki so nas v približno enakem številu motrili radovedno tudi iz drugih podobnih objektov. Bele lepotice pasme white rock, cornish in leghorn so radovedno pozirale pred kamero. Prav zares — nič niso podobne te velikanke nebogljenemu podmladku, ki ga vzgajajo v manjših objektih.

Nizko urejena gnezda — teh je več sto v vsakem kokošnjaku — so vsak trenutek menjavale obiskovalke. Slavko je pozorno motril evidenčne liste, na katerih beležijo število pobranih jajc vsak dan posebej ter tako dobijo osnovni podatek za ugotavljanje nesnosti v posameznih objektih.

— Te kokošnjake smo zgradili takoj ob začetku in so danes funkcionalno že precej zastareli. Nekaj povsem drugega so novi, ki smo jih gradili po naši zamisli in imajo vrsto prednosti v primerjavi s starimi, pravi Slavko in doda: — Pasmi white rock in cornish odlikuje predvsem velikost — prve široke oziroma dvojne prsi, druge pa močna bedra, razen tega pa tudi niso slabe nesnice.

— Kako pa se suče meja starosti do izločitve oziroma do zakola? — vprašam.

— Od dozoritve pri petih mesecih — do sedemnajstega meseca je najbolj učinkovit čas nesne dobe. Po izteku tega termina so vse obsojene na zakol.

MARLJIVE LEGHORNKE V NOVIH DOMOVIH

Skupno je v ograjenem prostoru 23 starih objektov, v novem pa osem, kasneje deset. Tukaj je tudi domovanje nadvse pridnih nesnic pasme leghorn. Tudi nesnost teh traja vse leto, često občutno več kot 180 jajc, kolikor znaša in je predvideno povprečno število jajčk na žival letno.

— Poglejte, vseh teh pet tisoč kokoši v enem nesnem kokšnjaku s površino več kot 800 m² oskrbuje ena sama oseba. Premično korito za krmo in dobro razmeščena gnezda omogočajo vse posle s hodnika. Tudi boljša ventilacija in še vrsta drugih prednosti odlikujejo vse nove kokošnjake, je prizadevno tolmačil spremljevalec. — Ni torej težko razumeti, da znaša pri tako smotrnem razporejanju delovne sile vrednost bruto proizvodnje na osebo letno najmanj 20 milijonov dinarjev.

Slavko je med prsti drobil kurjo pičo — rjavo zmes močnih krmil. — Nikoli ne moremo pravilno preceniti prave vrednosti teh krmil, zato smo se odločili za gradnjo lastne tovarne močnih krmil v neposredni bližini farme. Letna zmogljivost 16 tisoč ton močnih krmil bo vsekakor več kot dovolj za lastne potrebe.

Da, v Neverkah upoštevajo tudi bodoče potrebe. Sedanje število — okrog 61 tisoč nesnic (75 % težkih mesnatih pasem, ostalo lahke in nesne) in sedanjih 10 tisoč živali v samovzgoji v Ravnah in 50 tisoč podmladka, starega od enega dne do dveh mesecev v Zabičah, je pravzaprav šele osnova za velikanski razmah, ki ga snujejo v Neverkah. Zatorej ni čudno, če težijo tudi za lastnim izvorom krme.

V PERSPEKTIVI: 13 MILIJONOV JAJC

Nesnic pasme white rock in cornish bodo v bližnji perspektivi vzredili okrog 75 tisoč, kokoši pasme leghorn pa okrog 25 tisoč ter si obetajo skupno okrog 13 miljonov jajc in vzrejo enega milijona dozorelih jarčk letno. Dobršen del piščancev se bo izlegel v lastni valilnici, medtem ko bodo vsa jajca šla skozi sortirnico, kjer jim strokovno določajo namensko pot — bodisi valilnim jajcem za proizvodnjo ali jajcem za prodajo, ki so namenjena izključno domačemu tržišču. Vsekakor bo neverška farma s tem učinkovitim razmahom proizvodnje plemenskih piščancev in povečano prodajo dozorelih jajc za valjenje bistveno prispevala k nadaljnjemu uveljavljanju naše brojlerske industrije. S tem pa so hkrati dani vsi pogoji za ustanavljanje novih kokošjih farm, ki bodo producirale konsumna jajca.

NAPREDOVANJE NA VSEH DELOVIŠČIH

ZPZS kot ustanovitelj in investitor skrbi vzporedno s povečanjem kokošjega rodu tudi za preureditev posa-

(Nadaljevanje na 10. str.)

Pogled v notranjost enega izmed osmih novih nesnih kokošnjakov v Neverkah, ki so razdeljeni po dolžini na dve polovici in je v vsakem 5 tisoč kokoši-nesnic

OB MEDNARODNEM TEDNU GLUHIH

Prava svetovna velesila

Petnajst let že deluje Zavod za gluho mladino v Portorožu. In vendar je marsikateri Portorožan spoznal svet gluhote šele na svetovnem prvenstvu gluhih šahistov.

»Tale pa govori!« je presenečen vzkliknil domačin, ko je gluhi šahist vstal in se zahvalil za napitnico pri mizi.

»Vsi glušci tukaj govore,« je pripomnil učitelj gluhih, ki je stal blizu, »in tudi vsi otroci na naši šoli, pa čeprav se na cesti s kretnjami pogovarjajo med seboj.«

Presenetljivo je, kako malo ve javnost o gluhoti in o gluščih. In vendar imamo zapiske o gluščih že v starem in v srednjem veku, prvo šolo za glušce v današnjem smislu pa je odprl že leta 1760 v Parizu Abbé de l'Epe, šole za gluhe so se nato kmalu razširile po vseh evropskih državah. Prva šola za gluhe na slovenskem ozemlju je bila ustanovljena leta 1840 v Gorici, učni jezik je bil slovenski in italijanski, pobudo za ustanovitev šole pa je dal slovenski pesnik in alpinist Valentin Stanič iz Kanala, eden izmed velikih duhov na Slovenskem v svojem času.

Skoraj ne moremo dovolj poudariti, kako pomembno je za gluhega otroka, da obiskuje šolo. V šoli se glušec nauči govoriti, brati in pisati, po končani šoli se izuči kakšne obrti in obiskuje vajensko šolo, nato pa se kot polnovreden član in proizvajalec vključi v družbo. Nešolan glušec opravlja običajno le nekvalificirano delo, okolica ga ima v večini primerov tudi za duševno manjvrednega in slej ko prej pade v breme družbi, ki ga mora kot za delo nesposobnega s podporo vzdrževati. Šolanje gluhega otroka je dokaj drago, ker mora otrok večinoma stanovati v šolskem internatu in velja normalno osemletno šolanje okrog poldrugi milijon dinarjev. Minimalna podpora nešolanemu glušcu do petdesetega leta njegove starosti pa stane družbo približno štiri milijone in pol. Že samo ta preprosti račun pokaže, kako potrebno je, da damo mladega glušca v šolo, da ne govorimo o načelih človeškega dostojanstva in humanosti.

V Sloveniji sta dve šoli za gluhe, v Portorožu in v Ljubljani, a žal sta premajhni in ne moreta zadostiti vsem potrebam. Vsako leto ostane nekaj gluhih otrok izven šole, večinoma so to otroci, stari okoli deset let, in otroci, ki so tudi umsko manj razviti ali pa imajo še druge defekte. Toda prav ti otroci so najbolj pomoči potrebni in sčasoma bo treba tudi zanje zgraditi ustrezne zavode ali pa azile. Tretji zavod za gluhe v Sloveniji je potreben in samo vprašanje časa je, kako dolgo bomo morali nanj še čakati.

V svetovnem merilu so glušci prava velesila. Na vsem svetu jih je kakih 50 milijonov in imajo svojo organizacijo: Svetovno federacijo gluhih, njen predsednik je Beograjčan Vukotić. Mednarodni teden gluhih je nekaka zunanja manifestacija te organizacije in ga praznujejo v štiridesetih deželah, ki so članice te organizacije.

Veliko več kot glušcev pa je na svetu ljudi, ki jim je sluh tako opešal, da slabo slišijo in morajo uporabljati slušne pripomočke, bodisi zaradi starosti, zaradi hrupa na delovnem mestu ali pa zaradi bolezenskih procesov. Gluhota ni torej le ozek medicinski ali pa pedagoški problem, temveč postaja hkrati z naglušnostjo tudi vedno širši družbeni problem. Večina ljudi, ki ugotove, ga slabo vidijo, se danes zateče k zdravniku in dobi očala, večina ljudi pa, ki slabo slišijo, se tega defekta sploh ne zaveda, če ni posebno velik, in s svojim neznanjem trpinčijo sebe in okolico. Skromne informacije ob Tednu gluhih naj bi bile le začetek našega znanja o tem družbenem pojavu.

Janko Blažej

NEVSAKDANJI PORTRET PEDAGOŠKEGA DELAVCA

Pol stoletja učiteljica

Šola ji pomeni življenje — šola ji pomeni vse. Bolje rečeno — Štefanija Pupis, upraviteljica osnovne šole v Košani pri Pivki, bo dosegla v manj ko dveh letih svojevrsten in najbrž tudi edinstven rekord daleč naokrog. Letos ob zaključku šolskega leta je v Košani vzorna vzgojiteljica praznovala 48. obletnico aktivnega učiteljevanja in Košančani, ki so upravičeno ponosni na svojo »zlato« učiteljico, kot ji pravijo, so prepričani, da bodo lahko čez dve leti počastili zlati jubilej — 50-letnico službovanja in vestnega pedagoškega dela Štefanije Pupis.

Mejniki življenja tovarišice Pupisove — rojstno leto 1892 in matura na ljubljanskem učiteljišču 1912. leta — dokazujejo izredno vitalnost te žene, ki se spričo svojega »maratonskega«

službenega staža resda ne spominja, koliko tisoč otrok je napotila iz učilnic v življenje in tudi spominov na preteklost ne odgrinja rada.

— Dve svetovni vojni sta bili vmes. V drugi vojni vihri so me Italijani celo kazensko premestili v to tujo deželo — tujo predvsem miselnosti in nazorom zavednih slovenskih učiteljev. No, sedaj sem zopet v Košani, kjer poučujem že 30 let in mi je s svojimi prijaznimi ljudmi prirasla k srcu.

Vse kaže, da se tovarišica Pupisova zares ne bo še tako kmalu poslovila od lepe košanske šole. Sedaj je celo upraviteljica ter jo pomanjkanje učiteljev in prepolne učilnice dobesedno priklepajo h katedru.

Ker so tudi letos na šestrazredni košanski šoli samo trije učitelji, se tovarišica Pupisova upravičeno huduje zaradi čestokrat samovoljnega preseljevanja mladih učnih moči s šole na šolo. — Vsem se tako silno mudi nekam v centre, na večje šole, vendar marsikdo razočaran že kmalu misli na novo službeno mesto.

Naj bo kakorkoli že — tovarišica Pupisova bo ostala mlademu košanskemu rodu zvesta tudi na jesen svojega življenja, njeno vedno mladostno razpoloženje pa dokazuje, da prav med kuštravimi glavicami košanske otročadi črpa svežino in moč in da ji bomo kljub bližnjemu sedmemu križu lahko še čestitali k njeni »zlati poroki« s šolo in ljubljenim poklicem. bb

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI

Razočaranje ob prvem nasmehu

Najbrž je bilo prav nenavadno zgodnje vabilo za roditeljski sestanek vzrok, da so se starši kmalu po pričetku pouka zbrali v 5. razredu osemletke tako polnoštevilno. Nenavadna pa se je zdela staršem tudi tema razgovora in uvodni nagovor učiteljice, v katerem je tolmačila prve vtise o svojih novih učencih. Pozorno so prisluhnili zaskrbljujočim besedam vzgojiteljice, ki je s prizvokom razočaranja grajala skrajno nedisciplinirano otrok, njihovo neresnost in površno spremljanje pouka večine učencev.

Starši so skraja mislili, da gre za »taktično« potezo učiteljice, ki jih želi s prestrogo oceno zainteresirati za boljše sodelovanje s šolo. Vendar so kmalu ugotovili, da jih nepričakovani razgovor postavlja pred zelo resen in odgovoren vzgojni problem. V redovalnici je bilo namreč malo, zelo malo imen učencev, ki po mnenju učiteljice vsaj delno zadovoljujejo — tako glede vedenja, kot šolskega dela in pozornosti pri pouku. Kot obtoženci so s povešenimi glavami poslušali hudo obtožbe, da se je moreče vzdušje stopnjevalo od ocene do ocene:

— ... Ivan moti ves razred z drznim govorjenjem in medklici ter sem ga že večkrat napodila iz razreda... Boris, ki sicer težko dojema snov, med poukom nepoboljšljivo razgraja ali prebira pod klopjo škodljivo literaturo... Darko je skrajno površen in z največjo malomarnostjo izpolnjuje svoje šolske obveznosti... Majde ne moti hrupno okolje in lahko vsak trenutek zaspi kar med predavanjem...

Ob koncu tega nepričakovanega monologa so nekateri starši, očitno v zadregi, utemeljevali slabo vedenje in nerednost svojih otrok z izgovori, da sta oba z možem zaposlena (razen treh očetov so se udeležile sestanka samo matere!), da jima spričo obilice drugega dela ostaja premalo časa za vzgojo in nadzorstvo otrok, da so to posledice počitniške svobode itd.

Sicer je res, da so to precej močni orgumenti — in če omenimo še prenatrpane učilnice, pouk v dveh in celo v treh izmenah in podobne vplive, ki ovirajo delo šole, še zdaleč ne moremo govoriti o idealnih pogojih — tako vzgojnega kot šolskega dela. Tudi čudežev ne morejo delati v šoli, vendar je prav v miselnosti večine staršev, da je vzgojno poslanstvo izključno domena šole, iskati glavni izvor takega stanja — ne le v petem razredu te šole, ampak še marsikje drugod.

— Šola — to smo mi vsi skupaj, je tolmačila z zaskrbljenim glasom izkušena vzgojiteljica. — Brez vaše pomoči bo vse naše delo neplodno in obsojeno na neuspeh...

Da, koliko resnice je bilo v teh stavkih in kako resen opomin staršem, da bodo končno morali tudi oni najti več časa za svoje otroke. Boleča je bila tudi obtožna pripomba učiteljice, ki je doslej službovala na podeželju, ob koncu sestanka s starši: — Letos se mi je prvič zgodilo, da sem si morala nadeti krinko stroge učiteljice, ki se ne zna niti nasmehniti. Najmanjši poskus, da bi se nasmehnila in drobni znaki popustljivosti so namreč že vzrok, da otrok ne morem več ukrotiti... (!)

Ali ni to značilna ocena za našo mestno mladež, ki v obilici prostega časa in največkrat prepuščena sama sebi brez nadzorstva odmerja čas za postopanje, nekoristno početje in škodljive igre? Kdo bo ob koncu leta kriv poloma, ki bi bil v takih pogojih spričo obsežnega učnega programa neizbežen? Očitno takšno stanje že zdaj resno opozarja starše na tesnejšo povezavo s šolo in na doslednejše vzgojno delo s svojimi otroki. b

GOBE — ZA ZIMSKO SHRAMBO

GOBICE V KISU

1 kg jurčkov, 1 dkg soli, 1 liter vode, 2 žlici navadnega kisa, pol litra vinskega kisa, nekaj zrn celega popra, lovorov list, 1 klinček.

Osnažene majhne in trde jurčke operemo in prekuhamo v slani vodi, ki ji dodamo 2 žlici kisa. Nato vodo odlijemo, gobice pa predenemo v lončeno ali porcelanasto skledo ter jih polijemo z vinskim kisom. Dobro pokrite pustimo v tej kvaši 8 dni. Po tem času kis odlijemo, ga prekuhamo z dišavami in mu dodamo nato še gobice. Vro naj 1 do 2 minuti. Gobice denemo nato v kozarce ali v lončene posode in jim prilijemo kis. Ko je vse skupaj ohlajeno, zavežemo in shranimo.

GOBE PASTERIZIRANE

Lepe, trde gobe očistimo, operemo in zrežemo na večje kose, manjše pa pustimo lahko tudi cele. Tako zrezane denemo v skledo in osolimo. Čez nekaj časa jih stisnemo, denemo v kozico (najbolje iz kamenine) in malo dušimo, da oddajo še nekoliko vode. Nato jih odcedimo in ohlajene zložimo v kozarce, a ne do vrha. Do roba naj manjka poldrugi centimeter. (Če bi se pri kuhanju gobe dvignile do gumijastega obročka, bi popustil in bi se gobe pokvarile.) V vsak kozarec prilijemo samo nekaj vode, ki se je natekla od gob, kozarec zapremo in pasteriziramo poldrugo uro pri 90 stopinjah Celzija. Čez 6 do 7 dni sterilizacijo ponovimo. Če nimamo patentnih kozarcev, vzamemo lahko tudi navadne. Preden jih denemo v soparo, jih moramo dobro zavezati. Tako pripravljene gobe uporabljamo kot sveže.

EKSTRAKT IZ GOB

Gobe očistimo in zmeljemo na mesnem stroju, nato pa jih denemo v lončen lonec ali steklen kozarec in zmešamo s soljo. Na 1 kg zmletih gob vzamemo 15 dkg soli. Nasoljene gobe naj ostanejo v posodi nekaj ur. Izločeni sok potem odlijemo, ga dobro prevremo, nato pa ga nalijemo v manjše steklenice, jih zapremo in steriliziramo v sopari. Preostale gobe uporabimo kot dodatek k raznim jedem.

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

Sodili bodo gestapovcu

(Nadaljevanje s 6. strani)

da moraš opravljati tisto delo, s katerim bolj pomagaš k zmagi!« je odvrnil zviška. »Poleg tega so tolmači dobro plačani, bolje kot monterji, in služba ni težka.« Z živežem in vsem ostalim so se oskrbovali v nemških trgovinah in zaslužil res ni slabo, a zamerili so se ljudem. Marsikdo je ni več pogledal in Viki pa Dolfi sta se često prijokala domov z buškami na glavi.

»Si ne bi našel kaj drugega?« ga je zaprosila nekoč.

»Si neumna?« jo je surovo zavrnil. »Tako se nam ni še nikoli godilo in po vojni bomo Nemci zavladali Evropi, če ne celemu svetu!«

»Si Nemec?«

»Sem državlian velikega nemškega Reicha!« je odgovoril naduto. S Poljskega je pisal ali poslal paket skoraj vsak mesec in nekajkrat prišel na obisk. A ko ga je pri zadnjem obisku vprašala, kako je v službi, jo je rezko zavrnil:

»Plačo dobivaš in priboljške, za drugo se ne meni! Med vojno, posebno med takšno, kakršna je tale, nobena služba ni lahka. Ampak še vedno je bolje, kakor da bi se moral tepsti z Rusi.« Bil je nasajen in kar oddahnila si je, ko je odšel. Je že tedaj zasliševal in pretepal ljudi?

Ko je zdaj topo zrla skozi okno, ni vedela, kako je pravzaprav preživela predvčerajšnji dan, kako naslednjo noč, kaj je počela včeraj in kako dočakala današnje jutro. Da, da, predvčerajšnjim je dečka znova in znova vprašala, kaj je bilo novega v šoli; čeprav ji nista povedala nič posebnega, se je bala, da ljudje že vedo, čigava sinova sta in kdo je njen mož, včeraj je takoj potem, ko je razdelila mleko, odšla z dečkoma v gozd nabirat gobe in borovnice, vrnili so se šele zvečer, dečka sta zaspala kot ubita, ona pa ni zatisnila očesa.

»Mami, mami, Maribor! Drava! Vstani, izstopiti moramo!«

Ljudje in odnos do denarja

Denar nas spremlja skozi življenje in nam napravlja največ sivih las, pa naj si bo to ob vprašanju kako in za kaj ga bomo porabili, ali kako in koliko ga bomo zaslužili. Zaradi tega ni čudno, da se prav pri denarnih vprašanjih najrazličneje pokažejo obrisi človekovega značaja (seveda pa more denar človekovo duševnost tudi preoblikovati). Psihiatri pravijo, da je več kot 75 % njihovih pacientov neuravnovešenih prav zaradi denarja.

Znani ameriški psihiater dr. Eleonora Crisy se je posvetila raziskovanju zdravega in neuravnovešenega odnosa do denarja. Prišla je do zaključka, da je napačno uporabljanje denarja ena izmed najbolj vidnih motenj v našem duševnem življenju. Večkrat, pravi, niti sami ne vemo, da je v našem odnosu do denarja nekaj nenavadnega. Ljudi je razvrstila v pet skupin.

1. TISTI, KI ZARADI VARČEVANJA NE VEČERJAJO. Vseeno je, koliko takšen človek zasluži, saj ima od vsega tega bore malo veselja ali dobička. Levji del zaslužka roma vsak teden v banko ali pa v nogavico. Seveda je takšno varčevanje včasih tudi pametno in koristno. Nedolgo tega je kupila neka ženska vozno karto za okrog sveta; vso vsoto je plačala v kovancih po 50 centov, ki jo je začela hraniti že kot deklica. Razlika med to žensko in bolnim štedljivcem je v tem, da neuravnovešeni štedljivec ne varčuje zaradi jasnega cilja. Takšni ljudje so namreč prepričani, da varčujejo za »črne dni«, vendar pa zanje redkokdaj res pridejo tako črni dnevi, da bi se pokazalo takšno varčevanje umestno. Čeravno so takšni ljudje v večini primerov izobraženi in sposobni, da zaslužijo toliko kolikor jim je za življenje potrebno, jih vendar vedno skrbi, da bi ne izgubili službe in položaja ali da ne bi uspeli v svojih kupčijah. Zdi se jim, kot da žive na robu revščine. Vsakodnevna navada, da dajejo denar na stran, jim je nekakšna obramba pred strahom, ki jim ga vzbuja jutrišnji dan.

2. TISTI, KI BARANTAJO. Dobršen del svojega življenja preživijo takšni ljudje v iskanju »dobrih kupčij«. Takšen človek ne bo nikdar kupil stvari, če se mu ne zdi cena zelo nizka. Kadar kupuje, obišče mnogo trgovin in kupuje najraje na razprodaji ali pa po zelo znižanih cenah. Večkrat kupijo stvari, ki jim sploh niso potrebne in se opravičujejo nekako takole: »Bilo je skoraj zastonj in neumnost bi bila, ko bi tega ne vzel. Čez sedem let vse prav pride.« Seveda ni v želji, da se napravi »dobra kupčija« in da se obišče več trgovin nič neuravnovešenega, vendar pa je za tiste, ki hlepijo po barantanju, to v neki meri agresivno tekmovanje. Takšni ljudje bodo strašno trpeli, če bodo kupili kakšno stvar draže kakor njihov prijatelj ali prijateljica. Najbolj srečne se počutijo tedaj, kadar so izvedli nakupovanje po modrem preudarku in so prepričani, da je bil trgovec v tem primeru na zgubi.

3. POTRATNI RAZSIPNEŽI. Vsakdo je prepričan, da ima razsipnež denarja kot smeti. Če ga ima res, potem ima njegova žena luksuzno življenje; ima krznen plašč, včasih tudi dva in ogromen prstan z diamantom. Naj bodo njihovi dohodki kakršnikoli že, bodo uporabljali denar samo za tiste stvari, ki se vidijo, ki vsakemu takoj padejo v oči. Zanimiv in značilen je primer znanega televizijskega igralca. On in njegova žena sodita med najbolj elegantne pare v New Yorku. Stanujeta v razkošni hiši in plačujeta za svoje stanovanje 650 dolarjev na mesec. Vendar ju še nihče ni obiskal. Razlog je sila preprost: vse njuno pohištvo sta dve navadni železni postelji ter nekaj zabojev in škatel.

Takšen potratnež razsipa denar, da bi se pokazal in prišel do ugleda, kakršnega hoče imeti. Če ne more na viden način razmetavati denarja, se mu zdi, da je vsega zaničevanja vreden.

4. RAZSIPNEŽI »PO NARAVI«. Sem sodijo tisti ljudje, za katere pravijo, da se jim denar v žepu niti pogreti ne more. Niso sposobni, da bi si mirno in preudarno ogledali izložbe — zanje drži pravilo, da takoj kupijo, kar jim ugaja. Za razliko od potratnega razsipneža imajo takšni ljudje malo kaj pokazati — denar so zafrčkali in kar je najbolj zanimivo, niti sami ne vedo za kaj. Čeravno skušajo sem in tja tudi barantati, so vendarle pripravljeni plačati za tisto, kar hočejo imeti, vsako ceno. Najsi je takšen človek še tako dober delavec in še tako dobro zasluži, bo vendar skoraj vselej plaval po dolgovih in se bo večkrat znašel na robu propada. Od časa do časa se lahko popravi in poplača svoje dolgove, vendar lahko vsak hip zapravi denar za kakšno drugo stvar. Razsipnež po naravi ne rabi denarja za to, da bi se pokazal niti za to, da bi si kupil koristno ali luksuzno stvar, marveč za to, da bi se s tisto stvarjo dobro počutil — toda to se ne zgodi nikdar! Z zapravljanjem si ustvarja nekakšen občutek moči. On je večkrat odpadnik v svoji družini in »garjeva ovca« za svoje varčne starše.

5. TISTI, KI SO NEODLOČNI. Pri denarnih zadevah so takšni ljudje vedno omahljivi. Vedno znova si postavljajo vprašanje: »Mi je to res potrebno?« Ženska s takšnim kompleksom je skrajno neodločen in nepriljubljen kupec. Pred vsakim nakupovanjem obišče pol ducata trgovin in spravlja prodajalce v obup. Po navadi se ne pogaja za ceno in se barantanja celo vzdržuje. Na koncu pa spozna, da ji to, kar bi hotela kupiti niti ni potrebno ali pa se ji vzbudi sum, da jo bodo v trgovini ogoljufali. Za takšno žensko je nekaj nemogočega, da bi se spustila v nakupovanje večjega obsega, da bi na primer kupila hišo ali klavir.

Moški te vrste vedno sanjarijo o tem, da bi imeli veliko denarja, kadar pa se jim ponudi priložnost za kakšno kupčijo ali da bi vložili denar v kakšno podjetje, vedno omahujejo in se ne morejo odločiti. Običajno se to konča tako, da se posvetujejo s tistim človekom, za katerega so prepričani, da jim bo odsvetoval. Brez pomena je, ali je to stvar, ki je važna za njihovo kariero ali običajen nakup in čisto navadna prodaja; takšen človek nima duševnega miru in je nesposoben, da bi se odločil, ker globoko v duši čuti, da ne bo mogel prenesti tistega strahu in odgovornosti, ki se pojavlja samo zaradi tega, ker ima denar in ker ga mora porabiti.

ARGO Special

je NOVA goveja juha z mesnim rižem

POSKUSITE JO IN NAVDUŠENI BOSTE!

PROIZVAJA DELAMARIS IZOLA

Svetle perspektive koprskega pristanišča

Poročali smo že o posvetovanju o razvoju in gradnji novega koprskega pristanišča v Kopru, na katerem so strokovnjaki utemeljili gospodarske osnove in upravičenost njegove izgradnje, hkrati pa je udeležba številnih izvedencev osvetlila še nekatere druge probleme v zvezi s tem — predvsem organsko vključevanje pristaniškega področja v urbanistični prostor mesta Kopra in okolice. Neposredna posledica sestanka je bilo formiranje dveh komisij — tehnične in gospodarske — ki naj v prihodnje koordinirano rešujeta vsa vprašanja nadaljnje izgradnje in razvoja pristanišča, posebej še njegovega funkcioniranja in povezovanja z drugimi gospodarskimi organizacijami, ki jim nudi svoje storitve.

Izčrpne analize ugotavljajo še dolgo naprej občutno pomanjkanje luških zmogljivosti v našem državnem gospodarstvu — kljub izgradnji in železniškemu povezovanju Bara in Ploč ter razširitvi reškega pristanišča. Ta primanjkljaj bi znašal, če ne bi zgradili novih pristaniških kapacitet, leta 1976 že nad tri milijone ton blagovnega prometa. To terja graditev novega pristaniškega prostora predvsem na severnem Jadranu, kjer pa ima Koper zaradi veliko cenejše izgradnje precejšnjo prednost pred Reko. Ugodnejše so tudi njegove cestne zveze z zaledjem, tudi z Italijo in Avstrijo, ne glede na to, da bo že sam razvoj terjal izgradnjo razmeroma cenenega priključka Kopra na jugoslovansko železniško omrežje. Že doslej se je koprsko pristanišče uveljavilo predvsem za tranzit lahko pokvarljivega blaga, predvsem južnega sadja in je že dosežen sporazum, po katerem reško pristanišče takšno blago usmerja čez Koper. Že sam ta promet bi v dveh do treh letih dosegel okrog 400 tisoč ton blaga letno. In končno Koper že zdaj izstopa kot dopolnilno pristanišče Reki na linijskih progah.

Vse to terja pospešeno izgradnjo pristanišča. Pokazalo se je, da prvih 135 m operativne obale zdaleč ne more zadostiti povpraševanju po pristaniških storitvah. Predvidene so štiri gradbene etape: prva 400 metrov dolžine, druga 580, tretja 474 in četrta 501 m. Kkupaj bi merila po dograditvi operativna obala 1975 metrov in bi bila sposobna opraviti letno 2 milijona ton blagovnega prometa. Skupaj bo izgradnja po sedanjih cenah znašala 11,21 milijard dinarjev, kar je razmeroma zelo malo glede na doseženi učinek in manipulativno sposobnost pristanišča.

Še zdaleč pa seveda ni mogoče določiti, koliko časa naj bi trajala ta izgradnja. Njen tempo bo do določale okoliščine in potrebe, pa tudi razpoložljiva sredstva. Verjetno pa bo tekla hitreje, kot si danes predstavljamo, ker se nam v naši intenzivni gospodarski rasti velikokrat pripeti, da določena gospodarska organizacija ali celo veja mnogo hitreje napreduje, kot pa smo planirali, ker so splošni pogoji za njen razvoj izredno ugodni, kot je to primer prav pri našem pristanišču. Njegova rast in razvoj bo hkrati napredovanje celotnega mesta Kopra in okolice, napredek občine in okraja, saj ima naše mesto in pristanišče že zdaj ugleden prostor v splošnem jugoslovanskem gospodarskem prostoru.

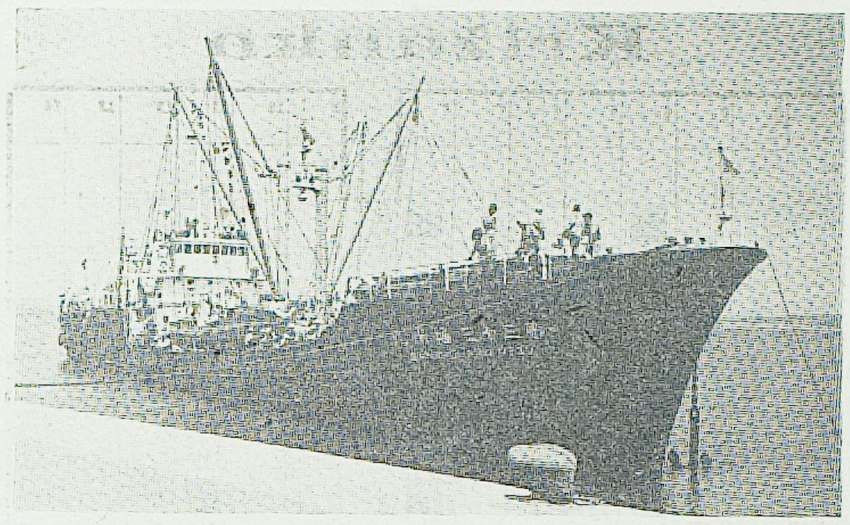

V novem koprskem pristanišču: japonska ladja za ribolov na visokem morju »Banshu Maru No 33« se privezuje k operativni obali, da izkrcajo z nje dragoceni tovor: tunino za predelavo v kombinatu Delamaris v Izoli

VSE OKROG morja

Pomorstvo 8-9 1960

Jubilejna številka, posvečena petnajstletnici revije POMORSTVO. Uvodoma se več člankov ukvarja s pomenom Dneva mornarice. Važnejši so: Pristaniški delavec-revolucionar, Naši pomorščaki v NOV, Naši brodovi heroji, Nove šolske in vzgojne smernice v pomorstvu. Ob petnajstletnici časopisa POMORSTVO razmotriva več člankov delo in pomen revije iz raznih zornih kotov ljudskega gospodarstva in publicistike. Obširen je publicistični pregled vseh petnajstih letnikov od 1946 do 1960. Od jeseni 1953 dalje se po vseh številkah vrstijo tudi slovenski prispevki. Več strani zavzemajo čestitke pomembnih političnih, gospodarskih in kulturnih osebnosti in sodelavcev POMORSTVA. Častno smo zastopani tudi Slovenci.

Nekaj posebno informativnih člankov: Naša pomorska publicistična tradicija, Razvoj jugoslovanskih morskih luk 1945—1960, Tudi z jadrnicami smo prednjačili v pomorskem svetu, Srečanja naše vojno-pomorske zastave s tujimi vojnimi mornaricami.

Rudo Goljak je ob petnajstletnici revije napisal kratek zgodovinski pregled »Sodelovanje Slovencev, Hrvatov in Srbov na Jadranu«. V slovenščini so še črtica Toneta Seliškarja »Kapitan se je vrnil«, pesem Ludovike Kalanove »Ladje plovejo« in pregled zbirke 20 moških zborov pod imenom »Barčica po morju plava«, prvega pevnega dela naših pesmi o morju in njegovih ljudeh, ki bodo gotovo dobrodošle našim mornarjem in ribičem na morju.

Ob številnih strokovnih in pomorsko-gospodarskih člankih ne smemo mimo poročila o prihodu motorne ladje PIRAN v San Francisco.

Kot vedno je tudi dvojna številka slikovno bogato opremljena. Naslovna slika v barvah predstavlja reško ladjedelnico »Viktor Lenac«.

V. P.

Kje so ladje

P/l »BIHAČ« je 28. septembra odplula iz Emdena za Jadransko morje
M/l »BLED« je 23. septembra bila v Marseillu, nato pa nadaljevala vožnjo v Genovo, Neapelj in na Reko
M/l »BOHINJ« je v rednem popravilu v tržaški ladjedelnici
M/l »BOVEC« je 29. septembra odplula iz Kopra v Trst in nato v New York
P/l »DUBROVNIK« je 29. septembra priplula v Hull, kjer manipulira s tovorom
M/l »GORANKA« je v San Franciscu, kjer naklada tovor za Sredozemlje, kamor odpluje 11. oktobra
M/l »GORENJSKA« je 26. septembra odplula iz Soluna za Aleksandrijo
M/l »KOROTAN« je v Filadelfiji, kjer naklada tovor za Jugoslavijo. Nadaljuje v Baltimore, Wilmington in Savannah, nato v New York in domov
P/l »LJUBLJANA« je 24. septembra odplula iz Splita
M/l »MARTIN KRPAN« je 24. septembra odplula z Reke s tovorom za Aleksandrijo
M/s »PIRAN« je v Bombayu v Indiji, kjer manipulira s tovorom, nato pa bo nadaljevala vožnjo v Vizigapatam
P/l »POHORJE« je 27. septembra priplula v Bari, kjer manipulira s tovorom
P/l »ROG« je na poti na Japonsko
M/l »TRBOVLJE« je 26. septembra odplula iz Neaplja za Sfax
P/l »ZELENGORA« je na poti v Gdansk, kjer bo naložila tovor za Jadran

Napoved vremena

od 30. septembra do 7. oktobra

Na Balkanskem polotoku in v jugovzhodni Evropi je vse te dni prevladovalo oblačno in deževno vreme. V tem časovnem razdobju pa moremo pričakovati mnogo bolj ustaljeno vreme, na katerega vpliva področje visokega zračnega pritiska v Srednji Evropi. Takšno vreme bomo imeli dlje časa. Temperature se bodo gibale okrog 20 stopinj Celzija. V popoldnevnem času so mogoča kratkotrajna poslabšanja z nevihtami, predvsem v planinskem delu Slovenije.

V KOPRU JE ODPRTA RAZSTAVA

»Zavarujmo človeka na cesti!«

Ob njeni otvoritvi v ponedeljek popoldne v mali gledališki dvorani je predsednik OLO Koper Albin Dujc zapisal v spominsko knjigo: »Prepričan sem, da bo ta razstava prispevala k večji cestno-prometni disciplini ob naglem naraščanju števila motornih vozil.«

Leta 1959 je bilo v našem okraju registriranih 1313 motornih vozil in zabeleženih 216 prometnih nezgod. Dve leti kasneje smo imeli že 2093 motornih vozil, ki so bila registrirana na našem področju in takrat je bilo 509 prometnih nezgod, a medtem ko je bilo lani 5400 motornih vozil, so v koprskem okraju zabeležili 578 prometnih nesreč. Ali z drugimi besedami: v zadnjih štirih letih se je povečalo število motornih vozil za okrog 311 odstotkov, število prometnih nezgod pa za 167 odstotkov.

Da kljub povečanemu cestnemu prometu in postopnemu zmanjšanju kakovosti cest vedno bolj narašča razpon med številom vozil in nezgod, gre predvsem na račun prizadevnosti tistih uslužbencev notranjih zadev, ki skrbijo za varnost prometa, avto-moto društev in podružnic Zveze šoferjev in avtomehanikov, ki vztrajno vzgajajo koristnike cest v disciplinirane državljane.

Samo v letošnjem letu so med akcijami »Na cesti nisi sam« predvajali v koprskem okraju 259 filmov o prometni varnosti, ki si jih je ogledalo 108.206 ljudi, med njimi največ učencev osnovnih šol. Ti so tudi vključeni v 78 prometnih krožkov v šolah in marsikateri izmed njih nosi uniformo prometnega miličnika-pionirja.

In da bi bili še bolje seznanjeni s cestno-prometnimi predpisi ter posledicami, ki jih povzročajo neprevidnost, vinjenost in objestnost pri vožnji, je Koordinacijski odbor za vzgojo in varnost v prometu okr. Koper priredil poučno razstavo: »Zavarujmo človeka na cesti!« Pri zbiranju gradiva za to razstavo, ki bo odprta v mali gledališki dvorani v Kopru do 5. oktobra vsak dan od 8. do 20. ure, so predvsem sodelovali uslužbenci prometnega odseka oddelka za notranje zadeve okraja Koper. Na velikih platojih so pripravili statistične podatke o naraščanju prometa in nezgod, o njihovih vzrokih, o dosedanji vzgoji šolske mladine glede koriščanja cestišč, o posledicah neprevidne vožnje in o pomenu raznih prometnih znakov.

Razstavo so odprli v ponedeljek popoldne potem, ko je šel po koprskih ulicah veličasten sprevod. V njem so na pobudo Avtomoto društva Koper in podružnice Združenja šoferjev in avtomehanikov iz Kopra sodelovali, šolski otroci, ki so nosili napise z opozorili o prometni varnosti, vozniki vseh vrst motornih vozil od mopedov do težkih tovornjakov s prikolicami, osebni avtomobili in avtobusi ter prometni miličniki z motorji.

Za to razstavo vlada te dni veliko zanimanje med šolsko mladino in je nadvse okusno urejena. Velja si jo ogledati, saj s sliko in besedo nazorno opozarja na povečano previdnost vseh koristnikov cest, ki nas je iz leta v leto več in to pešcev, kolesarjev, mopedistov, motoristov in avtomobilistov, pa tudi število avtobusov in tovornjakov je v izrednem porastu.

S SEJE ObLO KOPER

Včeraj se je sestal na 37. sejo ObLO Koper. Občinski zbor in zbor proizvajalcev sta na ločenih sejah sklepala o poročilu sveta za telesno vzgojo, o odloku o javnem redu in miru, nekaterih vprašanjih stanovanjske izgradnje in vzdrževanja, o prostovoljnem prenehanju gostinskega podjetja Galeb (namesto njega bo s 1. oktobrom začela poslovati šola za gostinske kadre koprskega okraja); odobrili so nekatere poroštvene izjave in sklepali o nekaterih šolskih vprašanjih.

Gostje v deželi sputnikov

V tovarni »Moskvičev«

PIŠE MARIJA VOGRIČ

Predmestje Moskve. V zraku visi vonj po tovarniškem dimu. Obstali smo pred eno največjih tovarn avtomobilov v Sovjetski zvezi. Tovarno, iz katere vsakih pet minut pripeljejo Moskviča.

Profesionalni sekretar Komsomola nas po krajšem pozdravu odpelje v klubske prostore. Tu nas že čaka eden izmed inženirjev. Skupaj nam v grobih obrisih predstavita življenje v tovarni. Zanimiv razgovor traja dobro uro, ker imajo naši fantje kopico vprašanj.

Vsi obrati zaposlujejo 14.000 delavcev, od tega blizu 40 % ženske delovne sile. Delo se odvija v treh smenah. 2.000 inženirjev in tehnikov si stalno prizadeva dvigniti proizvodnjo in zboljšati modele. Proizvodna vprašanja so v središču pozornosti tudi Komsomola. Pri tovarniškem komiteju deluje poseben svet specialistov, ki ga sestavljajo mladi inženirji in tehniki. Njegova naloga je — racionalizacija proizvodnje.

Seveda se tudi tokrat največ vprašanj vrti okrog plač. Tako zvemo, da so delovna mesta v glavnem normirana. Najnižji prejemki delavca znašajo 500 rubljev, najvišji 3.000 rubljev (samo direktor in glavni inženir), povprečje pa je 1000 rubljev.

Tekoči trak dnevno zapušča 210 avtomobilov, Proizvodna cena Moskviča je v dinarski vrednosti približno milijon dinarjev. Delavcem, ki so zaposleni v tovarni, je omogočeno, da si lahko avtomobile nabavijo na odplačilo.

Čeprav si posamezne faze proizvodnega procesa le bežno ogledamo, traja naš obhod po tovarni skoraj dve uri. V vseh obratih naravnost bodejo v oči najrazličnejši plakati, napisi, stenčasi v živih rdečih barvah, ki so jih polne vse stene. Drug za drugim se vrstijo pozivi delavcem, naj zboljšajo delovno disciplino, štedijo z materialom in vložijo vse sile za izpolnitev sedemletnega perspektivnega plana. Na neki oglasni deski berem: Na osnovi sklepov plenuma CK KP SZ je strokovni kolegij tovarne sprejel naslednje naloge . . . Zdajci mojo pozornost pritegne napis: Mojster se s svojimi delavci bori za naziv »Brigade komunističnega dela«.

»Lilija,« se obrnem k naši prevajalki, ki nas tudi tokrat spremlja. »Že v hotelu sem po radiu nekajkrat slišala o tekmovanju v podjetjih, vendar mi stvar ni povsem jasna. Bi mi lahko kaj več povedala o tem?« Rada poteši mojo radovednost.

»Vsi kolektivi pri nas tekmujejo med seboj. Najboljši dobijo naziv ‚Kolektiv komunističnega dela'. Znotraj tovarn pa se brigade (okrog 10 ljudi) borijo za podoben naziv in posamezniki, ki lahko postanejo udarniki.«

»Na dvorišču in v nekaterih obratih sem videla poleg slik, ki prikazujejo življenje Lenina, izobešene tudi slike drugih posameznikov. Mar gre za delavce tovarne, ki so morda padli v zadnji vojni?«

»Ne,« mi pojasni. »To so udarniki, ki jim kolektiv na ta način izkazuje čast.«

Med pogovorom naju dohiti skupina zamudnikov. Izkoristim bližino sekratarja Komsomola in mu zastavim nekaj vprašanj. Lilija pa mi pomaga s prevajanjem.

»Koliko časa traja delo v smeni?«

»Sedem ur. Eno uro pa imajo delavci določeno za počitek.«

»Dobivajo morda v podjetju malico?«

»Ne. Samo delavci, ki so zaposleni na najtežjih delovnih mestih, prejemajo redno obrok mleka. Vsi brez izjeme pa dobijo od tovarne obleko.«

»Preseneča me, ker sem povsod pri najrazličnejših delovnih operacijah videla zaposlene žene.«

»Res, pri nas je le malo delovnih mest, ki jih obvladajo samo moški.«

»V teh nekaj dneh, odkar smo v Moskvi, sem videla ponoči žene pri čiščenju mestnih kanalov, kot progovne delavke, ali pa za volanom v avtobusih. Zanima me, če tudi pri vas delajo ženske v nočni smeni?«

»Mi nimamo zakona, ki zabranjuje ženam delati ponoči. Tudi v naši totarni je izjema le mladina, stara izpod 16 let.«

Nekaj minut stojimo na dvorišču in opazujemo, kako poskusni vozači od časa do časa z novimi Moskviči odbrzijo po asfaltirani cesti. Pred glavnim vhodom si za slovo stisnemo roke in zamenjamo mladinske značke.

»Če bo priložnost, obiščite nas v Jugoslaviji,« povabimo sekretarja Komsomola.

»Velja. Povabilo zelo rad sprejmem,« se veselo nasmeje sekretar.

(Nadaljevanje sledi)

Vhod v tovarno malih osebnih avtomobilov v Moskvi

PD »Josip Jurčič«

Navezanost prebivalcev Rodika pri Hrpeljah na kulturnoprosvetno udejstvovanje je nedvomno posledica 70-letne tradicije PD »Josip Jurčič«.

Tudi letošnji jesensko-zimski program PD »Josip Jurčič« sodi med obsežnejše načrte kulturnoprosvetnega udejstvovanja. Člani društva se pravkar vestno pripravljajo na literarni večer Srečka Kosovela, na katerem bodo z dobro zasnovanim programom predstavili 2. oktobra domačemu občinstvu delo in življenje tega velikega pesnika Krasa, medtem ko člani dramske sekcije napovedujejo za letošnjo sezono Frelihovo igro »Vrnil se je«.

Zelo aktiven je tudi 35-članski otroški pevski zbor v Rodiku. Kljub temu, da je bil osnovan šele preteklo leto, so mladi pevci poželi na letošnji občinski reviji mladinskih pevskih zborov obilo priznanja in so se uvrstili med najboljše otroške pevske zbore v hrpeljski občini. Otroci se pod vodstvom učiteljice Mare Banove vestno pripravljajo že na novo sezono z izbranim programom dvoglasnih in celo troglasnih narodnih in umetnih pesmi.

Križanka

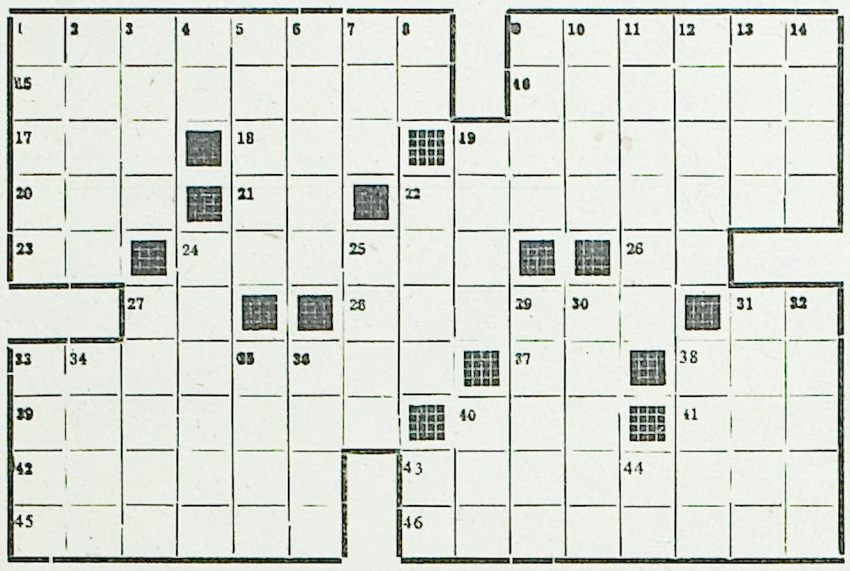

Vodoravno: 1. neprava hči, 9. kozaški poglavar, 15. ime ali izrek, ki ga dajo začetne ali končne črke v pesmi, 16. najmanjši duhovni delec po Leibnizovi filozofiji; tudi vrsta mikroorganizma, 17. orientalska krčma s prenočišči, 18. naslov nekdanjih ruskih vladarjav, 19. truplo, mrhovina, 20. osebni zaimek, 21. nemški predlog, 22. okras, okrasek, 23. skrajni konec polotoka, 24. velikani, silaki, 26. kem. znak za iridij, 27. kratica na receptih, 28 vojaški novinec, 31. kratica za 1000 metrov, 33. antikvar, zbiralec starin, 37. ameriška kratica za »vse v redu«, 38. tekočina v žilah in srcu. 39. napeljava za oskrbo naselja z vodo, 40. vojvodinsko mesto ob Tisi, 41. grški bog vetrov, 42. mesto ob Perzijskem zalivu z največjo rafinerijo nafte na svetu, 43. tovarna za proizvajanje plinov, 45. glavno mesto balkanske države, 46. prebivalec velike severnoameriške države.

Navpično: 1. sodobni slovenski pisatelj, doma iz Sežana na Krasu (»Matija Gorjan«), 2. sredozemski okrasni grm (stiliziran na korintskih stebrih), 3. plaha gozdna žival, 4. kazalni zaimek, 5. hollywoodska filmska nagrada, 6. gora v Srbiji (1560 m), 7. staroperzijski kralj, 8. medmet, 9. glavno mesto Jordana, 10. ampak, 11. prebivalec Anama, 12. pripadnik starodavnega naroda v Severni Afriki, 13. britansko oporišče na jugu Arabskega polotoka, 14. del stopala, 19. močan klic, 22. vrsta rumene barve, 24. spremljevalec viteza, 25. mesto v Romuniji, 27. moderna orientacijska naprava, 29. francoski kipar, največji kipar prejšnjega stoletja (Auguste), 30. prevara, trik, 31. vladarsko znamenje, 32. ime šahovskega velemojstra Vidmarja, 35. moško ime, 36. glasbeni interval, 38. pristaniško mesto na polotoku Krimu, 40. enota rimske konjenice, 43. kratica za »Pokrajinski komite«.

Radio KOPER

NEDELJA, 2. oktobra: 8,00 Domače novice — 8,05 Kmetijska oddaja: Pitanje bekonov v Pregarjah — Izkušnje drugih — 8,30 Za dobro voljo vam bodo zapeli in zaigrali . . . — 9,00 Nedeljska reportaža: Ob kozarcu sadnega soka — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Pojeta Bing Crosby in Rosemary Clooney, spremlja orkester Billy May — 13,30 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Pojeta vokalni oktet iz Pirana in ženski zbor učiteljišča iz Kopra p. v. Mirana Hasla — 15,30 Igrajo veliki revijski orkestri.

VSAK DAN je ob 7,15 in 7,40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7,30 Poročila. Poročila so še ob 13,30 in ob 15,00, ob 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDELJEK, 3. oktobra: 13,40 Godala v ritmu — 14,00 S popevkami doma in na tujem — 14,30 Športni pregled — 14,40 20 minut z orkestrom Wally Stott — 15,30 Slovenske narodne.

TOREK, 4. oktobra: 13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Šola in življenje: Pripravljamo se na nova tekmovanja — 14,50 Glasbena medigra — 15,30 Melodije iz filmov.

SREDA, 5. oktobra: 13,40 Zabavni spored madžarskih ter romunskih orkestrov in pevcev — 14,00 Operetne melodije — 14,30 Kulturni zapiski — 14,40 Igra godba LM Slovenije — 15,30 Dvajset minut z domačimi pevci — 15,50 Tri skladbe za godbo na pihala — orkester Johnny Holshuysen.

ČETRTEK, 6 .oktobra: 13,40 V tempu valčka z orkestrom Roberta Stolza 14,00 Glasba po željah — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev.

PETEK, 7. oktobra: 13,40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14,30 Domače aktualnosti: Kako je z obratnimi sredstvi — 14,40 Poje zbor Slovenske filharmonije — 15,30 Od melodije do melodije z orkestrom Arturo Mantovani, Ray Martin in Stanley Black.

SOBOTA, 8. oktobra: 13,40 Domači odmevi — 14,30 Primorski tednik — 14,45 Iz albuma priljubljenih melodij — 15,30 V zabavnem ritmu s pevci in ansambli.

Razpis

Komisija za štipendije Občinskega ljudskega odbora Postojna

razpisuje

naslednje štipendije:

Na FILOZOFSKI FAKULTETI ali VIŠJI PEDAGOŠKI ŠOLI
— 3 štipendije za skupino slovenski jezik-srbohrvaški jezik,
— 3 štipendije za angleški jezik;

Na PRIRODOSLOVNO MATEMATIČNI FAKULTETI ali VIŠJI PEDAGOŠKI ŠOLI
— 3 štipendije za skupino biologija-kemija,
— 2 štipendiji za skupino matematika-fizika;

Na PRAVNI FAKULTETI
— 1 štipendijo;

Na EKONOMSKI FAKULTETI
— 1 štipendijo;

Na VISOKI ali VIŠJI ŠOLI ZA TELESNO VZGOJO
— 4 štipendije;

Na VIŠJI PEDAGOŠKI ŠOLI
— 2 štipendiji za študij tehnične vzgoje;

Na SREDNJI EKONOMSKI ŠOLI
— 2 štipendiji;

Na DVOLETNI ADMINISTRATIVNI ŠOLI
— 2 štipendiji;

Na UČITELJIŠČU
— 4 štipendije;

Prednost pri dodelitvi navedenih štipendij imajo otroci padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja ter študenti in dijaki zadnjih in predzadnjih letnikov.

Prošnje, opremljene z naslednjimi listinami: življenjepisom, izjavo prosilca, da ne prejema druge štipendije, potrdilom o vpisu v šolo ali uspešno opravljenih izpitih, potrdilom o premoženjskem stanju, potrdilom o višini otroškega dodatka in o višini prejemkov staršev (če sta zaposlena), mnenjem študentske oziroma mladinske organizacije, državno takso 250 din, dostavite Občinskemu LO Postojna v 15 dneh po objavi razpisa.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri DS podjetja SPLOŠNA PLOVBA, LADJEDELNICA PIRAN

RAZPISUJE

za obrat LADJEDELNICO naslednja delovna mesta:

1. **PRAVNIKA**
2. **ŠEFA OBRATNEGA KNJIGOVODSTVA**
3. **POM. OBRATNEGA KNJIGOVODJE**
4. **POM. FINANČNEGA KNJIGOVODJE**
5. **BLAGAJNIKA**
6. **ANALITIKA**

Pogoji:

Pod 1. pravna fakulteta in 3 leta prakse;

Pod 2. visoka strokovna izobrazba in 3 leta ustrezne prakse ali srednja strokovna izobrazba in 5 let ustrezne prakse;

Pod 3. srednja strokovna izobrazba ali nižja strokovna izobrazba in 5 let ustrezne prakse;

Pod 4. srednja strokovna izobrazba ali nižja strokovna izobrazba in 5 let prakse;

Pod 5. srednja strokovna izobrazba in 1 leto ustrezne prakse ali nižja strokovna izobrazba in 5 let ustrezne prakse;

Pod 6. visoka strokovna izobrazba in 5 let ustrezne prakse ali srednja strokovna izobrazba in 10 let ustrezne prakse.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Prijave dostavite do 15. oktobra 1960 upravi podjetja.

Upravni odbor Delavske restavracije Tovarne pletenin in Avtoremonta Sežana razpisuje mesto

UPRAVNIKA - EKONOMA

Plača in nastop službe po dogovoru. Ponudbe sprejema upravni odbor.

Kombinat konservne industrije «DELAMARIS» v Izoli

sprejme v delovno razmerje:

1. **SOCIALNEGA DELAVCA**
2. **TRI ADMINISTRATORKE**

Pogoji: Pod 1. — Dokončana šola za socialne delavce; pod 2. — Ekonomska srednja šola ali pa dokončana administrativna šola s prakso. — Osebni dohodki po tarifnem pravilniku kombinata. Ponudbe sprejema splošni sektor kombinata do 15. oktobra 1960.

Mali oglasi

30.000 DINARJEV najemnine plačam vnaprej za prazno sobo. Ponudbe pošljite v upravo lista pod »Takojšen denar«.

ZAVOD ZA GLUHO MLADINO v Portorožu proda ročni voziček na dveh kolesih in pralni kotel iz litega železa. — Interesenti naj se javijo v upravi ustanove v Portorožu.

NATAKARJA ALI NATAKARICO zaposlimo takoj ali po dogovoru. Kavarna — restavracicija »JADRAN« Postojna.

ZAMENJAM enosobno stanovanje v Kopru za trosobno v Kopru. Dam veliko nagrado. Naslov v upravi lista.

KUPIM enodružinsko hišo v Kopru ali neposredni bližini. Naslov v upravi lista.

KROJAŠKEGA POMOČNIKA sprejmem takoj. Soba preskrbljena. Bratož Jože, Vojkovo nabrežje 1, Koper.

MOŠKI, neporočen, išče opremljeno sobo po možnosti s hrano. Plača zelo dobro oziroma po dogovoru. Naslov v upravi lista.

DVOSOBNO komfortno hišico z lepim vrtom na Božičih 256 a — Hrvatini — zamenjam za primerno stanovanje v Kopru. Stroške selitve plačam.

ZA JESEN IN ZIMO dobite vse najceneje v Trstu, MAGAZZINI ALLA STAZIONE, ulica Cellini 2 (blizu železniške postaje). Bogata izbira vsakovrstne konfekcije. Na propustnice VS poseben popust!

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino *Casa DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22.* V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi poseben popust.

Kino

KOPER, 30. septembra do 2. oktobra ameriški barvni CS film SLABI DNEVI V BLACK ROCKU; 3. do 4. oktobra mehiški barvni film SERENADA V MEKSIKU; 5. do 6. oktobra italijanski film OKNO PROTI LUNA PARKU.

IZOLA, 30. septembra ameriški barvni film KLEOPATRA; 1. in 2. oktobra mehiški barvni film SERENADA V MEKSIKU; 3. in 4. oktobra ameriška barvna risanka ŠILJO; 5. in 6. oktobra ameriški barvni CS film REKA BREZ POVRATKA.

PORTOROŽ, 30. septembra: Ljudski dom: francoski film VELIKE DRUŽINE, ob 20. uri DIMNI ZNAK; 1. oktobra ameriški barvni film DIMNI SIGNAL; 2. oktobra ameriški barvni film ZAKON DIVJINE; 3. oktobra angleški film KLJUČ.

PIRAN, 30. septembra — Garibaldi: ameriški barvni CS film SONCE ZOPET VZHAJA, Riviera: italijansko-francoski barvni CS film BEATRICE ČENČI; 1. oktobra — Garibaldi: italijansko-francoski barvni CS film BEATRICE ČENČI; 2. oktobra — Garibaldi: ameriški barvni CS film SONCE ZOPET VZHAJA, ob 10. uri matineja DIMNI ZNAK — ameriški barvni film; 3. oktobra — Garibaldi: ameriški barvni film ZAKON DIVJINE.

ŠMARJE, 1. oktobra: ameriška barvna risanka ŠILJO; 2. oktobra: italijanski film OKNO PROTI LUNA PARKU; 5. oktobra: ameriški barvni film KLEOPATRA.

ŠKOFIJE, 1. oktobra :italijanski film OKNO PROTI LUNA PARKU; 2. oktobra: ameriška barvna risanka ŠILJO; 6. oktobra ameriški barvni film KLEOPATRA.

SEŽANA, 30. septembra: ameriški film PESEK IVO DŽIMA; 1. in 2. oktobra ameriški film V SENCI VEŠAL; 4. in 5. oktobra poljski film LIKVIDACIJA; 6. oktobra italijanski film SLAMNATI MOŽ.

BERITE IN ŠIRITE »SLOVENSKI JADRAN«

13 milijonov jajc letno

(Nadaljevanje s 7. str.)

meznih oddelkov oziroma obratov in izgradnjo novih objektov. Razen sedanje sortirnice jajc, ki s svojim avtomatskim strojem še zadovoljuje potrebe, bodo z adaptacijami povečali valilnico od sedanje zmogljivosti 600 tisoč piščancev na 3 milijone letno, razen tega pa bodo uredili tudi novo klavnico za zakol 1,5 milijona kokoši letno in seveda temu primerno hladilnico.

Ni treba posebej poudarjati, da deluje na neverški farmi tudi veterinarska služba, ki je s službo selekcije za nemoteno delo in razvoj gospodarstva primarnega pomena. Služba selekcije teži ob skrbnem znanstvenem delu predvsem za tem, da bi dosegli na farmi čim boljše rezultate pri vzreji piščancev za brojlersko industrijo — seveda s čim nižjo porabo krme in kolikor mogoče znižanim poginom perutnine.

K široko zastavljenemu programu in nalogi za pospešen razvoj našega perutninarstva je nedvomno prišteti tudi ustanovitev perutninarske šole v Neverkah, kjer se že letos vzgaja 20 kandidatov. Farma jim bo ob temeljitem teoretičnem pouku nudila tudi možnost praktične vzgoje. To bo nedvomno lep prispevek kolektiva za naše celotno gospodarstvo in dokaz več, da bodo Neverke kot izhodišče bodočih strokovnjakov imele nadvse važno vlogo pri celotnem razvoju perutninarstva pri nas. **(bb)**

Barba Vane pravi...

Prosili so me Postojnčani, naj jim napravim uslugo in povem vesoljnemu svetu, da se počutijo kot šuštarjeva baba in kovačeva kobila po narodnem pregovoru: onidve bosi, Postojnčani pa brez drv za kurjavo sredi gozdov. Resda so občinski možje pometli s Kurivom in ga zdaj ni več v Postojni, zato pa je še GG in tako vas lahko potolažim, da morda še pred snegom le pridete do kuriva ali kurjave . . .

In še so me povabili v Piran, naj pridem ob prvem večjem vetru zapirat »škure« ali »polkne« ali »žaluzije« ali oknice po slovensko — in sicer tiste na internatu Srednje pomorske šole, ker se ob vetru nihče ne zmeni za njihovo butanje ob steno. Pravijo, da zato ne, ker je bolj enostavno te raztreskane oknice popraviti in račun poslati občini, kakor da bi se človek ubadal z nepotrebnim zapiranjem, ki lahko sredi belega dne zatemni tudi najbolj svetle prostore. Upam pa, da bodo tudi brez mene našli lek za to neveselo zgodbo.

Videl sem že precej primerov upravičene dvojezičnosti po obalnem področju. Ponosni smo nanjo, saj je znak demokratičnega povezovanja dveh narodnosti na tem področju. Te dni pa sem zasledil tudi meko nepotrebno in popolnoma odvečno, ki diši po hudi nostalgiji za nekdanjimi časi. Kraševci in mnogi drugi prav gotovo vedo za lepo vasico Koprivo med Dutovljami in Štanjelom. V naselju je cerkev in ‚parrocchia', ki se petnajst let po osvoboditvi sama naziva tako in kraj imenuje Capriva del Carso, diocesi Trieste—Capodistria, amministrazione opostolica pro parte Jugoslaviae, sede Gorizia Nuova . . . Gre za potrdilo o pogrebu, izstavljeno »v administrativne namene«, hkrati pa je to potrdilo o rojstvu, iz katerega je razvidno, da je bila ta in ta Giuseppina rojena . . a Scoppo di Duttogliano, distretto Capodistria.

Dall'Ufficio parrocchiale di Sant'Elia Profeta,

Capriva del Carso, il 19.XI.1959.

Il parroco: Don Bradi Giovanni

CAPELLANIA KOPRIVA — CAPRIVA NEL CARSO

Potrdilo je bilo izdano 19. novembra 1959 — skoraj petnajst let po koncu vojne, ki je vsa potujčena imena zbrisala z začasnih okupatorskih zemljevidov. Zdaj bi jih nekdo »per uso amministrativo« hotel oživljati s starim pečatom iz fašističnih časov. In verjetno to ni bil edini in mi osamljen primer. ker nosi potrdilo številko N. pr. 42/59 — datum, žig in podpis pa si oglejte na faksimilu . . .

Še kaj? Ah, seveda! Resnica je namreč ta, da v Koprivi razen cerkve že dolga leta ni ne kaplanije in ne »parrocca« in da hodijo maševat od drugod.

Za konec pa vendarle še kratek komentarček k drugi sličici. Morda boste še lahko prebrali, da gre na krajevni tabli za oznako naselja BELI KRIŽ — časti p[illegible] takšna podrtija prav gotovo [illegible] dela — ne kraju kot turistični vasi in ne domačim ali drugim mulcem, ki s fračami in kamenjem preizkušajo svojo spretnost na takšnih tarčah. Zato — poglejte in popravite, potem pa varujte!

Vaš Vane

KONČANE SO ŠPORTNE IGRE DELAVCEV POSTOJNSKE OBČINE

Vsak sedmi delavec na igrišču

S svečano proglasitvijo zmagovalcev in podelitvijo nagrad v Hotelu Javornik so se končale v Postojni sedemdnevne delavske športne igre, ki so jih na pobudo Občinskega sindikalnega sveta priredili v počastitev desetletnice delavskega samoupravljanja.

Po številu nastopajočih ekip in odzivu, ki so ga imele med prebivalstvom postojnske občine, igre lahko uvrstimo med najbolj uspele lokalne športne prireditve zadnjih let. Kljub morebitnemu predhodnemu pesimizmu so igre v pogledu množičnega nastopa sindikalnih moštev v mnogočem uspele. V tej zvezi so zanimivi predvsem naslednji podatki. Od 2593 zaposlenih v občini se je pojavilo na igriščih kar 371 tekmovalcev (ali izraženo v odstotkih 14,3 % od vseh zaposlenih), kar je za začetek nedvomno spodbudna številka.

Številne ekipe delovnih kolektivov so se za prehodni pokal, denarne nagrade, pokale za posamezne zmagovalne ekipe in diplome borile v nogometu, odbojki, balinanju, namiznem tenisu, šahu, teku in streljanju z zračno puško. Organizaciji iger, ki bodo postale po vseh znakih sodeč tradicionalne, upravičeno lahko pripišemo oceno — solidno, moštva in posamezniki pa so dosegli naslednje rezultate:

NOGOMET: Nastopila so štiri moštva. Pokal in diplomo je osvojila enajstorica Sindikalne podružnice »Nanos« (Prestranek). Drugo je moštvo LIV (Postojna), tretje pa sindikalna podružnica Podjetja za vzdrževanje prog (Postojna).

TEK NA 1500 m: 1. Franc Pellaschier (Avtoprevozniško podjetje Postojna). Izven konkurence je zmagal Franc Čič (PTT Postojna).

ODBOJKA: Nastopilo je 9 moštev. 1. Komunalna banka (Postojna), 2. »Javor« (Pivka) in 3. LIV (Postojna).

STRELJANJE: Nastopilo je 26 (!) ekip. 1. Mestne pekarne (Postojna), 2. »Javor« (Pivka) in 3. LIV (Postojna). Med posamezniki je zmagal Andrej Mikoletič (»Mestne trgovine« Postojna).

NAMIZNI TENIS: Nastopilo je 8 moštev. 1. Komunalna banka (Postojna), 2. »Javor« (Pivka) in 3. LIV (Postojna).

ŠAH: Nastopilo je 11 moštev. 1. »Oskrba« (Postojna), 2. Komunalna banka (Postojna) in 3. LIV (Postojna).

BALINANJE: Nastopilo je 27 (!) moštev. Po dolgotrajnih izločilnih tekmovanjih, ki jih je često motil dež, so moštva na balinišču kluba »Sovič«, ki je tudi organiziral to naporno tekmovanje, dosegla v finalu naslednja mesta: 1. »Obrtnik« (Postojna), 2. Podjetje za vzdrževanje prog (Postojna) in 3. »Nanos« (Prestranek).

V borbi za prehodni pokal za množičnost je zmagala Sindikalna podružnica Trgovskega podjetja »Mestne trgovine« (Postojna), ki je poleg prehodnega pokala dobila še prvo denarno nagrado v znesku 10.000 dinarjev. Drugo denarno nagrado za množičnost v znesku 5.000 dinarjev je prejela Komunalna banka (Postojna), tretjo pa Sindikalna podružnica Vojnih ustanov (Postojna). M. A.

Prvoplasirano nogometno moštvo sindikalne podružnice trgovskega podjetja »Nanos« Prestranek na delavskih športnih igrah v Postojni

ILIRSKA BISTRICA PRIHAJA V FORMO

V nedeljo je bilo na sporedu četrto kolo v drugi republiški košarkarski ligi. Med primorskimi ekipami je pobrala ves izkupiček le Ilirska Bistrica, ki je v Škofji Loki premagala domačine s 77:65. Ilirska Bistrica je igrala precej bolje kot v prejšnjih srečanjih in kaže, da je moštvo izšlo iz krize. To potrjuje tudi minimalen poraz proti spomladanskemu prvaku Iliriji v Ljubljani (43:33).

Koprčani so gostovali v Hrastniku in izgubili s Proletarcem z 69:47. Poraz Koprčanov z okrog 20 koši razlike smo pričakovali. Moštvo je nastopilo z nekaterimi novimi igralci, ki še niso vigrani. Razen tega so bili domačini povprečno precej višji in večina visokih žog je končala v njihovih rokah. Koprčane pa je treba pohvaliti za borbeno igro do zadnje sekunde, čeprav vso tekmo niso imeli realnih možnosti za zmago ali vsaj za neodločen izid. Najboljši igralec pri Kopru je bil Žerjal, ki je dosegel 16 košev.

Postojna je izgubila doma s Šoštanjem s 57:58. Podobno kakor na tekmi s Koprom jih je tudi tukaj spremljala smola, saj bi glede na dogodke na igrišču zaslužili neodločen izid.

NOGOMET
PRVI DVE TOČKI ZA NOVO GORICO

V drugem kolu slovenskega nogometnega prvenstva se je Nova Gorica pomerila doma z Nafto in zmagala s 3:1. Domačini so bili vso tekmo v premoči in bi lahko ob večji spretnosti napadalcev zmagali še z višjo razliko. Upamo, da bo dal ta uspeh nove vzpodbude igralcem in da se letošnjo sezono ne bo treba tako trdo boriti za obstanek kakor prejšnjo.

Razgovori o istrski ligi

Nogometni forumi puljskega okraja so sprožili misel, da bi v sezoni 1960/61 ustanovili kvalitetno istrsko ligo. V njej bi sodelovalo po šest moštev s področja Pulj—Buje in 6 moštev iz koprskega okraja. Ta liga bi imela podoben značaj kot nekdanja mariborsko varaždinska liga. Zmagovalec bi namreč imel pravico do kvalifikacij za vstop v drugo zvezno ligo. Razen tega bi ustanovili tudi podzvezno ligo puljskih in koprskih moštev. Najboljša moštva iz tega podzveznega tekmovanja bi se uvrstila v kvalitetno istrsko ligo.

Zamisel vsekakor zasluži, da jo podpremo. Obmorska področja so precej oddaljena od večjih nogometnih središč in obmorski klubi zaradi tega zaidejo v precejšnje finančne težave. V primeru ustanovitve istrske lige pa bi bila največja razdalja med udeleženci 100 km, povprečna razdalja pa le nekaj nad 50 kilometrov.

Kakor smo obveščeni, se moštva koprskega okraja strinjajo s to zamislijo, saj se bodo lahko v srečanjih s kvalitetnimi ekipami mnogo naučila. V istrski ligi bi namreč igrali tudi znani nogometni enajstorici Uljanik in Pula.

O predlogu bosta seveda še podrobno razpravljala pristojna foruma nogometni zvezi Slovenije in Hrvatske.

V NEDELJO, DNE 9. OKTOBRA 1960

začetek koprske nogometne lige

Nogometno prvenstvo koprskega okraja se bo začelo 9. oktobra. Načrti, da bi koprska liga štela 11 do 12 članov, so padli v vodo. V nekaterih krajih so se namreč znašli pred nepremostljivimi težavami zaradi pomanjkanja igralcev in denarja. Tako bo imela koprska liga v letošnji sezoni le osem članov: Tomos (Koper), Izola, Sidro (Piran), Partizan (Ilirska Bistrica), Postojna, Tabor (Sežana), Pivka in Jadran (Hrpelje). Udeležba Jadrana še ni povsem zagotovljena. V primeru, če Jadran ne bi mogel nastopiti, bo tekmovalo v ligi B moštvo koprskega Tomosa. Naj omenimo, da je koprska nogometna podzveza napravila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi pomagala društvom in da bi bila udeležba čim večja. Zlasti je treba omeniti, da je podzveza podarila nogometno opremo obema novincema: Pivki in hrpeljskemu Jadranu. Prav tako je treba pozdraviti sklep nogometne podzveze, da morajo mladinske ekipe obvezno tekmovati. Le tako bo namreč zagotovljen razvoj nogometnega športa v koprskem okraju. Tudi tu je treba pozdraviti sklep nogometne podzveze, ki je na primer kupila nogometne čevlje mladincem Ilirske Bistrice. Le-ti niso sami zmogli sredstev in ne bi mogli tekmovati. Začasno pa so oprostili udeležbo mladinskih ekip Pivke in Hrpelj, ker sta se moštvi komaj ustanovili in imata še vrsto začetnih težav.

Na osnovi žrebanja bo razpored prvega kola prvenstvenih srečanj v koprski okrajni ligi naslednji:

Il. Bistrica—Tabor
Tomos—Postojna
Izola—Jadran
Pivka—Sidro

Komisija za sprejem in odpovedi delovnega razmerja Gradbenega podjetja »1. MAJ« Koper

RAZPISUJE

naslednje prosto delovno mesto:

UPRAVNIK SAMSKEGA DOMA

Pogoj: Nižja strokovna izobrazba z nekaj leti prakse na takem delovnem mestu.

Samska soba na razpolago.

NEREDNOSTI IN SLABA DISCIPLINA V OKRAJNI KOŠARKARSKI LIGI

MLADINCI KOPRA V VODSTVU

MLADINCI KOPRA V VODSTVU

Letošnje tekmovanje v okrajni košarkarski ligi, ki ga vodi Komisija za košarko v Postojni, je pokazalo doslej niz nerednosti, ki bi jih mogli v glavnem pripisati upravam nekaterih društev Partizan v okraju. Komisija je bila zato prisiljena kar tri neodigrana srečanja verificirati z rezultati 20:0, kar v preteklih letih v tej ligi ni bila praksa. V ligi nastopa letos pet moštev iz Kopra, Izole, Pirana, Sežane in Postojne. Mladinci Partizana iz Ilirske Bistrice so se iz razumljivih vzrokov odpovedali temu tekmovanju, moštvi Kopra B in Postojne B pa nastopata v ligi izven konkurence. Moštva so doslej dosegla naslednje izide:

Koper : Sežana 42:39, Piran : Izola 46:44, Izola : Postojna 20:0, Koper : Piran 45:43, Piran : Postojna 20:0, Sežana : Postojna 33:33, Sežana : Izola 20:0, Izola : Koper 69:35, Postojna : Sežana 44:36, Postojna : Koper 45:47, Koper : Izola 59:53, Sežana : Piran 46:40.

Lestvica tekmovanja je po doslej odigranih tekmah naslednja:

Koper B	5	4	0	1	8	227:249
Sežana	5	2	1	2	5	174:159
Izola	5	2	0	3	4	186:159
Piran	4	2	0	2	4	149:135
Postojna B	5	1	1	3	3	122:156

Če izvzamemo izide tekem, ki sta jih v ligi odigrali izven konkurence moštvi Kopra B in Postojne B, zavzema prvo mesto na uradni lestvici Partizan iz Sežane s 4 točkami. Druga je Izola (2) in tretji Piran brez točke. Pet najboljših strelcev pa je doseglo naslednje število košev: 1. Lovrečič (Iz.) 54, 2. Škrinjar (Sež.) 40, 3. Grmek (Sež.) 34, 4. Verbič (Pir.) 31 in 5. Vipotnik (Pir.) 29. Zmagovalec okrajne lige bo po končanem tekmovanju nastopil v kvalifikacijskih tekmah za vstop v II. republiško košarkarsko ligo. M. A.

NOGOMET

Priprave na prvenstveno sezono

Nogometaši koprskega okraja se že nekaj časa skrbno pripravljajo za bližnjo nogometno sezono. Ob nedeljah so tudi prijateljska srečanja, v katerih preizkušajo igralce. Preteklo nedeljo sta se v Ilirski Bistrici pomerila domači Partizan in Postojna. Gostje so po enakovredni igri zmagali s 5:4. Tekma je pokazala, da je Ilirska Bistrica razmeroma dobro pripravljena.

V Kopru pa sta se v prijateljskem srečanju pomerili A in B moštvo Tomosa. To je bilo lepo in borbeno srečanje, v katerem smo imeli občutek, da se je A moštvo z vso resnostjo lotilo priprav za prvenstvo in da bo skupaj z Izolo glavni favorit za prvo mesto. Zlasti dober je bil napad, v katerem se je uveljavil nova pridobitev Tomosa Lukič. Za A moštvo so bili uspešni Lukič in Furlanič dvakrat ter po enkrat Černigoj in Valdevit. Na tekmi smo videli zelo lep zadetek Furlaniča, ki je z dvajsetih metrov silovito streljal tik pod prečko.

MALI ROKOMET

Nepričakovana slaba igra Koprčank

Precejšnje število gledalcev se je v nedeljo zbralo na rokometnem igrišču v Kopru, da bi pozdravili prvo zmago domačink v republiški rokometni ligi. Koprčanke so preteklo nedeljo prav dobro igrale v Ljubljani s Slovanom, to se pravi z ekipo, ki je glavni favorit za prvo mesto. Zato je bilo pričakovati, da bodo proti Svobodi zmagale, ali pa vsaj dosegle neodločen izid.

Žal pa so se dogodki drugače razvijali, kot so pričakovali gledalci. Ljubljančanke so namreč brez težav porazile ekipo Kopra z 11:5 (5:3).

Že sam začetek je pokazal, da imajo domačinke slab dan. Zlasti obramba je igrala slabo in zaradi treh grobih napak so Ljubljančanke kmalu vodile s 3:0. Pozneje so se Koprčanke popravile in znižale razliko.

Tudi prve minute drugega polčasa so obetale, da se bodo Koprčanke popravile in skušale izvleči vsaj točko iz tega srečanja. Približno 10 minut so namreč s strnjeno obrambo onemogočile napade Svobode in večkrat nevarno prodrle. Toda ko so zastreljale penal, je morala naglo padla. Ljubljančanke so delale, kar se jim je zljubilo, tako da je razlika še prenizka v njihovo korist glede na dogodke na igrišču.

Glavna slabost Koprčank je bila v tem, da niso vso igro igrale z enako prizadevnostjo. Druga slabost je bila v tem, da so prehitro zapadale v krize in se demoralizirale. V takih trenutkih je obramba povsem popustila, medtem ko se napadalke niso znale odkrivati in so v gnečah izgubljale žogo.

Mali rokomet je kolektivna igra in zato veljajo enaka pravila kakor za druge kolektivne igre: kdor zna najhitreje preboleti kritične trenutke, ko se ekipe polasti nervoza, ta potem tudi zmaga. Vsekakor velja to pravilo za ekipe na približno enakem kvalitetnem nivoju, kakor sta to Koper in Svoboda. Nedeljski poraz vsekakor ne sme demoralizirati Koprčank, za katere vemo, da znajo mnogo več, kot so pokazale v nedeljo. Poraz s Svobodo naj jim bo predvsem izkušnja, kako ne smejo igrati rokometa.

Program jesenskih tekmovanj

Košarkarska podzveza v Postojni (sedaj se je preimenovala v komisijo za košarko pri Okrajni zvezi za telesno vzgojo) je v preteklih dneh določila propozicije, kraje in termine za letošnja primorska in okrajna košarkarska prvenstva.

Kakor vsako leto doslej bo tudi letos primorsko prvenstvo samo za člane in mladince. Prvi se bodo 30. oktobra srečali v Kopru, drugi pa 6. novembra v telovadnici v Sežani. Prehodna pokala bosta na teh prvenstvih branila med člani Partizan iz Ilirske Bistrice, med mladinci pa Partizan iz Tolmina.

V okrajnem merilu pa podzveza pripravlja prvenstvo za ženske in pionirje. Moštva obeh kategorij se bodo srečala 2. oktobra v Postojni.

Postojnska košarkarska podzveza bo na enem od navedenih tekmovanj priredila tudi izpite za nove košarkarske sodnike, dosedanji sodniki pa bodo imeli 1. in 2. oktobra v Postojni obvezen seminar in kolokvij za napredovanje v višji sodniški razred.

M. A.

OKRAJNA ODBOJKARSKA LIGA

Kdo bo okrajni prvak?

Po četrtem kolu okrajne odbojkarvodstvo Izola, k čemur je pripomogla tudi zmaga Sežane nad Tomosom. Kdo pa bo okrajni prvak, bomo zvedeli šele v nedeljo, 2. oktobra, v Izoli, ko bo tekma med odbojkarji Izole in Tomosa. V primeru, da bo zmagal Tomos, bo za zmagovalca proglašen med moštvi Izole, Sežane in Tomosa tisti, ki bo imel boljšo razliko v setih.

Rezultati 3. in 4. kola so:

Tomos : Koper 3:1, Sežana : Jelšane 3:0, Izola : Pivka 3:0, Koper : Pivka 3:0, Jelšane : Izola 1:3 in Tomos : Sežana 2:3. Najbolj napeta je bila vsekakor tekma Tomos : Sežana z zmago Sežančanov 3:2 (15:17, 15:9, 12:15, 15:13, 15:10).

Lepo so zaigrali tudi odbojkarji iz Jelšan, ki so v tretjem setu vodili proti Izoli že s 14:4 in ta set izgubili s tesno razliko 15:13, kar je razumljivo, saj veljajo Izolčani za favorite.

STANJE PO IV. KOLU:

IZOLA	4	4	0	12:2	8
TOMOS	4	3	1	11:4	6
SEŽANA	4	3	1	9:5	6
KOPER	4	1	3	5:9	2
JELŠANE	4	1	3	4:9	2
PIVKA	4	0	4	0:12	0

V gornji skupini pa si je moštvo Postojne že zagotovilo prvo mesto z zmago nad Prestrankom 3:0.

Okrajno pokalno prvenstvo bo tudi v Izoli, in sicer 9. oktobra ob 9. uri na letnem telovadišču TVD Partizan.

db

SLOVENSKI JADRAN

30. septembra 1960 • ZADNJA STRAN • LETO IX — Št. 40

Globinski rekord

Na jezeru Lago di Garda je dosegel Švicar Hannes Keller nov svetovni rekord v prostem potapljanju. Dosegel je globino 155,65 metra. Na ta način je za več kot 13 metrov potolkel dosedanji svetovni rekord, ki ga je imel neki italijanski »človek-žaba«.

Švicar se je potopil v tolikšno globino po daljših pripravah in učenju nove tehnike dihanja, ki onemogoča globinsko bolezen, zaradi katere je izgubilo življenje že ničkoliko lovcev na rekorde v globinskem potapljanju.

Ko je dosegel svoj rekord, je Keller dejal: »Nova tehnika dihanja omogoča potapljanje vse do 400 metrov globine. Navodil se je treba strogo držati. Tehniko dihanja je mogoče obvladati že v kratkem času.«

Nov način dihanja bo omogočil predvsem reševanje ladij, ki so se potopile v večje globine.

STEKLENA PUŠKA

Nedolgo tega so napravili prvo puško s stekleno cevjo. Puška ni vojaška, kakor bi utegnil v teh časih »razoroževanja« kdo pomisliti, marveč lovska. Za izdelavo cevi so uporabili 1000 kilometrov dolgo stekleno nit, ki so jo na kemičen način spojili in prilepili na milimeter debelo jekleno podlogo. Pravijo, da ima takšna cev mnogo prednosti pred navadno, saj ne rjavi, je dvakrat bolj trdna in odporna od jeklene, se teže ogreje in hitreje ohladi, razen tega je pa tudi nekajkrat lažja.

KRAVATA S KRTAČKO

Zaradi dima in saj številnih tovarn v Londonu imajo prebivalci tega največjega mesta na svetu večne težave s čistočo svoje obleke. V močni konkurenci se pravi businessman zmeraj česa domisli. Neka tovarna je vrgla na trg kravate, ki imajo na koncu montirane nylonske ščetke za obleko. Posel je imenitno zacvetel.

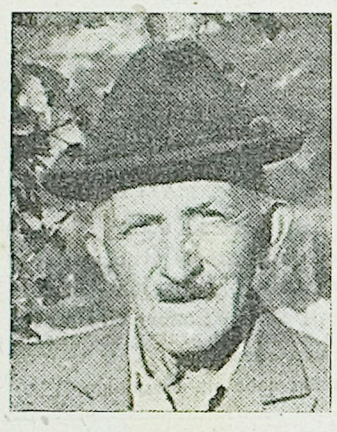

Predstavili smo vam zadnjič 77-letnega lovca Ivana Bertoka iz Bertokov, danes pa si oglejte njegovega lovskega tovariša izpred 50 let. To je JOŽE FURLAN iz Rižane. Dne 13. septembra je bil star točno 80 let, je pa še vedno aktiven član zelene bratovščine in sicer v lovski družini Rižana. Pred 50 leti je skupaj z Bertokom in drugimi Slovenci otel lov tujim buržujskim plemičem na področju dekanske katastrske občine, kjer je nastalo nato prvo slovensko lovsko društvo na Primorskem

Nova moskovska državna univerza ponoči. Glavno poslopje je visoko 240 m in ima 22 tisoč prostorov. Vseh prostorov pa ima univerza 45 tisoč (skupna površina 428 tisoč kvadratnih metrov). V novi zgradbi je med drugimi 350 znanstvenih, prav toliko večjih učilnic in blizu tisoč pomožnih laboratorijev z nad milijon učnih pripomočkov

Okno v svet — ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

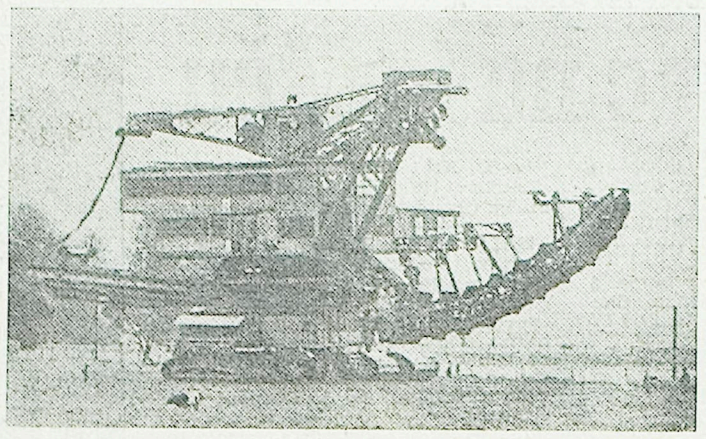

Na prvi pogled je gornja naprava videti kot nekakšen marsovski stroj, s kakršnimi naj bi prebivalci Vesolja napadli Zemljo, kakor to pogosto kažejo v utopističnih filmih. V resnici pa je le ekskavator rude v dnevnem kopu rudnika Lysogory na Poljskem, ko prevažajo rudo z enega delovišča na drugo

Krompir namesto barometra

Sovjetski biolog Albert Eme je odkril novo, naravnost senzacionalno uporabnost krompirja. S krompirjem bo mogoče delati najbolj zanesljive vremenske napovedi!

S posebnimi instrumenti je Eme odkril, da krompir »diha« s svojevrstnim ritmom, na katerega vplivajo kozmična žarčenja in spremembe v ioniziraočih radiacijah. Sovjetski biolog je tudi odkril, da na ritem dihanja krompirjevega gomolja reagira že najmanjša sprememba v atmosferskem pritisku. In ne samo to! Krompir zaradi neobjasnljivih vzrokov takšne spremembe tudi »sluti«, in to celo dva dni vnaprej. To pa je nekaj, česar ne moremo pričakovati niti od najbolj občutljivega barometra. Preden se je Eme upal napisati vsaj ene vrstico o svojem odkritju, je napravil več kot tisoč poskusov, ki so povsem potrdili njegova domnevanja. Kaže, da so dobili meteorologi v krompirju zavezника, ki jih bo bolj varoval pred blamažo, kakor pa jih barometer.

VSE JE RELATIVNO

Albert Einstein se je peljal nekoč z vlakom. Ko je prišel sprevodnik, ga je na njegovo veliko začudenje profesor vprašal:

»Povejte mi prosim, katera postaja se bo sedaj ustavila pri vlaku.«

Andrej Kranjc iz Čepna pri Košani na Pivki ima samo dve leti manj kot sto, pa je še vedno zelo živahen in pri močeh. Zanimajo ga vse novice v okolici in po svetu. Sam pravi, da je Čepno najbolj samotno naselje na Pivškem in da se tod že od vojne ni zgodilo nič posebnega. Možak je bil med prvimi primorskimi izseljenci v ZDA in je kot pionir pomagal krčiti nepregledne gozdove v zvezni državi Ohio. Garanje za farmarje, boji z Indijanci in domotožje pa ga je že pred 70 leti prignalo nazaj domov in odtlej ni več zapustil svoje domačije

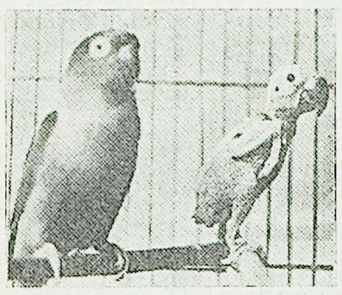

Lastnik neke modne trgovine v Nizzi v Franciji se je moral na prijavo članov tamkajšnjega društva prijateljev živali zagovarjati pred sodiščem, ker so ga osumili trpinčenja uboge papige (na sliki), ki mora popolnoma gola čepeti v izložbi modnega salona. Vendar pa je lastnik lokala dokazal, da ni papigi nikoli izpulil niti peresca, ker se je žival pač takšna izvalila in ni nikoli imela na sebi niti puhka

AVTOMATIZIRANI TELEFON

Neki indijski študent iz New Delhija je napravil načrte in prototip preproste telefonske priprave, ki ji napovedujejo veliko bodočnost. Ta telefon lahko avtomatsko pokliče katerokoli številko in omogoča svojemu lastniku, da se reši tega dela, ki je prava muka, če ni mogoče dobiti zveze z zasedeno številko. Avtomatski telefon poziva zaželeno številko vsakih 20 sekund vse dotlej, dokler se ta ne javi, nato pa z zvoncem opozori o tem svojega lastnika.

VEČ MOTORNIH VOZIL KOT HIŠ

Vasica Zamost pri Čabru na Hrvaškem je posebnost svoje vrste. Ima le 16 hišnih številk, zato pa mnogo več motornih vozil. Pri vsaki hiši imajo vsaj po en moped, po nekod celo dva ali tri, en hišni lastnik pa se postavlja tudi z osebnim avtomobilom. Razen tega imajo v vsaki hiši radijski sprejemnik, pa tudi električni štedilnik vaščanom ni neznan. Že od nekdaj se vaščani preživljajo razen s kmetijstvom tudi z mlinarstvom in žagarstvom. Pred vojno so bile tu tri prodajalne, dve gostilni, dve žagi in pet mlinov. Elektriko so dobili po vojni. Slučajni popotniki pravijo, da so Zamostčani lahko ponosni na svoj napredek in bogastvo, zanemarjene hiše in dvorišča pa jim niso v posebno čast.

V slovitem akvariju na Coney Islandu v New Yorku imajo med drugimi primerki morske favne tudi mlado mroževko Ookie. Pravkar so ji pripeljali ženina Olafa, ki so ga pred letom dni ujeli na Aljaski. Ookie z zanimanjem spremlja prihod Olafa iz svojega udobnega bivališča

Ko so te dni v Newportu v ZDA spet spuščali v morje novo atomsko podmornico, je skupina pacifistov in nasprotnikov atomskega oboroževanja vdrla v pristanišče in demonstrirala proti militarizmu. Pri tem je neki demonstrant padel v morje in so ga morali za lase potegniti na suho pripadniki vojaške policije, ki so jo poklicali na pomoč proti demonstrantom

RUDNIK NA DVORIŠČU

Života Nikodijević iz Židilja pri Resavici redi precej prašičev. Ko so prašiči nekega dne rili po dvorišču, so odkrili plast rjavega premoga. Iznajdljivi gospodar je začel kopati in naletel na dober premog.

Ingeborg Cully iz New Yorka je pred štirimi leti na Japonskem pretrpela hud napad poliomielitisa (otroške paralize). Ostale so ji posledice in so jo ohranili pri življenju le s pomočjo posebne dihalne naprave — nekakšnih jeklenih pljuč, ki jih mora nenehno uporabljati. Kljub temu pa pogumna žena živi normalno zakonsko življenje in je te dni v newyorški kliniki rodila zdravo deklico (na sliki z vso družino)

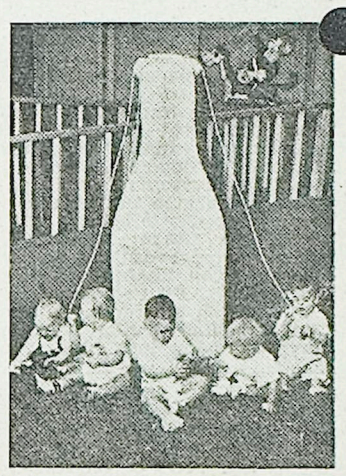

Kje drugje, kot v deželi vseh mogočih rekordov, so spet »pogruntali« eno: hitrostno tekmovanje malčkov do enega leta, ki še ne znajo hoditi po dveh, marveč morajo tekmovalno progo predrsati kar po štirih in po ritki seveda. Nagrade: steklenice z mlekom namesto pokalov, prvoplasiranemu pa ogromno steklenico smetane. Vse v vsem pa: business

— Zdaj boš šele videl hudiča! Pride moja mama...

VASILIJ DRAMATSKI

V zanki

10

Medtem ko sem se vpisoval, sta prišla še dva Nemca. Očevidno sta pr'potovala z istim vlakom. Predstavili smo se drug drugemu. Eden je bil inženir in je prišel semkaj po službenih opravkih, drugi pa je bil ekonomist in je prišel »otipavati teren« ali ne bi kazalo ustanoviti v V lni trgovino s pisarniškimi potrebščinami — filialo njegovega berlinskega podjetja...

Pri portirju smo zvedeli, da imajo v hotelu poseben buffet, ki je namenjen predvsem potnikom nočnih vlakov, zato smo se takoj razšli po svojih sobah, odložili tam svoje stvari in se potem sestali za mizo v buffetu. To nepričakovano poznanstvo bi mi moglo v marsičem koristit'. Najprej sem imel možnost preveriti prepričljivost svoje verzije, drugič pa bi se lahko kdaj okoristil z vsemogočimi podrobnostmi, ki jih je neprisiljen razgovor vselej poln. Opazil sem, da sem vzbudil v svojih novih znancih neprikr to zanimanje, ko sem jima povedal, da sem prišel semkaj zaradi dragocenosti. Posebno inženir si ni mogel kaj, da ne bi pripomnil:

— Vojna je raztresla človeške dragocenosti križem kražem, vi jih pa pobirate. Prebrisana ideja. Imen ten business.

Nato sta se jela pogovarjati med seboj in kmalu sem odšel v svojo sobo.

Zjutraj sem se zbudil imenitne volje. Z ljubeznivim nasmeškom sem obdaril vse sobarice in portirja. Šel sem na ulico in začel s svojim potovanjem po juvelirskih in komisijskih trgovinah.

Točno ob pol enih bi moral biti v parku Gedimina. Tam bo na kamnitem stebričku, na stebričku in ne na klopi, sedel človek s temnozelenim klobukom in z lovsko značko na desni strani, v rokah bo imel molitvenik z zlato obrezo, iz katerega bo gledalo belo ptičje pero. Če bom naletel na takšnega človeka, se mu lahko približam in mu šepnem prvi del razpoznavnega znaka. Iz Vilne so nam bili tudi sporočili, da bo ta človek prihajal na dogovorjeni kraj ob določenih urah petnajst dni zapovrstjo.

— Souvenir? Darilo? — je vprašal trgovec s pasjo ponižnostjo.

Trgovski opravki pa so me tako prevzeli, da sem za danes sklenil, da si ga bom le natančneje ogledal in se prepričal, če res sedi na dogovorjenem kraju in v označeni obleki.

Na svojem križarjenju po mestu sem se ustavil pred trgovino, ki je bila na zunaj precej zanemarjena. Veliko izložbeno okno je bilo polno vsemogoče krame, v njem je bilo mogoče videti vse od mlinčka za kavo, do oljnatih slik.

Za pultom so bile tri prodajalke, ki so si bile na moč podobne. Očevidno je delala v trgovini vsa družina. Izza blagajne se je dvignil gospodar, obilen človek.

— Pozdravljeni, — je dejal s sladkim glasom po litavsko.

— Dober dan, — sem odvrnil v rezki nemščini in šel naravnost k vitrini, kjer se je prašilo najbolj raznovrstno blago. Trgovec je s kretnjo odslovil pomočnice in pritekel izza pulta.

— Suvenir? Darilo? — me je vprašal nemško in me s pasjo ponižnostjo gledal v oči.

Z roko sem mu pokazal na vitrino in rekel:

— Pa vendar ne mislite, da so te stvari primerne za spominke ali celo darila?

Trgovec je zamahnil z roko in skomignil:

— Kaj hočete, mi v komisijskih trgov'nah ne naročamo blaga. Kar nam ljudje prinesejo, to prodajamo.

— Pri nas v Nemčiji se govori, da je Litva bogata dežela. Potemtakem bo to kar držalo. Kdor je bogat, ne nosi svojih stvari iz doma, marveč domov, mar ne?

Trgovec se je zah hital.

— Vse kaže, da sem prišel zaman, — sem vzd'hnil.

— Ali iščete kaj določnejšega? — je previdno vprašal.

— Da, dragocenosti.

Kako minuto me je napeto in raziskujoče opazoval, potem pa šepnil:

— O tem se lahko pogovoriva. — Z glavo je pokazal na vrata v kotu trgovine in stopil naprej. Šel sem za njim.